

T.C.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜSTAŞLARI VE TURİZM BAĞLAMINDA
ZİYARETÇİLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARI:
ESKİŞEHİR-KÜTAHYA ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN

Cuma YASİT

DANIŞMAN

Doç. Dr. Umut BALCI

Ağustos - 2019
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Umut BALCI danışmanlığında, Cuma YASİT tarafından hazırlanan “SÜSTAŞLARI VE TURİZM BAĞLAMINDA ZİYARETÇİLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARI: ESKİŞEHİR-KÜTAHYA ÖRNEĞİ” adlı tez çalışması 05/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Umut BALCI

İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Caner GÜÇLÜ

İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Feridun DUMAN

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. /..... /20....

Doç. Dr. Ferhat KORKMAZ

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Cuma YASİT

Tarih:

ÖZET

YÜKSEK LİSANS

SÜSTAŞLARI VE TURİZM BAĞLAMINDA ZİYARETÇİLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARI: ESKİŞEHİR-KÜTAHYA ÖRNEĞİ

Cuma YASİT

**Batman Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Umut BALCI

2019, 129 sayfa

Jüri

**Doç. Dr. Umut BALCI
Dr. Öğr. Üyesi Caner GÜÇLÜ
Dr. Öğr. Üyesi Feridun DUMAN**

Bu çalışmanın amacı süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerinin seyahat motivasyonlarını ele alarak süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu olup olmadığını ortaya koymaktır. Süstaşlarının oluşumu, Türkiye’de bulunan süstaşları ve çalışma alanı olan Eskişehir ve Kütahya’da bulunan süstaşları hakkında bilgiler sunulmuştur. Süstaşlarının turizmle ilişkisinin olduğu farklı turizm çeşitleriyle ortaya konmuştur.

Süstaşları değerli ve yarı değerli taşlar olarak sınıflandırılırken ilgili bilim dalı gemolojidir. Süstaşları ile ilgili aktiviteler: fuar, gösteri, gezi, sergi, müze ve süstaşlarının atölyelerde işlenmesi olup oldukça zengindir. Uluslararası Gemoloji Topluğu tarafından ise Süstaşı Turizmi olarak adlandırılmıştır. Ülkemiz başta Eskişehir ve Kütahya olmak üzere süstaşları bakımından oldukça büyük potansiyele sahiptir. Eskişehir ve Kütahya farklı süstaşlarına sahip olmasının yanında süstaşı ziyaretçilerin süstaşı çıkarılan alanlara keşif gezileri yapması, süstaşları ile ilgili müzelerin olması, süstaşları işleyen taş işleme atölyelerinin olması, süstaşları ilgili takı ziynet eşyası ile hediyelik eşyanın yapılması ve süstaşları ilgili festival ve sergilerin olması süstaşlarının turizm bağlamında değerlendirilmesini ortaya koymuştur. Süstaşlarının turizm bağlamında değerlendirilmesi için ziyaretçilerin seyahat motivasyonları Eskişehir ve Kütahya illerimizde yapılan yüz yüze anketlerle betimsel verilere ulaşılmış süstaşları aktivitelerinin bu illerimize gelen ziyaretçilerin bir motivasyonu olduğu ortaya çıkmıştır. Eskişehir ve Kütahya illerimizde süstaşı aktivitelerin yoğun yapılması ve tanıtım yapılmasıyla daha çok süstaşı ziyaretçisinin cazip merkezi olacağı yapılan önerilerle sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Süstaşları, Gemoloji, Turizm, Süstaşı Turizmi, Değerli ve Yarı değerli Taşlar.

ABSTRACT

MS THESIS

TRAVEL MOTIVATIONS OF VISITORS IN THE CONTEXT OF GEMSTONES AND TOURISM

Cuma YASİT

**BATMAN UNIVERSTY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN TOURISM MANAGEMENT**

Advisor: Title Unvanı Adı SOYADI

2019, 129 Pages

Jury

Advisor Assoc. Prof. Dr. Umut BALCI

Dr. Caner GÜÇLÜ

Dr. Feridun DUMAN

The aim of this work is to reveal that gemstones are a new motivation for tourism in the context of gemstone and the tourism motivation of people who are interested in these stones. In this study information about the formation of gemstones, the gemstones in Turkey and the gemstones in Eskişehir and Kütahya where the study was held. The relationship between various types of tourism and the gemstones is revealed.

Gemstones are classified as precious and semi-precious gemstones, and gemology is the related discipline. There are rich activities on gemstones such as; fairs, shows, trips, exhibitions, museums and the processing in the workshops. The International Gem Society use the name of "Gemstone Tourism". Our country has a great potential of gemstones especially in Eskişehir and Kütahya. Besides there are different kinds of gemstones in Eskişehir and Kütahya, the facts that the visitors are making discovery trips, there are museums on gemstones, there are workshops for cultivating gemstones, that people make jewellery and souvenir with gemstones and also that there are gemstone festivals and exhibitions make us to consider gemstones as a tourism style. (make us to consider gemstones in the context of tourism.) To consider gemstones in the context of tourism, we reached scientific data about the visitors' travelling motivations by surveying among some people living in Eskişehir and Kütahya. And these data showed that the activities held on gemstones are the motivation of the people who visit these two cities. This study is brought to a conclusion with some suggestions such as; to present more and more activities on gemstones in Eskişehir and Kütahya, and to make publicity will make these to cities two attractions for the gemstone enthusiasts.

Keywords: Gemstones, Gemology, Tourism, Gemstone Tourism, Precious and Semi-precious Gemstones

ÖNSÖZ

Süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerin seyahat motivasyonları akademik anlamda ilk defa çalışılmış bir konu olduğundan çalışmam süresince kaynak bulma ve analiz etme başta olmak üzere pekçok zorlukla karşılaştım. Yaptığım çalışmanın bundan sonra yapılacak olan çalışmalara öncü olacağı inancındayım. Çalışmam boyunca konumum hiç denenmemiş olması tezimi yazmada çok büyük bir motivasyon olmuş, tez bittiğinde ise kendime olan özgüvenim artmıştır. Bunun yanında yardımlarını esirgemeyen gemoloj derneği başkanı Günay ÖRÜCÜ'YE çok teşekkür ederim.

Çalışmam süresince sabırla, desteğini, yardımını ve katkılarını benden esirgemeyen saygıdeğer danışmanlarım Doç. Dr. Umut BALCI ve Doç. Dr. Mustafa DOĞAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Cuma YASİT
BATMAN-2019

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	3
2.1. Kitap Çalışmaları	3
2.2. Tez Çalışmaları	7
2.3. Makale Yayınları	9
2.4. Medyatik Araştırma	11
2.5. Genel Değerlendirme	15
3. SÜSTAŞLARI	17
3.1. Gemoloji Bilimi	17
3.2. Süstaşları ve Süstaşlarının Oluşumu.....	18
3.3. Türkiye’deki Süstaşları	21
3.4. Eskişehir ve Kütahya’daki Süstaşları	23
3.4.1. Kütahya opal (Ateş opali)	23
3.4.1.1. Fiziksel özellikleri.....	23
3.4.1.2. Kimyasal özellikler.....	24
3.4.1.3. Kullanım alanları.....	24
3.4.1.4. Türkiye’de bulunduğu yerler.....	24
3.4.1.5. Üretilen ürünler.....	25

3.4.2. Eskişehir kalsedon taşı (Mavi kalsedon)	26
3.4.2.1. Fiziksel özellikleri.....	28
3.4.2.2. Kimyasal özellikleri.....	28
3.4.2.3. Kullanım alanı.....	29
3.4.2.4. Bulunduğu yerler.....	29
3.4.2.5. Üretilen ürünler.....	29
3.4.3. Eskişehir agat taşı (Dendritli agat).....	31
3.4.3.1. Fiziksel özellikleri.....	33
3.4.3.2. Kimyasal özellikleri.....	33
3.4.3.3. Kullanım alanı.....	34
3.4.3.4. Bulunduğu yerler.....	34
3.4.3.5. Üretilen ürünler.....	34
3.4.4. Eskişehir lületaşı	35
3.4.4.1. Fiziksel özellikleri.....	37
3.4.4.2. Kimyasal özellikleri.....	37
3.4.4.3. Kullanım alanı.....	38
3.4.4.4. Bulunduğu yerler.....	38
3.4.4.5. Üretilen ürünler.....	38
4. SÜSTAŞLARIN TURİZME ETKİSİ.....	40
4.1. Süstaşları ve Alternatif Turizm.....	40
4.2. Süstaşları ve Kongre Fuar Turizmi	43
4.3. Süstaşları ve Kültür Turizmi	46
4.4. Süstaşları ve Müze Turizmi	49
4.5. Süstaşları ve Kırsal Turizm.....	52
4.6. Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi	56

4.7. Süstaşları ve Jeoturizm	58
4.8. Süstaşları ve Maden Turizmi	61
4.9. Süstaşları ve Süstaşı Turizmi (GEM TOURİSM)	65
5. ÇALIŞMANIN AMACI	67
6. MATERYAL VE YÖNTEM.....	68
6.1. Evren ve Örneklem	68
6.2. Veri Toplama Aracı	69
6.3. Veri Analizi.....	70
6.4. Sınırlılıklar	71
7. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	72
7.1. Demografik Bulgular	72
7.2. Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Bulgular.....	74
7.3. Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Bulgular.....	75
7.4. Sosyo-Demografik Değişkenler Temelinde Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Bulgular.....	77
7.5.Sosyo-Demografik Değişkenler Temelinde Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Bulgular	93
8. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	112
8.1.Sonuçlar	112
8.2.Öneriler	113
KAYNAKÇA	115
EKLER	127
ÖZGEÇMİŞ	129

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Türkiye’de Bulunan Süstaşları	22
Tablo 2: Eskişehir Kalsedon (Sarıcakaya) Taşı’nın Fiziksel Özellikleri.....	28
Tablo 3: $\alpha=0.05$ Anlamlılık Düzeyinde ± 0.03 , ± 0.05 ve ± 0.10 Örneklem Hataları İle Örneklem Büyüklükleri Çizelgesi	68
Tablo 4: Katılımcıların Sosyo-Demografik Durumlarının İstatistiksel Dağılımı ...	72
Tablo 5: Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Tespit Edilen Temel Betimsel Verilerin İstatistiksel Dağılımı.....	74
Tablo 6: Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Tespit Edilen Verilerin İstatistiksel Dağılımı	75
Tablo 7: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Eskişehir ve Kütahya’yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı	77
Tablo 8: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Eskişehir ve Kütahya’yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı	77
Tablo 9: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Eskişehir ve Kütahya’yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı.....	78
Tablo 10: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Eskişehir ve Kütahya’yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı.....	78
Tablo 11: KatılımcılarınEğitim Düzeyine Göre Eskişehir ve Kütahya’yı Ziyaret Etme Sebebinin istatistiksel Dağılımı.....	79
Tablo 12: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun istatistiksel Dağılımı ...	80
Tablo 13: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	80
Tablo 14: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun istatistiksel Dağılımı	80
Tablo 15: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	81
Tablo 16: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	81

Tablo 17: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi’ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	82
Tablo 18: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi’ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	82
Tablo 19: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi’ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	83
Tablo 20: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi’ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	83
Tablo 21: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi’ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	83
Tablo 22: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	84
Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	84
Tablo 24: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	85
Tablo 25: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	85
Tablo 26: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	86
Tablo 27: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	86
Tablo 28: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	87
Tablo 29: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı..	87
Tablo 30: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı..	87
Tablo 31: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	88
Tablo 32: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	88

Tablo 33: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	89
Tablo 34: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	89
Tablo 35: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	90
Tablo 36: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	90
Tablo 37: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	91
Tablo 38: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı	91
Tablo 39: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	91
Tablo 40: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı ...	92
Tablo 41: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	92
Tablo 42: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	93
Tablo 43: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	93
Tablo 44: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	94
Tablo 45: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	94
Tablo 46: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	95
Tablo 47: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	95

Tablo 48: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	96
Tablo 49: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	97
Tablo 50: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	97
Tablo 51: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı.....	98
Tablo 52: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	98
Tablo 53: Katılımcıların Cinsiyetine Göre “Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	99
Tablo 54: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	99
Tablo 55: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	100
Tablo 56: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	100
Tablo 57: Katılımcıların Yaş GrubunaGöre Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	101
Tablo 58: Katılımcıların Cinsiyetine Göre “Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	101
Tablo 59: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	102
Tablo 60: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre “Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	102
Tablo 61: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre “Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	103
Tablo 62: Katılımcıların Yaş GrubunaGöre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	103
Tablo 63:Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	104

Tablo 64: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	104
Tablo 65: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	105
Tablo 66: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	105
Tablo 67: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	106
Tablo 68: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	107
Tablo 69: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	107
Tablo 70: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	108
Tablo 71: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	108
Tablo 72: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	109
Tablo 73: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	109
Tablo 74: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	110
Tablo 75: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	110
Tablo 76: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı	111

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1: Opal Taşı'nın Şekli ve Görünümü	23
Görsel 2: Opal Taşından Üretilen Ürünler.....	26
Görsel 3: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon).....	27
Görsel 4: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon).....	27
Görsel 5: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon) Üretilen Ürünler	29
Görsel 6: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon) Üretilen Ürünler	31
Görsel 7: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)	32
Görsel 8: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)	32
Görsel 9: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)	33
Görsel 10: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat) Üretilen Ürünler.....	34
Görsel 11: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat) Üretilen Ürünler.....	35
Görsel 12: Eskişehir Lületaşı.....	36
Görsel 13: Eskişehir Lületaşı.....	37
Görsel 14: Eskişehir Lületaşı'ndan Üretilen Ürünler	39
Görsel 15: Turistik Faaliyetler	42
Görsel 16: Turistik Faaliyetler	42
Görsel 17: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi	45
Görsel 18: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi	45
Görsel 19: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi	46
Görsel 20: Süstaşları ve Kültür Turizmi	49
Görsel 21: Süstaşları ve Müze Turizmi	51
Görsel 22: Süstaşları ve Müze Turizmi	51
Görsel 23: Süstaşları ve Müze Turizmi	52
Görsel 24: Süstaşları ve Kırsal Turizm.....	55

Görsel 25: Süstaşları ve Kırsal Turizm.....	55
Görsel 26: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi	57
Görsel 27: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi	57
Görsel 28: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi	58
Görsel 29: Süstaşları ve Jeoturizm.....	60
Görsel 30: Süstaşları ve Jeoturizm.....	61
Görsel 31: Süstaşları ve Maden Turizmi	64
Görsel 32: Süstaşları ve Maden Turizmi	64
Görsel 33: Süstaşları ve Süstaşı Turizmi (GEM TOURİSM).....	66
Görsel 34: Süstaşları ve Süstaşı Turizmi (GEM TOURİSM).....	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kùltür Tùrizmi Motivasyon Araçları.....	48
Şekil 2: Maden Turizmi Faaliyetlerini Yürùtmek İçin Madencilik Mirası ve Turistik Motivasyonlar	63

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

BKZ (Bakınız)

CSM (International Gem Society)

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı)

GIA (Gemological Institute of America)

ICOM (International Council of Museums)

IGS (International Gem Society)

KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı)

MTA (Maden Teknik Arama)

1.GİRİŞ

Süstaşları, değerli ve yarı değerli taşlar olarak sınıflandırılan gemoloji biliminin inceleme alanındadır. Süstaşları güzellik, nadirlik ve dayanıklılık özellikleri ile diğer taşlardan ayrılır. İnsanlar süstaşlarına çok farklı sebeplerden dolayı ilgi duymaktadırlar. Bu sebepleri sıralayacak olursak süstaşlarından yapılmış mücevher, takı, hediyelik eşya edinme, süstaşlarının şifalarından faydalanma, koleksiyon amaçlı süstaşı bulundurma, doğada hobi olarak süstaşı keşif gezileri yapma, süstaşlarıyla ilgili müzeleri ziyaret etme, doğal süstaşı ve mineral gösterilerine katılma, süstaşı bulunan maden sahalarında kazı yapma ve süstaşların yapılmış mücevher fuarlarına katılma olup çok yönlüdür. Turizm ise çok boyutlu bir sektör olup ülkelerin tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır. Turizmin çok boyutlu olması birçok turizm çeşidinin olması ile ilgilidir. Önceleri turizm kavramı sadece deniz turizmi olarak algılanmış olsa da daha sonraları insanların birçok farklı ihtiyaçları farklı turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu turizm türlerine örnek verecek olursak, inanç turizmi, kongre ve fuar turizmi, termal turizmi, sağlık turizmi, yat turizmi, mağara turizmi, kış turizmi, yat turizmi, yayla turizmi, kültür turizmi, spor turizmi, av turizmi, macera turizmi, özel ilgi turizmi, maden turizmi, müze turizmi, akarsu turizmi, botanik turizmi, dağcılık turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, jeoturizm ve kırsal turizm olarak gösterilebilir.

İşte bu çalışma ile süstaşları ile ilgili yapılan aktivitelerin turizm bağlamında değerlendirilmesi gerektiği hatta yeni bir turizm motivasyonu olduğunu ortaya koymaktı. Bu noktada Süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerin seyahat motivasyonları Eskişehir- Kütahya örneği çalışmamız ile süstaşları ve turizmin yakından ilişkili olduğunu ortaya koyduk.

Çalışmanın başlığı ele alınacak olunursa süstaşları ile ilgili aktivitelerinin turizm bağlamında yeni bir motivasyon olarak değerlendirilmesi, yapılan bu çalışma ile bir ilk olacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde detaylıca kaynak araştırılması yapılmış süstaşları hakkında yazılmış kitap, tez, makale ve medya yayınlarından faydalanılmıştır. Yazılmış kitap, tez ve makelelerle süstaşlarının neler olduğu nasıl oluştuğu ve hangi bilim dalı ile ilgili olduğu anlatılmış medya haberlerinden de süstaşları ile gerçekleşen aktiviteler ortaya konmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde süstaşlarının özelliklerinden oluşumlarına ve ülkemizde bulunan süstaşlarına değinilmiş bunlarla beraber çalışmamızın alanı olan

Eskişehir ve Kütahya'daki süstaşlarının fiziksel ve kimyasal özellikleri, çıkarıldığı yerleri ve süstaşlarından üretilen ürünleri ortaya konulmuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünde süstaşlarının turizme etkisini ve farklı birçok turizm türü ile yakından ilgili olduğunu ortaya koyarken, bu turizm türlerinin hangileri olup süstaşları ile ilişkisinin nasıl olduğunu ortaya konulmuştur.

Çalışmanın beşinci bölümünde amacımızın süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu olması gerektiğini ortaya çıkarmak, altıncı ve yedinci bölümde ise betimsel araştırma yöntemlerinden yüz yüze anket yöntemini kullanarak Eskişehir ve Kütahya illerimizde sahada bulunarak veriler elde etmek oldu. Elde edilen bu verilerle SPSS 24 programı yardımıyla betimsel istatistikleri ortaya koyduk.

Çalışmamızın son bölümünde ise elde ettiğimiz araştırma bulguları ile sonuçları ortaya koyarken süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu olmasında yapılabilecek önerileri sunduk.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Çalışmanın bu bölümünde, konu başlığımıza yakın olan akademik çalışmaların yanı sıra medya haberlerine de yer verilmiştir. Bundan dolayı, öncelikli olarak detaylı bir kaynak araştırması yapılmış, araştırma sonucunda elde edilen tüm akademik çalışmalar *kitap, tez, makale, medya haberleri* şeklinde gruplandırılmış ve bunların her biri alt başlık halinde analiz edilmiştir. Kaynak araştırması sonucunda elde edilen tüm çalışmalar içerik analizi yöntemine göre irdelenmiş, böylelikle çalışmamızın, daha önce konuyla ilgili yapılan araştırmalardan farkı ve özgünlüğü ortaya konmuştur.

2.1. Kitap Çalışmaları

Süstaşları konusunu doğrudan veya dolaylı olarak ele alan otuz adet kitap çalışması tespit edilmiştir. Hatipoğlu'nun üç kitap çalışması süstaşları ile ilgili alan kitapları arasında ön plana geçmiştir. Hatipoğlu'nun (2012) *Süstaşları Mineralojisi* adlı kitap çalışmasında mineralojik kavramlara, süstaşlarının sınıflandırılmasına, süs taşlarında gözlenen mineralojik özelliklere ve süs taşlarında ortaya çıkan doğal ve yapay renklemeler hakkında detaylı bilgi vermiştir. Bu çalışma, yukarıda açıklandığı gibi, süs taşlarının yapısal analizi ve sınıflandırılması üzerine odaklanmıştır. Hatipoğlu'nun süs taşlarıyla ilgili hazırlamış olduğu diğer bir kitap çalışması ise *Renkli Kıymetli Taşlar* (2013) başlığını taşımaktadır. Bu çalışmada Hatipoğlu Gemoloji bilimini irdemiş ve bu bilim alanını uzmanlık ve konu farklılığı açısından sekiz alt dalda gruplandırmanın mümkün olduğunu ifade etmiştir. Ham ve işlenmiş mücevher taşlarının bilimsel olarak tanımlanması, sertifikalanması ve raporlanması şeklindeki üç aşamayı Hatipoğlu gemolojinin alt dalları olarak ele almıştır. Dolayısıyla bu çalışma, gemoloji alanında bilimsel alt gruplandırma yapılması açısından önem arz etmektedir ve literatürde bir ilk olarak yerini almıştır. Hatipoğlu'nun konuyla ilgili üçüncü kitap çalışması olan *Elmas* (2013) sadece tek bir taş türünü analiz etmekte, çalışmada elmasın terminolojisi, mineralojik-gemolojik ve jeolojik özellikleri, elmas taktikleri, sentetik elmaslar ve elmasa uygulanan tedaviler araştırılmıştır. Bu bağlamda, süstaşlarından olan elmas hakkında kitapta derinlemesine bilgiler aktarılmıştır.

Kibici'nin *Mineral Atlası* (2015) başlıklı kitap çalışması süstaşları ile yakından ilgili olup, doğada en çok rastlanan mineralleri görseller eşliğinde açıklayarak mineral

atlası ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma, bahsettiğimiz özelliğinden dolayı süstaşları konusuna katkı sunmuştur.

Konuyla ilgili öne çıkan kitap çalışmalarından biri de Süer ve Atakul'un (2015) *Süs Taşları* adı eserleridir. Bu kitapta Süer ve Atakul, doğanın insanoğluna sunduğu en güzel hediyelerinden biri olan ve tarih boyunca kullanımından hiçbir zaman vazgeçilmeyen süstaşları konusunda önemli bilgiler aktarmışlardır. Eserde süstaşları ile ilgili ilginç bilgilerin yanı sıra, bu taşların göz alıcı güzelliklerine yönelik yapısal ve görsel bilgiler aktarılmıştır. Bu çalışma, süstaşlarına ilgi duyan bilim adamları ve okurların büyük bir keyifle ve merakla okuyacakları bir eser özelliği de kazanmıştır. Benzer bir çalışma ise Türkiye Enformasyon Bürosu Yayınları tarafından 2015 yılında basılan *Gemoloji Değerli ve Yarı Değerli Taşlar Bilimi* başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada süstaşları gruplandırılmış, özelliklerine kapsamlı bir şekilde değinilmiş, böylelikle Mücevher bilimi alanına giren taşların incelenmesiyle alana büyük bir katkı sunmuştur. Bazı kaynak ve haberlerde bu çalışmaya *süstaşlarının bilimsel olarak incelenmesi* şeklinde yer verilse de, bu çalışma aslında gemoloji alanında yapılan ve bu bilim dalına şekil veren öncü çalışmalardan bir tanesidir. Bu çalışma ayrıca hem süs taşlarının ticaretini yapan iş adamlarına hem de bu taşları bilimsel açıdan ele alan bilim adamlarına hitap etmektedir.

Ethem (1990) *A'dan Z'ye Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar (Süs Taşları)* adlı kitabında süstaşlarının hangileri olduğunu listelemiş, listelediği taşların özelliklerini, nerelerde bulunduğunu ve sahip oldukları değerleri irdelemiştir. TUBİTAK yayınları tarafından 2015 yılında çevirisi yayınlanan GerryBailey'in *Kayaçlar Hakkında Hemen Hemen Her Şey* adlı kitapta ise yine süstaşları konulaştırılmış, dört temel elementlerden ateş, su, rüzgâr ve kayaçlar hakkında detaylıca bilgi sunulmuştur. TUBİTAK'ın diğer bir çeviri eseri ise StruanReid'in (2012) *Doğa: Kayaçlar ve Fosiller* adlı kitabıdır. Bu kitapta kayaçların nasıl oluştukları, minerallerin büyülü dünyası ve fosil avcılığı gibi konularda bilgiler aktarılmıştır. Fosil avcılığının alan açısından öneminin kitapta irdelenmesi bu alan açısından bir ilktir. Kitapta ayrıca ele alınan taş ve fosillerin tanımlanması ve sınıflandırılması konusunda bilgiler aktarılmış, alana ilgi duyan kişilerin kendi koleksiyonlarını nasıl oluşturabilecekleri hakkında detaylı yönlendirmeler yer almıştır. TUBİTAK yayınları tarafından 2011 yılında çevirisi yapılan R. F. Symes'in *Taşların Dünyası* adlı kitabında kayalar, fosiller, mineraller,

değerli metaller, kristaller, mücevherler hakkında detaylıca bilgi verilerek yer kabuğunun geçirdiği değişimler ve bileşenleriyle ilgili bilgiler dile getirilmiştir. Bu çalışma da kapsamı açısından alana ciddi katkı sunan ve pek çok bilim adamının sorularına yanıt bulabileceği bir çalışma özelliği taşımıştır.

Serdar'ın (2005) *Mücevher ve Takı Dünyasının Rehberi CEO* adlı kitabında süstaşlarının yapısal özelliklerine değinilmemiş, tersine Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden biri olan mücevher ve takı dünyasının içerisinde sorulabilecek, akla gelebilecek binlerce sorunun cevabını sunan bilgiler aktarılmıştır. Dolayısıyla bu çalışma ele alınan süstaşlarının ticari boyutları üzerine odaklanmıştır. *Kentler ve Taşlar* adlı kitabında Topal (2012) Türkiye'nin zengin bir taş hazinesine sahip olduğunu fakat bu zenginliğin yeterince araştırılmadığını ifade etmiştir. Bu eksiklikten hareketle Topal, milyonlarca yıllık oluşum sürecinden geçerek meydana gelen bu malzemenin gün yüzüne çıkarılarak kullanılması için çeşitli öneriler getirmiştir. Yapı kredi yayınları tarafından 2013 yılında çevirisi yapılan PatrickVoillot'un *Elmas ve Değerli Taşlar* adlı kitapta da mineral saltanatının mücevherleri olan süstaşlarının insanoğlunu her zaman büyülediği ve eskiden beri insanoğlu tarafından bilindiği aktarılmıştır. Bundan dolayı kitapta süstaşları ile ilgili tarihi bilgiler aktarılmıştır.

Türk Tarih Kurumu yayınları tarafından 2017 yılında çevirisi yapılan Ebu Reyhan Muhammed bin Ahmet el-Bruni'nin *Kıymetli Taşlar ve Metaller Kitabı* sadece bir mineraloji kitabı değildir. Kozmolojiden astronomiye, kimyadan fiziğe, sosyal antropolojiden ekonomiye, edebiyattan tarihe, ortaçağın pek çok ilmi, moral ve sanatsal alanına ilişkin eşsiz bilgiler içeren bir eserdir. Bu özelliğinden dolayı kitap, süstaşları ile ilgili araştırma yapan insanlar için eşsiz bir eser özelliği taşımaktadır. Yılmaz da *Tarihsel Süreçte Mücevher*(2017) adlı kitabında, daha önceki eserlerde olduğu gibi, süstaşlarının tarihsel gelişimini ele almış, primitif toplumlardan günümüze kadar mücevherin gelişim seyrini ve toplumlara göre değişen tasarım anlayışını işlemiştir. Eser, özünde, mücevher tasarımında yer alan geleneksel yaklaşımları sorgulayarak yaşanan temel değişiklikleri ve dönüşümleri irdelemiştir. Mücevherlerin yapısal özellikleri ve tarihsel gelişimini bir kenara bırakıp, mücevher düşkünlüğü olan insanların ne şekilde ve hangi kriterler bağlamında mücevher satın alması gerektiğini açıklayan Şenocaklı'nın *Nasıl Mücevher Alırım* (2008) adlı kitabı bir kılavuz özelliği taşımaktadır. Kitapta her bayanın yolunun bir gün mücevherden geçtiğini fakat yeteri

kadar mücevherler hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmekte, kitabın da bundan dolayı hazırlandığını açıklamaktadır. İrepoğlu'nun Osmanlı *Saray Mücevheri* (2012) adlı kitabı ise bir roman havasında kaleme alınmış, Osmanlı'nın tarihsel sürecini mücevher penceresinden irdelemiştir. Kitapta padişahın hazinesinde yer alan değerli taşların anlamları açıklanmış, farklı geleneklerde yer alan tasarım çeşitliliğinin göz kamaştırıcı boyutu ele alınmıştır. Gözen *İstanbul'un 100 Mücevheri ve Sanatçısı*(2011) adlı kitap ta da İrepoğlu'nun yaklaşımına benzer bir yaklaşım sergilenmiştir. Bu kitapta Bizans ve Osmanlı medeniyetlerine ait değerli ziynet eşyaları, savaşlarda kullanılan zırhlar ve muhtelif eşyalardan oluşan İstanbul'un antika mücevherleri, şehirden esinlenerek hazırlanmış takı koleksiyonları, İstanbullu sadekarların ürettikleri mücevherler ve mücevher tasarımcılarına yer verilmiştir. Bu özellikleri ve yaklaşımı sayesinde bu eser, süstaşlarının İstanbul örneğinde gelişim sürecini, piyasasını, halkın bu taşlara yaklaşımını sanatsal açıdan okura sunmuştur. JudyHall'in Alfa yayınları tarafından 2013 yılında çevirisi yapılan *Değerli Taşlar Kitabı*'nda hâlihazırda bulunan birçok taşın kolay bulunmasını ve bilinmeyen bir taşın ise tanınmasını sağlamakla birlikte bu kitap her taşın spiritüel, zihinsel, psikolojik, duygusal ve fiziksel etkilerinin yanı sıra taşla tedavideki kullanımı gibi, pratik ve ezoterik özelliklerine dair önemli bilgiler sunulmuştur.

Anderson *Gem Testing*(1990) adlı kitabında dünyanın çeşitli minerallerine yer vermiş, kitabı okur için bir rehber formatında hazırlamış, bu kitapta minerallerin nasıl toplanacağı ve listelenip tanımlanacağı konusunda bilgiler vermiştir. Basil ve Payne *The Spectroscopy and Gemmology* (1998) adlı kitabı gemologlar için hazırlamış, alanla ilgili son gelişmeleri ele almış, değerli taşların tanımını yapmıştır. Aynı şekilde Eric de *Diamonds*(1978) başlıklı çalışmasında elmasın tarihine, mitlerine, madenciliğine, kesimine ve fiziksel özelliklerine ilişkin bilgiler aktarmıştır. Maggie'nin *Gem and Ornamental Materials Origin*(2010) adlı kitabında süstaşları hem görsellerle birlikte ele alınmış, hemde ilgili taşlar tanımlanmıştır.

Yukarıda ele aldığımız eserlerle benzer konuda fakat farklı bir bakış açısıyla kaleme alınan eserler de mevcuttur. Örneğin *Taşların Şifaları ve Sırları* (Arif, 2011) adlı çalışma ise bilimsel ölçütler yerine duygusal beklentilere hitap eden bir çalışmadır. Gemoloji alanıyla ilgili olmasına rağmen, bu çalışmada halk arasında bilinen ve tanınan taşların insan vücudu üzerindeki etkisini, insan vücuduna olan faydasını ele almaktadır.

Aynı şekilde Kacabaş'ın (2012) *Taşlarla Şifa* başlıklı çalışmasında da süstaşlarının insan üzerindeki enerji boyutu ele alınmış, bu çalışmada süstaşlarının doğadan aldıkları enerjilerini doğal yoldan insana aktaran şifa kaynağı olduğundan, bünyelerinde insan ömrüyle kıyaslanmayacak ölçüde ve yoğunlukta enerji barındırdıklarından ve bu süstaşlarının hangilerin hangi hastalıklara şifa olduklarından bahsedilmiştir. Ele aldığımız bu iki çalışma da süstaşların enerji boyutunu ve insan üzerindeki etkilerini ele almalarına rağmen, ayrıca konumuzla bağlantılı olan süstaşlarına ve bu taşların özelliklerine de değinilmiştir. Benli'nin (2012) *Taşların Gücü ve Burçlar* adlı kitabında geçmişten günümüze kadar süre gelen insan, burç ve süstaşı arasında sürekli bir bağlantıdan bahsedilmiş, bazı süstaşlarının belirli burçlarda olan kişiler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler sergiledikleri dile getirilmiştir. Maranki(2011) *Kozmik Bilim Işığında Şifalı Taşlar* adlı kitabında süstaşı dünyasının bugüne kadar bilinmeyen yönleriyle eskimez eserleri günümüzün teknolojisiyle birleştirip, dünle bugünü barıştırılarak insanlığın faydalı bilgiler öğrenmesi için hazırlanmıştır. Ersoy'un (2008) *Mucize Taş Aragonit* adlı kitabında şifa tekniği kendisine ait olan Aragonit taşı ve şifası ile ilgili bilgileri dile getirmiştir. Örneklem taş üzerinden hareket eden ve bu taşın şifa boyutunu ele alan Ersoy, bu çalışmasından dolayı fahri doktora unvanına layık görülmüş alandaki tek kişi olma özelliğine sahiptir. Dinozor yayınları tarafından 2009 yılından çevirisi yapılan JudyHall'in *Şifalı Taşlara Hastalığa Göre Tedavi* adlı kitabında fiziksel, duygusal, zihinsel veya ruhsal sorunlarımızı tedavi etmek için ihtiyacımız olan kristalleri bulabilecek, taş tedavisi konusunda bir eğitimden ziyade bir ilk yardım rehberidir. Bileşim yayınları tarafından 2005 yılında çevirisi yapılan VijayaKumar'ın *Değerli Taşlar Hakkında Bilmek İstediyiniz Her Şey* adlı kitabında süstaşlarının vücudumuza faydaları aktarılmış, ilgili taşların yaydıkları ışına göre seçilmesi gerektiği, bazı taşlardan uzak durulması gerekirken bazılarının da özellikle edinilmesi gerektiği anlatılmıştır.

2.2. Tez Çalışmaları

Süstaşları üzerine yazılan on adet tez çalışması tespit edilmiştir. Örneğin Uslu'nun (2011) *Simav (Kütahya) Bölgesindeki Ateş Opali Oluşumlarının Mineralojik-Petrografik Özellikleri ve Gemolojik Kullanım Alanları* konulu yüksek lisans tezi Simav(Kütahya) bölgesindeki ateş opali oluşumlarını incelemeye yönelik hazırlanmıştır. Bu çalışmada ilgili bölgenin tarihçesi, Simav taşı olarak da bilinen ateş

opalinin mineralojik-petrografik özellikleri ve kullanım alanları araştırılmıştır. Bölgeden toplanan ateş opallerinin, Dokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji mühendisliği bölümü, ince- kesit gemolojilaboratuvarında ince kesitleri yapılarak polarizan mikroskop aracılığıyla mineralojik-petrografik özelliklerinin incelemesi yapılmıştır. Akbulut'un (2016) *Eskişehir-Sivrihisar Civarındaki Opal Oluşumlarının Jeolojik, Jeokimyasal ve Gemolojik İncelenmesi* konulu yüksek lisans tezinde Eskişehir, Mihaliççık yolu üzerinde bulunan Karacakayaköyü çevresinde oluşan opal ve kalsedon oluşumları incelenmiştir. Opallerin oluşum mekanizmaları, mineralojik, petrografik ve jeokimyasal özellikleri bu çalışmada detaylıca ele alınmıştır. Tekbaş (2007) *Batı ve Orta Anadolu'dan Bazı Potansiyel Gemolojik Örnekler ve Jeolojik Konumlar* başlıklı doktora tezinde Orta ve Batı Anadolu'daki bazı süstaşlarını incelemeye almış, Eskişehir-Dereyalak Dendritik opali, Kütahya Simav Ateş opal oluşumlarına ait gemolojik ve jeolojik özellikleri açıklamıştır. Güney (2012) *İzmir Arkeoloji Müzesi'ndeki Süs Taşı Ürünlerinin (Mühür Taşları ve Törenselle Taşların) ve Süs Taşlı Antik Mücevherlerin Arko-Gemolojik İncelenmesi* konulu yüksek lisans tezinde İzmir Arkeoloji Müzesi'nde bulunan ve henüz büyük kısmı saklı tutulan Anadolu medeniyetlerine ait yaklaşık iki yüz otuz sekiz adet süstaşını incelemiştir. Bu taşlar (mühür taşları ve törenselle taşlar) ve süstaşlı mücevherler, tahripsiz ve zarar vermeyen gemolojiksel inceleme yöntemleri (hidrostatik terazi, refraktometre, gemoloji mikroskopları ve UV lamb) kullanılarak kimliklendirilmişlerdir. Dokuzer ise (2015) *Kıymetli Taşlar ve İnceleme Yöntemleri (Gemoloji)* konulu Yüksek Lisans tezinde Danışman Prof. Dr. İbrahim Çopuroğlu'na ait özel koleksiyondan süstaşları seçmiştir. Seçtiği süs taşlarını Niğde ili içerisinde ticaret yapan mücevher dükkânlarında satışa sunulan yüzük, kolye ve küpeler üzerinde incelemiştir. Böylelikle bu taşların mineralojik ve gemolojik özelliklerinin belirlenmesi ve tanıtılması konusunda çalışma yürütmüştür.

Arzoğulları (2007) *Dereyalak Köyü (Eskişehir) Çevresindeki Agat ve Opal Oluşumlarının Jeolojisi ve Ekonomik Önemi* konulu yüksek lisans tezinde Eskişehir İlnönü ilçesinin güneyinde yer alan Dereyalak Köyü çevresinde yataklanmış dendritli agat ve opallerin mineralojik-petrografik incelemelerini ve ekonomik önemini irdelemiştir. *Karamanca-Hisarcık (Kütahya) ve Taşokçular (Demirci-Manisa) Civarındaki Opal Oluşumlarının Jeolojik, Mineralojik ve Jeokimyasal Özelliklerinin İncelenmesi* başlıklı yüksek lisans tezinde Temur (2015) Menderes Masifi Kuzeyinde (Batı Anadolu) ve

İzmir-Ankara-Erzincan kenet kuşağı üzerinde Karamanca-Hisarcık (Kütahya) ile Taşokçular (Demirci-Manisa) civarındaki volkanik ve sedimanter kökenli olmak üzere farklı kökenli opal oluşumları ele almıştır. Bu çalışma kapsamında opal oluşumlarının jeolojisi, mineralojisi ve petrografisi polarizan mikroskop, x-ışınları kırınım yöntemi ile incelenmiştir. Paralı (2011) *Türkiye’de Çıkarılan Dumanlı Kuvars Mavi Kalsedon ve Agatın Optik ve Elektrik Özelliklerinin İncelenmesi* konulu doktora tezinde jeolojik oluşum ve çevre dengesi sonucu yığılmalarla meydana gelmiş olan Aydın-Koçarlı bölgesindeki dumanlı kuvars, Eskişehir-Sarıcakaya bölgesindeki mavi kalsedon ve Eskişehir-İnönü bölgesindeki agat örneklerinin optik ve elektrik özelliklerini incelemiştir. Yediçocuklu (2009) *Sarıcakaya (Eskişehir) Kalsedon ve Göğü Köyü Ametist Madenciliğinde En Uygun Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi* konulu yüksek lisans tezinde Sarıcakaya-Mayıslar (Eskişehir) kalsedon ve Dursunbey-Güğü Köyü (Balıkesir) ametist yatakları iki ana başlık altında ele almış, süstaşı madenciliğine örnek teşkil edebilecek en uygun üretim yöntemini araştırmıştır. Çalışkan’ın (1992) *Eskişehir Yarı Kıymetli Süs Taşlarının Boyama ile Değer Kazandırılması ve Parlatma Özellikleri* başlıklı yüksek lisans tezinde ise Sertliği Mohs Sertlik skalasına göre 7 ve 7'nin altında yer alan yarı kıymetli taşların çeşitli boyar maddeler ile boyanması üzerine çalışmıştır.

2.3. Makale Yayınları

Süstaşlarını çeşitli açılardan ele alan pek çok makale tespit edilmiştir. Bu yüzden aşağıda sadece konumuzla yakından ilgili olabilecek bazı makale çalışmaları irdelenmiştir. Örneğin, *Batı Anadolu’nun Yarı Kıymetli Süs Taşlarının Başlıca Mineralojik, Jeolojik ve Ekonomik Nitelikleri* başlıklı makalesinde Hatipoğlu ve Gökçen (1999) Batı Anadolu’da bulunan 8 ilin toplam 16 ilçesinde yer alan süstaşı kalitesindeki 26 mineral yatağını coğrafi olarak belirlemiştir. Bu coğrafi işaretlemeler bağlamında, ele aldığı yatakların jeolojik oluşumunu, içerdikleri süstaşlarının mineralojisini ve arazide bulunuş şekillerini tanımlamıştır. Ayrıca bu süstaşlarının güncel yakın fiyatlarını bir tablo halinde vermiştir. *Opal ve Genel Özellikleri* (Vieil vd. 2004) başlıklı makale çalışmasında ise ülkemizde opalle ilgili yapılan çalışmaların yetersiz yada dar kapsamda olduğu, bu çalışmanın yapılacak olan çalışmalara ışık tutması ve gemolojik hammadde araştırmalarının genişletilmesi hususunda yararlı olacağı aktarılmıştır. Pekin’in (2016) *Madenciliğin Yerel Ekonomilere Katkısı ve Bazı Sektörlere Karşılaştırmalı Analizi: Balıkesir Örneği* başlıklı çalışmasında Balıkesir’de

dünyada ticareti yapılan madenlerin 37'sinin bulunduğu ifade edilmiş, Balıkesir'in Türkiye'de zengin yer altı kaynaklarına sahip birkaç ilinden birisi olmasına rağmen, madencilik sektörünün Balıkesir ekonomisine katkısı beklentilerin çok altında olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle özellikle Balıkesir ilinde yer altı kaynaklarının daha işlevsel olabilmesi için çeşitli öneriler getirilmiştir. *Mayıslar-Sarıcakaya (Eskişehir) Bölgesinde Sündikendağı Yatağındaki Hidrotermal Magmajenetik Mineralizasyonlar: Süs Taşı Mavi Kalsedon ve Metalik Cevher Oluşukları* (Hatipoğlu ve Kibici 2010) başlıklı çalışmada mavi kalsedonların oluşum koşullarıyla ilişkili bazı karakteristik özellikleri bulunmuş ve yorumlanmıştır.

Hatipoğlu ve Dora'nın (1999) *Anadolu'da Kullanılmış En Eski Süs Taşları Hammaddeleri Olan Ankara Agatları ve Eskişehir Kalsedonlarının Gemolojik İncelenmesi* başlıklı makale çalışmasında Ankara çubuk agatlarıyla Eskişehir-Sarıcakaya Kalsedonları yapısal özellikleri açısından karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmış ve bu taşların birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. *Dereyalak Köyü (Eskişehir) Çevresindeki Agat ve Opal Oluşumlarının Jeolojisi ve Ekonomik Önemi* (Çalık ve Arzoğulları, 2008) adlı çalışmada kesin bir rezerv hesabı yapılmamakla beraber ilgili bölgede 50.000-100.000 ton dolayında nitelikli agat ve opal oluşumu olduğu, buna rağmen bölgede ciddi bir üretimin olmadığı ifade edilmiştir. Mevcut eksikliklerin ortaya konması üzerinden hareket eden bu makalede, bölgede agat madenciliği için yatırım yapılması ve yarı değerli taş atölyesinin kurulması gerektiği, bu alanların ekonomik olarak değerlendirilmesinin kolaylıkla sağlanabileceği ortaya konulmuştur. Türkiye'deki değerli ve yarı değerli taşların yeterli rezervlerde olmasına rağmen, çıkartılması ve işletilmesi konusundaki eksikliği dile getirmesi açısından incelenen makale önem arz etmektedir. Hatipoğlu'nun (2007) *Türkiye'deki Süs Taşı Potansiyeli; Yatakları Madenciliğin Durumu ve Ekonomik Boyutu* (2007) başlıklı çalışması ülkemiz ekonomisi açısından bir yol gösterici konumundadır. Bu çalışmada süstaşı maden sektörünü bilinçli yapıldığında ve iyi pazarlandığında ülkemiz için 10 milyar dolarlık bir ekonomik potansiyeli temsil ettiği ve ülkemizde ateş opali, ametist, diaspor, dumanlı kuvars ve kalsedon süs taşlarının yoğun olduğu dile getirilmiştir. Bozkurt'un (1993) *Yarı Kıymetli Taş ve Minarelerinin Korunması* başlıklı makale çalışmasında değerli ve yarı değerli taşların korunması açısından eğitici önlemlerin yanı sıra yasal önlemlerin getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu çalışmada geniş arazi alanlarında korunma

imkânı olmayan yarı kıymetli mineral ve taşların değerlendirilmesi için yapılması gereken önlemler dile getirilmiştir.

2.4. Medyatik Araştırma

Süstaşları sadece akademik çalışmalarda değil, medya haberlerinde de farklı açılardan ele alınıp haberleştirilmiştir. Çalışmamıza zenginlik katacağı ve ilgili akademik çalışmalara yön vereceği düşüncesiyle, çalışmamızın bu bölümünde değerli ve yarı değerli taşlarla ilgili yapılan medya haberlerine yer verilmiştir.

02.01.2011 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde¹*Eskişehir Taşları ve Gizemleri* başlıklı bir haber paylaşılmış, bu haberde renkli süs taşlarının ülkemizde varlığının bilinmediği, hâlbuki süstaşlarının %70'inin Eskişehir ve çevresinden çıkarıldığı aktarılmıştır. Süstaşlarını işleyen usta sayısı ve satışını yapan yerlerin çok az olduğunu ifade eden haberde bir esnafla röportaj yapılmış, röportajda Eskişehir'de Porsuk Çayı civarında agat, akik, opal taşlarının bulunduğu, Sarıcakaya'da kalsedon taşının olduğu, Mihaliççik'ta ise kristal kuvarların bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca bu taşların insanlar üzerinde farklı tedavi etkileri olduğu da anlatılmıştır. Yine Eskişehir'de çıkarılan taşlar üzerine 08.09.201 tarihinde Anadolu Gazetesi'nde çıkan haber *Eskişehir Çıkartıyor ama Çinliler.....*² başlığıyla yayınlanmıştır. Bu haberde 14 senedir Eskişehir'den ve değişik şehirlerden topladığı yarı değerli mineralli taşlardan değişik ürünler imal eden Kayhan Numral adlı bir kişinin Eskişehir'de çıkan hammaddenin Çinliler tarafından işlenmesini eleştirmesi yer almaktadır. Numral, Anadolu topraklarında çıkarılan taşların ülkemizde işlenip bu sektörün daha çok değer kazanması gerektiğini ifade etmiştir.

Hürriyet Gazetesi'nin 09.09.2017 tarihli *Çorumlu Kadınların İşlediği Süs Taşları Amerika'ya Gönderiliyor*³ başlıklı haberinde Çorum'da Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi üyesi 20 kadının taş işleme atölyesinde işledikleri taşları yurtdışına gönderdikleri aktarılmıştır. Çorum'un Mecitözü ilçesinde faaliyet gösteren atölyede üretilen süstaşlarıyla kadınlara istihdam sağlandığı, üretilen malların Amerika'da bir firma ile imzalanan protokol uyarınca ihraç edildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, kooperatif üyesi 20 kadının ürettikleri ürünlerle hem aile ekonomisine hem ülke ekonomisine katkı

¹ <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/209842/Eskisehir-taslari-ve-gizemleri.html> (Erişim: 17.05.2018)

² <http://www.anadolugazetesi.com/eskisehir-cikariyor-ama-cinliler----73193.html> (Erişim: 21.05.2018)

³ <http://www.hurriyet.com.tr/corumlu-kadinlarin-isledigi-sus-taslari-amerika-40573691> (Erişim: 21.06.2018)

sağladığı vurgulanmıştır. *Türkiye’de Yarı Değerli Minerallerin Kıymeti Bilinmiyor* başlıklı (28.02.2017) Milliyet Gazetesi’nin haberi⁴ çalışırken merak saldıği süstaşlarını toplayarak sanat evi açan Eskişehirli eski bobinaj ustası Kayhan Dumral’ın süstaşlarına bakış açısını işlemektedir.

22-25 Mart 2018 tarihleri arasında İstanbul’da düzenlenen İstanbul Jewelry Show’u 03.04.2018 tarihinde manşetine taşıyan Posta Gazetesi⁵ Dünyanın en büyük beş mücevher fuarı arasında yer alan İstanbul Jewelry Show’un, 22 – 25 Mart tarihleri arasında 1250 firma ve markanın ürün ve hizmetlerini 30.042 yerli ve yabancı ziyaretçi ile 46. kez bir araya getirdiğini ifade etmiştir. Bu haberde aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir:

Asya kıtasının en büyük fuar organizatörü UBM Asia’nın Türkiye ofisi UBM Rotaforte Uluslararası Fuarçılık A.Ş. tarafından Altın bankacılığı alanında sektörde lider konumda bulunan TEB’in sponsorluğunda düzenlenen, dünyanın en büyük beş uluslararası mücevher fuarı arasında yer alan 46. İstanbul Jewelry Show, 22 – 25 Mart tarihlerinde mücevher sektörü temsilcilerini CNR Expo, İstanbul Fuar Merkezi’de bir araya getirdi. Uluslararası Alım Heyeti Programı kapsamında, mücevher sektörünün hedef ülkelerinden 1500 alıcı da fuar kapsamında ağırladı.

Kesintisiz olarak 33 yıldır yılda iki kez düzenlenen İstanbul Jewelry Show’da altın, mücevher, pırlanta, renkli taş, süstaşı, inci, gümüş, gümüş takı ve gümüş ev eşyası, altın montür, rafineri, saat, kalıp, vitrin dekorasyon, makine - ekipman ve yan sanayi, kasa, yazılım, lojistik ile aydınlatma ürün grupları yer almaktadır. Haberde, Mart 2018 fuarının, önceki yıl ile karşılaştırıldığında, toplam ziyaretçi sayısında %21 artışa ulaştığı, fuar ziyaretçilerinin %63’ünü yerli, %37’sini ise yabancı ziyaretçiler olduğu aktarılmıştır. 12.02.2012 tarih ve *Taşçılar Yeni Damarları Keşfetti*⁶ başlıklı haberde Türkiye Gemologlar (Süs Taşçıları) Derneği üyelerinin, Kütahya’da 3 ayrı noktaya yaptıkları gezide, zengin agat, opal ve kalsedan parçaları buldukları aktarılmıştır. Haberde, Merkezi Balıkesir’in Ayvalık ilçesinde olan Gemologlar Derneği’nin gezi kolu başkanı İsmail Hakkı Özak’ın organizasyonu ile Kütahya’da 3

⁴<http://www.milliyet.com.tr/turkiye-de-yari-degerli-mineralli-taslarin-eskisehir-yerelhaber-1871559/> (Erişim: 17.07.2018)

⁵<http://www.posta.com.tr/istanbul-dunyanin-butun-mucevherleriyle-parladi-haberi-1400477> (Erişim: 17.05.2018)

⁶<https://www.haberler.com/tascilar-yeni-damarlari-kesfetti-3353485-haberi/> (Erişim: 21.05.2018)

günlük bir keşif gezisi yapıldığı, bu geziye 19 taş bilimcisinin katıldığı ve gezi kapsamında Tavşanlı ve Frig Vadisinde zengin damarların bulunduğu ifade edilmiştir.

Çubuk'ta Üniversite Öğrencileri Arazide Agat Taş Aradı(21.05.2012) başlıklı haberde Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinin, Ankara'nın Çubuk İlçesinde arazide Agat (Akik) taşı aradığı aktarılmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Karacasu Memnune İnci Meslek Yüksekokulu Kuyumculuk ve Takı Tasarım bölümü öğrencilerinin, Çubuk ilçesinde çıkan ve dünya literatüründe "Çubuk Agat Taşı" olarak bilinen süstaşını incelemeye aldığı, süstaşları Bilimi (Gemoloji)Derneği Üyeleri, öğretim görevlileri ve öğrencilerin katıldığı inceleme ve taş toplama gezisinde, öğrencilere süstaşları hakkında bilgiler verilirken, nasıl toplanması ve toplarken nelere dikkat etmeleri gerektiği gibi teorik ve pratik bilgiler verildiği haberleştirilmiştir. Elde edilen taşlaraüniversitenin atölyelerindeki makinelerde yontmak suretiyle şekiller verileceği ve bunlardan da takı veya dekorasyon ürünleri elde edileceği etkinliğe katılan öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Albay'ın (15.07.2013) *50 Milyar Dolarlık Taş Yatırım Bekliyor*⁷ başlıklı köşe yazısında ise dünyada ticareti giderek artan süs taşları konusunda önemli rezervlere sahip olan Türkiye'nin, kaynaklarını harekete geçirmek için yatırımcı ilgisi beklediği ifade edilmiştir. Haberde, zengin doğaltaş kaynaklarıyla dünya ticaretinde etkili konumda bulunan Türkiye'nin süstaşları konusundaki zenginliğini kullanamadığı, 50 milyar dolarlık süstaş rezervine sahip olmasına rağmen ihracatı 1 milyon doları bulmadığı açıklanmıştır. 31.01.2015 tarih ve *Dünyanın en değerli taşları Türkiye'de işlenecek*⁸ başlıklı haberde

Afrika'nın, Sibiry'a'nın ham elmasları, zümrütleri ve yakutlarının Türkiye'nin yolunu tutacağı ve Türkiye'de işleneceği aktarılmıştır. Dünyada süstaşların kesilip işlendiği çok az sayıda merkezin olduğu, bunların Belçika'nın Antwerp şehri, Londra, New York, Tel Aviv, Amsterdam ve Hindistan'ın Surat kenti olduğu, ancak yakında İstanbul'un da bu sınırlı merkezler arasına katılıp liderliğe oynayacağı müjdelenmiştir.

Takılarımız Mücevherlerimiz Sergisi⁹ başlıklı internet haberinde Türkiye Taşları Çalışma Grubu Kurucu Üyesi Mimar Aynur Demircan Akkan'ın konuyla ilgili

⁷<https://www.haberler.com/50-milyar-dolarlik-tas-yatirim-bekliyor-4833248-haberi/> (Erişim: 18.05.2018)

⁸<http://www.ensonhaber.com/dunyanin-en-degerli-taslari-turkiyede-islenecek-2015-01-31.html> (Erişim: 22.01.2018)

⁹<https://www.haberler.com/cubuk-ta-universite-ogrencileri-arazide-agat-tas-3641236-haberi/> (Erişim: 22.02.2018)

⁹<https://www.haberler.com/takilarimiz-mucevherlerimiz-sergisi-9344921-haberi/> (Erişim: 14.05.2018)

görüşlerine yer verilmiş, Akkan "Türk taşını marka yapmanın en büyük hedefleri olduğunu belirterek, "Umarız Türk taşı, dünya pazarında hak ettiği yere ulaşır." şeklinde bir temennide bulunmuştur. Sergi ve Türkiye'nin sahip olduğu doğal taşlar hakkında AA muhabirine bilgi veren Akkan, Türkiye'nin şimdiye kadar yeterince titizlik göremeyen bir değeri olan taşlarını gün yüzüne çıkarmak istediklerini belirterek, ülkenin eşsiz doğal zenginliğini hak ettiği yere getirmek için kolları sıvadıklarını ifade etmiştir. Akkan ayrıca şu görüşlerini paylaşmıştır:

Hedefimiz, öz kaynağımız olan gemolojik değerlerimizi markalaştırmak ve yerli veya yabancı seçkin hedef kitlesine yeniden tanıtarak, bu doğal-estetik eşsizliklerimizi hak ettiği en üst boyuta bir an önce gelmelerini sağlamak. Bu sergi, ülkemizin unutulmuş olan değerli taş potansiyelini tüm ilgililere yeniden hatırlatmak için başlattığımız uzun vadeli projelerimizin ilk adımıdır. Açtığımız sergi, tamamen Türkiye'nin taşlarını kullanarak, tasarım ağırlıklı, estetik boyutlarda takı, mücevher veya küçük plastik gemolojik eserler üretmiş yetenekli kişi ve kuruluşların katılımıyla gerçekleşti.

Maden ve Değerli Taşlar Müzesi'nin konulştırıldığı Maden ve Değerli Taşlar Müzesi Hazır¹⁰ (18.11.2014) başlıklı haberde Türkiye'nin ilk, dünyanın dördüncü kapsamlı maden ve mineraller, değerli taşlar müzesinin Ankara'da açılmaya hazır olduğu, tüm altyapının yaklaşık üç yılda hazırlandığı ifade edilmiştir. Haberde yorumlarına başvurulmuş müze yetkilileri, Türkiye ve dünyanın dört bir yanından gelen maden ve değerli taş numunelerini titizlikle muhafaza ettiklerini ve sergilenmeye hazır olduğunu belirtmişlerdir. Müzenin Türkiye açısından önemi, milyarlarla ölçülemeyecek değerdeki madenlerimizin dünya madenciliğine tanıtılması ve dünyadaki her bir madenin Türkiye ile karşılaştırılarak ekonomik sınıflandırma ve derecelendirme yapılması açısından ön plana çıkmaktadır. Habertürk'ün 25.04.2018 tarihli internet haberinde¹¹ de milyonluk mücevherlerin 2. Mezopotamya Mücevher Fuarı kapsamında Diyarbakır'da sergileneceği aktarılmıştır. Bu haberde Diyarbakır'da 27 Nisanda açılması planlanan 2. Mezopotamya Mücevher Fuarında 500 milyon lira değerinde altın, pırlanta ve değerli taşın sergileneceği, Diyarbakır'da huzur ortamının

¹⁰<https://www.haberler.com/maden-ve-degerli-taslar-muzesi-hazir-6697603-haberi/> (Erişim: 16.05.2018)

¹¹<http://www.haberturk.com/yerel-haberler/60364573-milyonluk-mucevherler-diyarbakirda-sergileneneckdiyarbakirda-2-mezopotamya-mucevher-fuari> (Erişim: 11.03.2018)

sağlandığı ve turistlerin buraya akın ettiği ifade edilmiştir. 26.06.2012 tarihli başka bir internet haberinde¹² de fuarlara yer verilmiş, 49. Uluslararası Mineral Fuarı'na ilginin büyük olduğu haberleştirilmiştir. Bu haberde, dünyanın dört bir yanından 900'den fazla katılımcının değerli mineral taşlarını standlarında sergilediği, fuarı 50 binden fazla ziyaretçi gezip, süstaşları hakkında bilgi edindiği ifade edilmiştir. Mineral Fuarı Büyüledi¹³ başlıklı haberde ise Almanya'nın Offenburg Kentinde mücevher, değerli taş ve süs objelerinin sergilendiği Mineral Fuarı tanıtılmıştır.

İncelediğimiz medya haberleri arasında taşların şifa boyutuna vurgu yapan haberlere de rastlanmıştır. Örneğin Duran'ın *Şifalı taşların gücüyle iyileşin*¹⁴ başlıklı yazısında taşların ve kristallerin tarih boyunca insanları cezbetmesinin tek nedeni o muhteşem renkleri ve yaydıkları parlak ışıklar değil; pek çoğuna göre, bu taşlar aynı zamanda ruhsal ve bedensel sorunları çözmeye de minik birer hazine olduğu detaylıca aktarılmıştır. Bu haberde ayrıca çeşitli değerli ve yarı değerli süs taşlarının özellikleri ve şifa açısından kullanım alanları teker teker açıklanmıştır.

2.5. Genel Değerlendirme

Süstaşlarıyla ilgili yapılan akademik çalışmalardan kitap, tez ve makale ile ilgili medya yayınları çalışmanın bu bölümde teker teker irdelenmiştir. Yaptığımız inceleme sonucunda konuyla ilgili pek çok akademik yayın ile medya haberinin literatüre girdiği tespit edilmiştir. İncelediğimiz kitapları kısaca irdelenecek olursak; süstaşları ile ilgili otuz adet kitap çalışması yayınlandığı, bu çalışmaların süstaşları konusunu iki farklı açıdan ele aldığı tespit edilmiştir. Birincisi, ilgili taşların morfolojik yapılarının analizi üzerine odaklanmıştır. Bu başlık altında, ilgili taşların yapısal özellikleri, oluşum tarihleri, hangi bölgelerde sıklıkla görüldükleri, içerdikleri mineraller gibi konulara ağırlık verilmiştir. İkinci araştırma alanı ise ilgili taşların kişiler üzerindeki etkisidir. Bu başlık altında taşların insan psikolojisi üzerine etkileri araştırılmıştır. süstaşlarının turizm açısından önemini ele alan herhangi bir kitap çalışmasına ise rastlanmamıştır. süstaşlarının üzerine yazılan on adet tez çalışmasının analiz edilmesi sonucunda, incelenen taşların sadece morfolojik özelliklerinin araştırıldığı, insanlar üzerindeki etkileri ile turizm alanına katkısı konusunda hiçbir çalışmanın yürütülmediği tespit

¹²<http://www.ensonhaber.com/dunyanin-en-degerli-taslari-izleyin-2012-06-26.html>4 (Erişim: 11.05.2018)

¹³<https://www.haberler.com/mineral-fuari-buyuledi-2548431-haberi/> (Erişim: 11.05.2018)

¹⁴<http://www.milliyet.com.tr/sifali-taslarin-gucuyle-iyilesin--pembenar-detay-alternatifip-1084846/>(Erişim: 12.05.2018)

edilmiştir. İncelenen makale çalışmalarının da kitap ve tez çalışmalarında olduğu gibi, yapısal analiz üzerine yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Tespit edilen medya haberlerinin büyük bir çoğunluğu ise süstaşlarıyla ilgili olarak düzenlenen fuar, sempozyum vb. etkinlikler ile açılan müzeler ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Medya haberlerinden elde edilen veriler, süstaşları ile ilgili Türkiye’de çeşitli etkinliklerin yapıldığını ve bu konunun daha geniş kitlelere hitap etmesi için çalışmaların yapıldığını göstermiştir.

Bu bölümde ele aldığımız tüm akademik ve medya çalışmaları süstaşlarının fiziksel, yapısal özellikleri ile ruhsal etkileri üzerine odaklanmıştır. süstaşlarını turizm açısından ele alan herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır.

3. SÜSTAŞLARI

Süstaşları gemoloji biliminin çalışma alanına giren elementlerdir. Bundan dolayı, çalışmamızın bu bölümünde gemoloji biliminin tanımı ve çalışma alanı ile ilgili bilgi verildikten sonra, sırasıyla süstaşlarının oluşumu, Türkiye’de yer alan süs taşlarının hangileri olduğu ve nerelerden çıkarıldığı, çalışmamızın örneklem gurubunu oluşturan Eskişehir ve Kütahya illerinden çıkartılan süstaşlarının listelenip özellikleriyle birlikte ele alınması gibi konulara yer verilecektir. Bu bölümde ele alınacak tüm bu bilgiler, çalışmamızın uygulama bölümünü teorik açıdan desteklemesi açısından önem arz etmektedir.

3.1.Gemoloji Bilimi

Süstaşı bilimi olarak adlandırılan *Gemoloji*, renk derinliği, saydamlık ve parlaklık gibi nitelikleri ile kendini gösteren, güzellik, dayanıklılık, nadirlik, taşınabilirlik gibi özelliklerine sahip olan, süs ve kişisel ziynet eşyası veya koleksiyon amacı ile kullanılabilen değerli ve yarı değerli taşlar olan süstaşlarını incelemektedir. Bu araştırma yaklaşımı sayesinde Gemolojinin, fizik, kimya ve jeolojinin araştırma alanlarını kullandığı, dolayısıyla bu alanların bir sentezi olduğu görülmektedir (Gözüpek, 1996). Bunların yanı sıra Gemolojinin taş kesimi (labidary) ve mücevher yapımı (kuyumculuk) ile çok yakından ilgili olduğu da ifade edilmektedir (Türel, 2001).

Süstaşı bilimi olan Gemoloji, mineralojinin bir alt disiplini olarak süstaşlarının incelenmesi, tanımlanması ve sınıflandırılması üzerinde çalışır. Gemolojinin amacı, süs taşlarını gerek ham, gerekse işlenmiş haliyle, üzerlerinde yıpratıcı ve zarar verici hiçbir test yapmadan en doğru şekilde tanımlamaktır(Atakul vd. 2012). Bu bilgilerden hareket edecek olursak, gemoloji bir bilim dalı olarak değerlendirilmekte ve bu bilim dalı mineralojinin alt dalını oluşturmaktadır. Süstaşlarının tanımlanıp sınıflandırılması üzerine yoğunlaşan bu bilim dalı estetik boyut üzerine odaklanan taş kesimi ve mücevher imalatı gibi iş alanlarıyla da yakından ilişkilidir.

Ülkemizin jeolojik yapısı gemolojinin gelecekte önemli ekonomik boyutlar kazanacağını açık bir göstergesidir. Anadolu’da on bin yılı aşkın süredir gemolojik çalışmaların sürmüş olması, tarih öncesi ve tarihi çağlarda birçok Anadolu uygarlığının uluslararası ün kazanması da bu jeolojik verilerin sonucudur (Bkz. Canbazoglu,1986).

3.2. Süstaşları ve Süstaşlarının Oluşumu

Taş, geometrik olarak düzenli bir yapısı olan katı bir cisimdir. Taşlar dünya meydana gelirken oluşmuşlardır ve gezegenimiz değiştikçe onlarda dönüşmeye devam etmektedirler. Taşlar dünyanın DNA'ları, evrimin kimyasal mühürleridirler. Onlar yeryüzünün milyonlarca yıllık kayıtlarının tutulduğu minyatür depolarıdır; dünyayı şekillendiren kudretli güçlerin silinmez hafızalarını taşırlar. Bazıları olağanüstü basınçlara maruz kalmış, bazıları yerin derinliklerindeki odacıklarda meydana gelmiş, kimileri katmanlar halinde oluşurken kimileri de damlalardan meydana gelmiştir (Detaylı bilgi için bkz. Hall, 2013). Yeryüzünde milyonlarca taş türü bulunmaktadır. Çalışmamızda ele aldığımız süstaşları da bu türlerden bazılarıdır.

Süstaşları, düzenli yapıları ve sabit kimyasal bileşenleri olan mineraller ile bitki ve hayvanlar tarafından üretilen organikler olarak tanımlanabilir (Eşme, 1994). Bu özellikleri sayesinde diğer taş türlerinden ayrılırlar. Çoğunlukla süs eşyası olarak kullanıldıklarından dolayı *süstaşları* olarak adlandırılırlar. Eşme (1994) süstaşlarını yerkabuğundan çıkarılıp işlenen ve insanlar tarafından süs ve ziynet eşyası olarak kullanılan değişik renkli mineral, taş ve organik malzemeler olarak adlandırmaktadır. Vieil ve Ark ise (2002) süstaşları doğada yaygın olarak bulunan oksijen, karbon, alüminyum, silisyum, kalsiyum ve magnezyum gibi elementler tarafından oluştuğunu ifade etmektedir. Türeli de (2001) süstaşlarının fizyolojik gelişim ve oluşum sürecini ele almış, yüksek sıcaklıktaki mağmadan silikatların kristalleşmesiyle, metamorfizma yani yüksek sıcaklık ve basınç koşulları altında kristalleşme veya yeniden kristalleşmeyle, sulu çözeltilerden çökelmeyle ve organik faaliyetlerle veya tüm bu etkenlerin çeşitli şekillerde birleşmesiyle oluşabildiğini söylemektedir. Eşme'nin tanımında süstaşlarının çıkış noktası ve kullanım alanı ile ilgili bilgilere yer verilirken, Vieil ve Ark'ın ifadesinde fizyolojik oluşum özellikleri açıklanmaktadır. Bu bağlamda, süstaşlarının oluşumu ve kullanım alanının önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır.

Süstaşları doğada birçok kayaç ve maden yatakları içerisinde gözlenmelerine rağmen miktar olarak oldukça az bulunurlar. Süstaşları yüzey sularına, hidrotermal çözeltilere, magmatik kayaç oluşumlarına, metaformanizmaya ve organik aktivitelere bağlı olarak çok çeşitli fiziko-kimyasal yollarla oluşabilmektedirler. Ayrıca yüzey sularının da süstaşlarının oluşumunda ve depolanmasında önemli rol oynadıkları bilinmektedir.

Yer küre üzerinde yüzeye çıkan kayaçlar, rüzgâra, yağmura vb. dış etkenlere bağlı olarak aşınıp parçalanmaktadır. Bu kayaçlardan aşınıp ufalanan mineraller en yakın nehir ve akarsu yatağına taşınırlar, akarsular ve nehirler bu minerallerin daha da uzaklara taşınmalarına sebep olurlar. Taşınan mineraller arasında, mekanik ve kimyasal bozulmalara karşı dirençli ağır mineraller de bulunmaktadır. Bu dayanıklı ve ağır mineraller nehirler ve akarsuların hızlarının azalmasıyla belirli alanlarda boyut ve yoğunluklarına göre çökeliş depolanarak plaser yataklarını oluşturmaktadır. Özellikle elmas, yakut, safir, topaz, turmalin ve akuamarin gibi süstaşları plaser yataklarında bulunup işletilebilen türlerdir. Ancak plaser yataklarında yer alan binlerce ton kayaç içinden çıkartılan süstaşının miktarı çok az olmaktadır. Günümüzde süstaşları daha çok eski nehir yataklarından çıkartılmaktadır. Akarsular ve nehirler süstaşlarının sahip olduğu çatlak ve zayıf bölgelerin aşınıp yok olmasına sebep olduğundan plaser yataklarında yüksek kaliteli süstaşlarının depolanmasına imkân sağlamaktadırlar. Elmas bu duruma iyi bir örnek olarak gösterilebilir. Kimberlit bacalarından elde edilen elmasların sadece %10'nun değerli taş kalitesinde olmasına karşın plaser yataklarından elde edilen elmaslarda bu oran % 90 civarındadır (Atakul vd., 2012).

Suyun çözücü özelliği ise süstaşı oluşumunda daha farklı bir rol oynar. Asidik, bazik ve sıcak sular buldukları ortam içerisinde birçok minerali çözebilme özelliğine sahiptir. Buharlaşma sıcak suların soğuması ve çeşitli kimyasal reaksiyonlar süstaşlarının doğrudan oluşmasına sebep olabilmektedir. Çözünmüş mineralleri bünyesinde taşıyan çözelti halindeki sular, uygun koşullar altında yeni minerallerin depolanmasını sağlar. Örneğin bazı değerli süstaşları, yerin derinliklerinde yer alan ergiyik kayaçların ısıtmış olduğu suların soğuması sırasında meydana gelen kimyasal etkileşimler sonucunda veya buharlaşma gibi özel koşullarla oluşmaktadır. Yağmur suları ise atmosferdeki karbon dioksitle bileştiği zaman karbonik asiti oluşturur. Bu nitelikteki sular yeryüzüne indiğinde sülfür mineralleriyle örneğin pirit ile karşılaşır ve sülfürik asit oluşur. Bu tip sıvılar, içinde buldukları kayaçları etkileyerek yeni minerallerin oluşmasını sağlar. Asidik ve bakırca yoğun sıvılar, kireçtaşıyla veya dolomitte etkileşime girerek malakiti meydana getirir. Malakit kireçtaşı veya dolomitte bulunan boşluklarda sarkit ve dikit olarak oluşur. Buna ek olarak, asidik ve bakırca zengin çözeltilerin gaz boşluklu volkanik kayaçların içine sızmasıyla da buna benzer süstaşları oluşabilmektedir (Atakul, vd, 2012).

Mağma tarafından ısıtılmış yer altı suları ve hidrotermal sular yüzeye doğru yükselirken etkileşime girdiği kayaçlardan bazı elementleri çözer ve bünyesine katar.

Bu sular yüzeye yaklaştıkça soğumaya başlar ve içerisindeki elementleri daha fazla bünyesinde tutamaz ve yeni minerallerin depolanmasını sağlar. Soğuyan su tekrar derine gider ve tekrar ısınır, böylece bir döngü oluşur. Akik ve ametist bu yolla oluşan minerallere örnek olarak verilebilir. Eğer çözünen silika miktarı çoksa, kayalık içerisindeki boşlukların duvarlarında akik tabakaları oluşur. Mineralce zengin suyun silika miktarı azalır, akik tabakaları üzerinde ametist gibi büyük kuvars kristalleri oluşur (Atakul, vd, 2012).

Süstaşları buharlaşmaya bağlı olarak da oluşabilirler. Örneğin; kurak ve sadece mevsimsel yağmurların olduğu bölgeler buharlaşmaya oluşan opal çökelleri için en uygun yerlerdir. Bu bölgelerde yağmur suları, geçirgen özelliklerde olan volkanik kük ve tuf gibipiroklastik kayalar içerisinde dolaşarak silikayı çözer ve bünyesine katar. Yağışlı mevsimlerde bu sular, kayalar içerisindeki çatlaklar tarafından oluşturulmuş boşlukları doldurur. Kurak mevsimlerde ise suların buharlaşması opallerin oluşmasını sağlar (Atakul, vd., 2012).

Bir malzemenin değerli-yarı değerli taş (süstaşı) sayılabilmesi için bazı temel kriterlere sahip olması gerekir. Bunlar;

Fizyolojik oluşum:

- Dayanıklılık: Bu kavram sertlik, kırılabilirlik, darbelere ve dış etkenlere dayanım gibi özelliklerle açıklanır.
- Güzellik: Her ne kadar göreceli bir kavram olsa da taşın temiz, şeffaf, çekici renkli ve işlenebilir boyutlarda olması gibi özellikleri içerir (Türel, 2001).
- Nadir bulunma: Bir objeyi değerli kılan az rastlanabilir olmasıdır. Örneğin binlerce karatlık elmas üretimi içerisinde sadece birkaç yüz karatı pembe elmadır. Dolayısıyla bir pembe elmanın değeri sıradan bir elmanın binlerce katıdır (Türel, 2001).

Bu özelliklerinin yanı sıra pleokroizma, dispersiyon, irizasyon, asterizm ve opelasangibi özellikler de taşın güzelliğini ve değerini etkileyen etmenler arasında sayılmaktadır (Bkz. Çalışkan, 1992). Ayrıca taşınabilirlik, kesilebilme ve parlatılabilme, ışık yansıtma, ışık kırma, bünyesinde safsızlıklar içermesi gibi bazı özelliklerde taşların değerlerini belirleyen ve artıran diğer unsurlar olarak tanımlanmaktadır (Bkz. Türel,2001).

Her mineralin yakından ilişkili olduğu bir taş tipi vardır. Bu tiplerin saptanması yarı değerli minerallerin aranmasını kolaylaştırır. Örneğin olivin (Zebercet)

peridotitlerde bulunur. Pegmatitlerde Turmalin, Beril, Topaz, Zümrüt gibi mineraller bulunurken; Yakut ve kuvars kristalleri başkalaşım kayalarları içerisinde gözlenir. Elmas kimberlit bacalarında saçılmış olarak yer alır. Agat (Akik), Kalsedon, Opal gibi minerallerde asit karakterli volkanik taşlarla yakından ilişkili, KrizoprasSerpantinit, Yeşim ise başkalaşım piroksenitler ile yakından ilişkilidirler (Arzoğulları, 2007).

3.3. Türkiye'deki Süstaşları

Türkiye süstaşı kaynakları bakımından önemli bir potansiyele sahip bulunmaktadır. Anadolu'da 38 adet süstaşı rezervi bulunmaktadır. Türkiye böylesine zengin kaynaklara sahip olmasına rağmen dünya süstaşı ticaretinden hemen hemen hiçbir pay alamamaktadır. Oysaki dünyanın en önemli taş pazarı Türkiye'nin hemen yakınındaki Avrupa'dır (Babalık, 2009). Hatipoğlu da (2003) Türkiye'de süstaşı potansiyelinin öneminin henüz kavranmadığını, süstaşların ülke ekonomisine yapacağı ciddi katkının yeterince fark edilmediğini ifade etmektedir. Pazara yakınlık avantajına rağmen Türkiye'nin süstaşı ticaretinden pay alamaması düşündürücüdür. Türkiye'de böylesine yüksek düzeyde süstaşı potansiyeli olmasına rağmen bu süstaşları işleyecek olan işletmelerin yeterli düzeyde olmamasını Babalık (2009) pazarlama sorun ve sıkıntısına bağlamaktadır. Babalık'a göre Türkiye maddi değere sahip yer altı kaynaklarını pazarlama konusunda yetersiz kalmaktadır. Süstaşı pazarının dünya çapında yaklaşık 50 milyar dolarlık bir hacmi varken ve Türkiye en zengin taş rezervlerine sahip 25-30 ülke arasında yer alırken, buna rağmen bu pazardan en az gelir eden ülke konumundadır (Bkz. Babalık, 2009). Türkiye'nin sahip olduğu bu yer altı hazinesine gerekli önem verilir ve bilinçli, geniş çaplı bir değerli taş madenciliğinin önü açılırsa, ülkemizin yıllık yaklaşık 1 milyar dolarlık ham süstaşı geliri elde etmesinin oldukça muhtemel olduğu da Babalık tarafından (2009) ifade edilmektedir.

Anadolu süstaşları kültür mirası, tamamen kendisine has özellikleri ile dünyada eşi bulunmaz bir sentezdir. Gerek özgün olması ve gerekse farklı uygarlıkların bir araya gelmesiyle oluşmuş bir topluluğun sanat izlerini yansıtması bu eşsiz güzelliği yaratmıştır. Çağlar boyunca farklı kavimlerin göçlerine yurt olmuş Anadolu, dünyada sadece kendine ait olan süstaşları ile adını ayrı bir yere taşımayı başarmıştır. Süs taşlarından oluşmuş takı, mühür ve çeşitli süs eşyaları Anadolu'daki şehir müzelerinde sergilenmektedir.

Bazı süstaşlarının çıkarıldığı yerler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Dora vd, 1986; Candar, 2007, Hatipoğlu vd., 2010a b; Çoban, , 2013, Tablo 1).

Tablo 1: Türkiye’de Bulunan Süstaşları

Süstaşları	Türkiye’de Bulunduğu Yerler
Opal	Eskişehir, Kütahya, Afyon, Ayvalık, Çanakkale, Bilecik
Agat	Ankara, Manisa, Afyon, Eskişehir, Konya, Çanakkale, Bursa, Bilecik
kalsedon	Eskişehir, Bandırma, Adana, Çanakkale, İzmir, Manisa, Çankırı, Yozgat
Ateş opal	Kütahya
Opsidyen	Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kars
Oltutaşı	Erzurum
Diaspor	Muğla
Krizopras	Eskişehir, Çanakkale, Kütahya, Tokat, Çankırı
Ametist	Balıkesir, Yozgat
Beril	Yozgat
Turmalin	Yozgat, Balıkesir, Tokat, Çanakkale
Silisleşmişagat	Ankara
Mercan	Ege, Marmaris
Akuamarin	Manisa, Bilecik
zeberced	İzmir, Bolu, Tokat, Eskişehir, Bursa
Kehribar	Artvin
Kuvars	Muğla, Gümüşhane, Eskişehir, Konya, Bursa
Turkuaz	Erzurum
Jadeit	Bursa
Kemererit	Erzurum (Kop Dağı)
Granat (Almandin)	Menderes Masifi
Dumanlı Kuvars	Aydın(Çine, Koçanlı, Karacasu)
Oniks	Manisa (Demirci, Selendi)
Adularya (Ay taşı)	Aydın Çine

Kaynak: (Dora ve diğerleri, 2013)

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, Türkiye’de yaklaşık olarak 25 farklı türde süstaşına rastlanmaktadır. Bu süstaşların büyük bir kısmı Eskişehir, Kütahya, Afyon, Ayvalık, Çanakkale, Bilecik, Ankara gibi kentlerimizde yer almaktadır. Dolayısıyla Türkiye’nin süstaşları bakımından zengin bir ülke olduğu aşikârdır.

3.4. Eskişehir ve Kütahya'daki Süstaşları

Yukarıda süstaşlarının oluşumuna ve Türkiye'deki süstaşlarının türlerine kısaca değindik. Bu bölümde ise çalışmamızın örneklem gurubunu oluşturan Eskişehir ve Kütahya illerinden çıkartılan değerli ve yarı değerli süstaşlarının hangileri olduğuna, bu taşların genel özelliklerine değinilecektir.

3.4.1. Kütahya opal (Ateş opali)

Kütahya ilimizden çıkartılan opal taşı, sahip olduğu kıvılcık renkten dolayı *ateş opali* olarak da adlandırılmaktadır. Bu süstaşının şekil ve görünümü aşağıda görselleştirilmiştir:

Görsel 1:Opal Taşı'nın Şekli ve Görünümü

Kaynak:(<http://kiymetlitaslar.blogspot.com>)

3.4.1.1. Fiziksel özellikleri

Özgül ağırlığı 2.01-2.10 arasındadır. Kristal sistemi ve sınıfıpsödo-kristalin yapıdadır. Opal-C (kristobalit), opal-T (Tridimit), opal-M (moganit) ve opal-Dq (druse

yapılı kuvars). Dilinim- Yarılım- Kırılım olarak opallerde dilinimi yoktur. Ancak belirli yönlerde farklılık gösteren gevrek (kırılgan) bir yapıya sahiptir. Kırınımı konkoidal (midye kabuğu) şekilli, belirsiz ve gevreklerdir. Yarılımı yoktur. İçerdiği su oranlarına baktığımızda ateş opalleri, diğer adı türlerine göre daha az oranda su içerirler. Bu oran % 10-16 arasındadır. Sertliği 5,5'tir. Isı ve elektrik iletkenliği yalıtkandır (Hatipoğlu,2011).

3.4.1.2. Kimyasal özellikleri

Opaller kuvars mineraline ait olduğundan kimyasal bileşiminde ana elementler olarak silisyum, oksijen bulunur. Ancak bol miktarda da moleküler ve silanol grubu su içerirler. Bu oran % 10-15 arasındadır. Ateş opalleri psödo kristalin bir yapı gösterirler. Kırmızı pembe ve turuncu gövde renkli ateş opallerinde renk verici madde başlıca iğnesimsi yapıdaki demir iyonları ve demir oksit bileşenidir. Ateş opalleri içerisinde bulunan başlıca elementler Fe, Al, K, Ca, Ti, Cu, Rb, Pb'dir (Hatipoğlu, 2011).

3.4.1.3. Kullanım alanı

Ateş opalinin, uyuşukluğu ve duygusuzluğu dağıtarak görmeyi düzelttiğine, kan bozukluklarını, depresyonu iyileştirdiğine yönelik bir inanış söz konusudur. Eski zamanlarda yerli Amerikan kabileleri ateş opalini derin aşkların sembolü olarak aziz tutarlardı. Ateş opali gibi parlak taşların cennet suyundan meydana geldiğine inanılırdı. Ateş opalinin sıcak ve coşkulu ışığı dünyadaki süs taşı ile ilgilenen herkesi büyülemektedir. Bu parlak ve canlı turuncu rengi gözden kaçırmak imkânsızdır. Bu renk süs taşına ismini vermiştir. Süs taşlarının gizemli etkilerinde güç ve enerji olduğuna çok fazla inanılmasa bile ateş opali her zaman sıcaklık ve iyilik hissi uyandırma etkisine neden olmuştur. Ateş opali duyguların akıcılığını sağlamak, engelleri kolaylaştırmak için üstün bir yardımcıdır. Ateş opali insana cesaret, irade gücü ve enerji verir. Onun gücü taşlaşmış düşünce yönlerimizi yenmek ve gelişim için yeni bir yer hazırlamakta bize yardımcı olur. Sıcak ve ateşli turuncu renginin ruhumuza pozitif etkisi vardır(Bkz. Hatipoğlu,2011).

3.4.1.4. Türkiye bulunduğu yerler

Anadolu Ateş Opalinin çıkartıldığı alan Kütahya'nın Simav ve Şaphane ilçeleri arasında, Yeni Karamanca beldesi civarındadır. Bölge Şaphanedağı'nın güneyinde, "39 2 45" North ve "29 8 24" East koordinatlarında, menderes masifinin kuzey doğusunda

ve Simav Grabeni içerisinde yer almaktadır. Ancak eskiden bu bölge Simav ilçesine bağlı olduğundan yakın bir geçmişe kadar bu taşlara *Simav Opali* ya da *Simav Taşı* da denilmekteydi. Rivayet olarak bu taş çok eski zamanlarda Lidyalılar tarafından çıkarılmış ve yaklaşık 550 yıl önce de Cenevizliler tarafından işletilmiş olup hala burada Ceneviz ocağı adı ile bir ocak da bulunmaktadır (Hatipoğlu,2011).

Menderes Masifinin kuzey doğusunda ve Simav çevresinde araştırma yapan çok sayıda araştırmacı, bu bölgedeki kaya birimlerini tabandan tavana genelde beş grupta toplamışlardır;

1. Masifin çekirdek birimleri olan, orta ve yüksek dereceli metaformitler olarak adlandırılan, gnays ve şistler.
2. Bunları belirli bölgelerde kesen, düşük dereceli metaformitler olarak adlandırılan ambifolit ve mermer mercikleri.
3. ofiyolitlimelanj.
4. Metaformik birimler içerisine sokulum yapan, Eğrigöz ve Akdağ (Koyunoba) plutonları olarak adlandırılan, granitik-granodiyoritik bileşimli pegmatoidikmağmatikler.
5. Örtü birimleri olarak genelleştirilen birbirleriyle yanal ve düşey ilişkiler sunan, sedimentler (Kaba klasikler, gölsel kireçtaşları, marn ve kil taşları), volkanosedimenter (piroklastikler, tüfitler) ve volkanik (riyolitik, riyodasitik, bazaltik ve andezitik tüfler ve lavlar) birimler (Hatipoğlu,2011).

3.4.1.5. Üretilen ürünler

Eski çağlarda güneş, ay ve ateşteki gizli güçlerle ilişkisi olduğu, takı olarak kullanana bu güçleri aktaracağı, hatta takanı görünmez yapacağı da inançlar arasındadır (Bkz. <http://hasankocabas.com.tr/icerik-67-opal.html>).

Opalin küçük parçacıklar halinde bulunanları mücevherat (takı) olarak, büyük parçalar halinde çıkarılanları ise dekoratif amaçlı kullanılmaktadır. Venedik kaynaklı “Opal Cam Tekniği” ile cam eşya da yapılmaktadır. 19.y.y. başlarında Mevlevi dervişi Mehmet Dede bu tekniği Beykoz’da uygulamış ve bu teknikle yapılan bardak, sürahi, vazo gibi eşya için “Beykoz Camı” adı verilmiştir (Bkz. <http://hasankocabas.com.tr/icerik-67-opal.html>).

Görsel 2: Opal Taşından Üretilen Ürünler

Kaynak: (<http://www.mineralagat.com>)

3.4.2. Eskişehir kalsedon taşı (Mavi kalsedon)

Genel anlamıyla kalsedon, kuvars ailesinin lifsi mikrokristalin yapıdaki türlerinin tümüne verilen addır (HurlbutveSwitzer, 1979). Kıvrımlı konsantrik bantlar halinde ardalanmış farklı renklerde olan türlerine agat (akik), yaprakçıklar halinde mika kapanımları içeren opak yeşil yada altın-kahve renkli olanlarına aventurin; üzerinde kahve/kırmızı jasper noktacıkları bulunan opak yeşil renkli olanlarına kantaşı; gri ve mavi renkli, bantlı olmayan yapıdakilere kalsedon, yarısaydam yada opak yeşil renkli olanlarına krizopras; yarısaydam, renksiz, yeşil dentritik kapanım içerenlerine mossagat, demir oksit (hematit) ile renklenmiş, kırmızı renkli olanlarına karneol; demir hidroksit (götit) ile renklenmiş olanlarına sard; paralel çizgiler halinde ardalanmış siyah ve beyaz renkli olanlarına oniks; onikstekine benzer şekilde sıralanan bantlar halinde beyaz ve kırmızı-turuncu renkli olanlarına sardoniks denir (HurlbutveSwitzer, 1979; Read, P.G., 1999).

Görsel 3: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon)

Kaynak: (<http://www.esgundem26.com>)

Görsel 4: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon)

Kaynak: (<http://www.mineralagat.com>)

3.4.2.1. Fiziksel özellikleri

Bölgedeki kalsedon oluşumu, kristalin olmayan ilksel olarak, örnek bir jel öncüden kimyasal kontrollü olarak kendiliğinden düzenlemeli ve dengesiz çevresel koşullar altında meydana gelmiştir. Bunun yanında mavi kalsedonların içerisinde kristalin kuvars merkezlerinin eksikliği, silis minerali oluşturan çözeltilerin silisik asid doygunluğu derecesindeki duyarlılık yüzündendir. Mavi Sarıcakaya kalsedonları, taramalı mikroskop görüntülerine göre saf bir 6 kalsedon olmayıp aynı zamanda içeriğinde flint ve çört tanımlı diğer silis yapılarını da barındırır (Hatipoğlu vd. 2008). Eskişehir Kalsedon (Sarıcakaya) taşının fiziksel özellikleri İçözü'den (2001) alınan aşağıdaki tabloda şu şekilde sıralanmıştır:

Tablo 2: Eskişehir Kalsedon (Sarıcakaya) Taşı'nın Fiziksel Özellikleri

ÖZELLİK	TANIM
Renk	Koyu mavi, gök mavisi, açık maviye değişen tonlarda, bazen beyazımsı mavi
Berraklık	İşlenmiş halde saydam
Kırılma İndisi	1.535- 1.538
Çift Kırılma	Yok
Özgül Ağırlık	2.57- 2.61
Çok Renklilik	Yok
Işıma	İnert
IR Soğurma Spektrasi	420 ve 490 cm ⁻¹ de kuvvetli Si-O-Si büküm pikleri 600, 710 ve 780 cm ⁻¹ de Si-Si gerilim pikleri (Tanımlayıcı özellikte pikler) 825 ve 1155 cm ⁻¹ de Si-O gerilim pikleri 1400 ve 2000 cm ⁻¹ arası metal-oksijen titreşim bölgesi O-H gerilim bölgesi ise tespit edilemedi.
Sertlik	6.5-7
İz Elementler	%4 den daha az Al içerir.
Kapanımlar	Taşa bulutsu bir görünüm veren, önemli miktarda beyaz kürecik içerir.

Kaynak:(İçözü, 2001)

3.4.2.2. Kimyasal özellikleri

Mavi kalsedon, kimyasal formülü SiO₂nH₂O olarak içeriğinde su molekülü bulunduran, mikrokristalin grubundaki kriptokristalin çeşidindedir. Yağsı bir parlaklığa sahiptir. Özgül ağırlığı 2,58-2,64 ve sertliği 6,5-7'dir (İçözü, 2001).

3.4.2.3. Kullanım alanı

Mavi kalsedon, renkli yapıları gereği kıymetli taş olarak süs eşya ve takı yapımında kullanılır.

3.4.2.4. Bulunduğu yerler

Eskişehir ili, Sarıcakaya ilçesi, Mayıslar köyünün güney bölgesinde Türkiye'nin tek ve çok önemli kalsedon (lifli kuvars) yatakları bulunur. Mavi, açık mavi ve mavi beyaz renklerde olan bu yataklar, süstaşı olarak çok yaygın kullanılmaktadır (Kibici vd, 2008). Türkiye'nin değişik bölgelerinde Sarıcakaya (Eskişehir), Kıbrısçık (Bolu), Bayat (Afyon), Aliağa ve Bergama (İzmir), Zile (Tokat) ekonomik rezervlere sahip çok sayıda mavi kalsedon yatağı bulunmasına rağmen, Mayıslar-Sarıcakaya (Eskişehir)bölgesinde yer alan Sündiken Dağ'larındaki yatak, Avrupa, Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da,antik çağlardan günümüze kadar işletilmekte olan en büyük ve en zengin mavi kalsedonyatağıdır(Hatipoğlu ve Dora, 1999 ve 2005; Hatipoğlu ve Chamberlain, 2009).

3.4.2.5. Üretilen ürünler

Görsel 5: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon) Üretilen Ürünler

Kaynak: (<https://www.erergumus.com>)

Kalsedongemolojik açıdan yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Bu malzemenin dilinimsiz olması ve büyük som yapılarının bulunması nedeniyle, hem dekoratif obje olarak hem de soy metallerle birlikte mücevher taşı olarak kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır.

Mavi kalsedonlar özgün fiziko-kimyasal özellikleri nedeniyle albeniye sahip kuvars türleridir. Türkiye mavi kalsedonlar bakımından oldukça zengin bir doğal taş potansiyeline sahiptir. Büyük çoğunluğu atıl halde duran bu taşların, gemolojiksel kullanımı yanında mimari projelerde iç dekorasyon süslemelerinde de uygulanması, ülke ekonomisi için de büyük bir avantaj sağlar. Yüksek sertliği (Mohs: 6.5), 70 cm'ye ulaşan yumrular halinde bulunması, yarısaydam dilinimlerinin mükemmel cila alması gibi nedenlerle, mavi kalsedonlar, klasik malzemelere (mermer ve türevleri, granit ve türevleri, obsidyen) alternatif bir doğal yapı taşı malzeme olarak endüstriyel anlamda da göz önüne alınmalıdır (www.researchgate.net).

Çekici mavi rengeyle kalsedon, antik dönemlerden beri Anadolu'da kullanılmaya başlanmıştır. Hacılar ve Tilkitepe (Kalkolitik Dönem) ile Alacahöyük ve 27 Horoztepe (Erken Bronz Çağı) kazılarında bulunan bilezik, küpe ve gerdanlıklar bunların en güzel örneklerindedir. Bergama bölgesindeki kazılarda bulunmuş Bergama Krallıkları döneminde yapılmış kalsedon mühür ile Lidya Döneminde yapılmış mor kalsedondan bilezik İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmektedir. Mezopotamya'da Asurlular, Girit'te Minos Uygarlığı, Doğu Anadolu' da Urartular tarafından kullanılan ve özellikle Roma dönemi başta olmak üzere Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde gelişen alet kullanımıyla beraber kullanımı artan kalsedonun Eskişehir Sarıcakaya bölgesinden sağlandığı düşünülmektedir (Hatipoğlu, 1984).

Görsel 6: Eskişehir Kalsedon Taşı (Mavi Kalsedon) Üretilen Ürünler

Kaynak: (<https://tr.aliexpress.com>)

3.4.3. Eskişehir agat taşı (Dendritli agat)

Agatkalsedonun farklı renklerde bant veya konsantrikzonlarla karakterize olmuş sekline verilen isimdir. Silisin, *Silis jeli* – *Opal C.T* – *Kalsedon* – *Kuvars*'danolusankristalleşme sırası göz önüne alındığında, agatın yeri amorf ile kristalin arası bir bölgedir. Agat bantlarının renkleri beyazdan gri ve siyaha kadar değişebilmektedir. Anadolu'da agatın süstaşı olarak bilinmesi ve süs eşyası olarak kullanılmasının 6000 yıllık birgeçmişini vardır. Bu tarihlerden beri Anadolu halkınca benimsenen ve kullanılan bu süstaşı halk arasında *Akik* adıyla bilinir (Arzoğulları, 2007).

Görsel 7: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)

Kaynak: (<http://www.mineralagat.com>)

Görsel 8: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)

Kaynak: (<http://www.mineralagat.com>)

Görsel 9: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat)

Kaynak: (<http://www.trgemoloji.com>)

3.4.3.1. Fiziksel özellikleri

Sertliği 6,5-7 olup özgül ağırlığı 2,57- 2,65 arasındadır. Agat, genelde %97 “den büyük oranda uçucu olmayan, %1 küçük oranda saf olmayan, yüksek silika saflığına sahiptir. İçeriğinde bulunan toplam su miktarı (H₂O veya Si-OH grubu), %2 oranından fazla, büyük safsızlık olarak yapıda yer alır(Graetsch ve diğerleri, 1985).

3.4.3.2. Kimyasal özellikleri

Kimyasal grubu silikat, yapısal görünümü saydam, yarı saydam veya opaktır. Parlaklığı donuk camsı veya yağimsi olabilir. Kimyasal formülü SiO₂ + Al, Ca, Fe, Mg, Mn. Oluşur. Alt türleri mavi, kırmızı, yosunlu ve oniks oluşturur. Uyumlu olduğu unsur topraktır. Renk olarak bir merkezden yayılan kuşaklarda farklı renkler olarak kendini gösterir. Kırmızı, gri, beyaz, mavi, kahverengi ve yeşildir(Kaynak: <http://trgemoloji.com>). Agatların çoğu, α-quartz ve moganite adındaki iki polymorph silikanın karışımıdır. Moganitin kristal yapısı, ünite hücre skalasındaki soldan sağa ve sağdan sola dönen tabakaların karşılıklı yığılması olarak açıklanabilir. (Miehe vd.,1992:)

3.4.3.3. Kullanım alanı

Agat, renkli yapıları gereği kıymetli taş olarak süs eşya ve takı yapımında, laboratuvarlar için havan üretiminde, terazi, bıçak ağızlarında ve tekstil silindirlerinde kullanılır(MTA Raporları).

3.4.3.4. Bulunduğu yerler

Türkiye’de; Ankara-Çubuk Susuz, Ankara-Çamlıdere Burçalar, Ankara-KızılcahamamAlpagut, Afyon-Karakaya, Bilecik-Bozuyük Karaçayır, Bilecik-Merkez Abbascı ve Aşagıköy, Bursa-Orhaneli Büyükorhan, Çanakkale-Bayramiç, Eskişehir-Dereyalak, Ordu-Fatsa, İstanbul-Sile, Gümüşhane-SiranNorsun, Rize-İkizdere, Giresun-Görece, Trabzon-ArsinYanbolu yörelerinde agat bulunmaktadır (Arzoğulları, 2007).

Dendritik (Yosun) Agat genellikle dentritik (ağaç dalları benzeri) formlarda diğer mineral kapanımlarını içeren agat türüdür. Dendritik (yosun) AgatlarEskişehir-DereyalakKöyü K-KB’sında oldukça geniş bir alanda yataklanmıştır (Arzoğulları, 2007).

3.4.3.5. Üretilen ürünler

Görsel 10: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat) Üretilen Ürünler

Kaynak: (www.nayinotaki.com)

Görsel 11: Eskişehir Agat Taşı (Dendritli Agat) Üretilen Ürünler

Kaynak: (<https://turkish.alibaba.com>)

3.4.4.Eskişehir lületaşı

Eskişehir ilinden çıkartılan lületaşına verilen *beyaz altın*, *denizköpüğü* ve *Eskişehirtaşı* gibi değişik adlar taşın değerini, rengini ve çıkış merkezini anlamlı bir şekilde ortaya koymaktadır (Timur, 1989:250).

Hidratlı bir magnezyum silikat olan lüle taşı, irili ufaklı yumrular biçiminde, toprağın 150 metre derinliklerinde serpilmiş durumda bulunmaktadır. Lületaşının işlenirken suya konulması gerekmektedir. Lületaşının topraktan çıkarıldığı an yumuşak, bıçakla yontulması kolay, ateşe dayanıklı, emme yeteneği yüksek ve hava ile temas etmesi halinde nemliliği azalan ve kuruyan bir yapıda olduğu bilinmektedir (Yıldırım, 1990:67).

Bugün dünyanın en kaliteli ve zengin yataklarına sahip olan Eskişehir ve çevresinin lületaşı işlemeciliğinde lületaşını işleyen kişilerin eğitimsiz olması önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Eskişehir Valiliği Lületaşı Yurt Dışı Sergileri, 1993:2).

Eskişehir de lületaşı okulu kurulmuş olmasına rağmen açıldıktan çok kısa süre sonra eğitime ara verilmiştir. Sonuçta alt yapının oluşturulamaması, eleman yetersizliği maddi imkânsızlar ve politik nedenlerden dolayı okul kapatılmıştır. Yine lületaşında

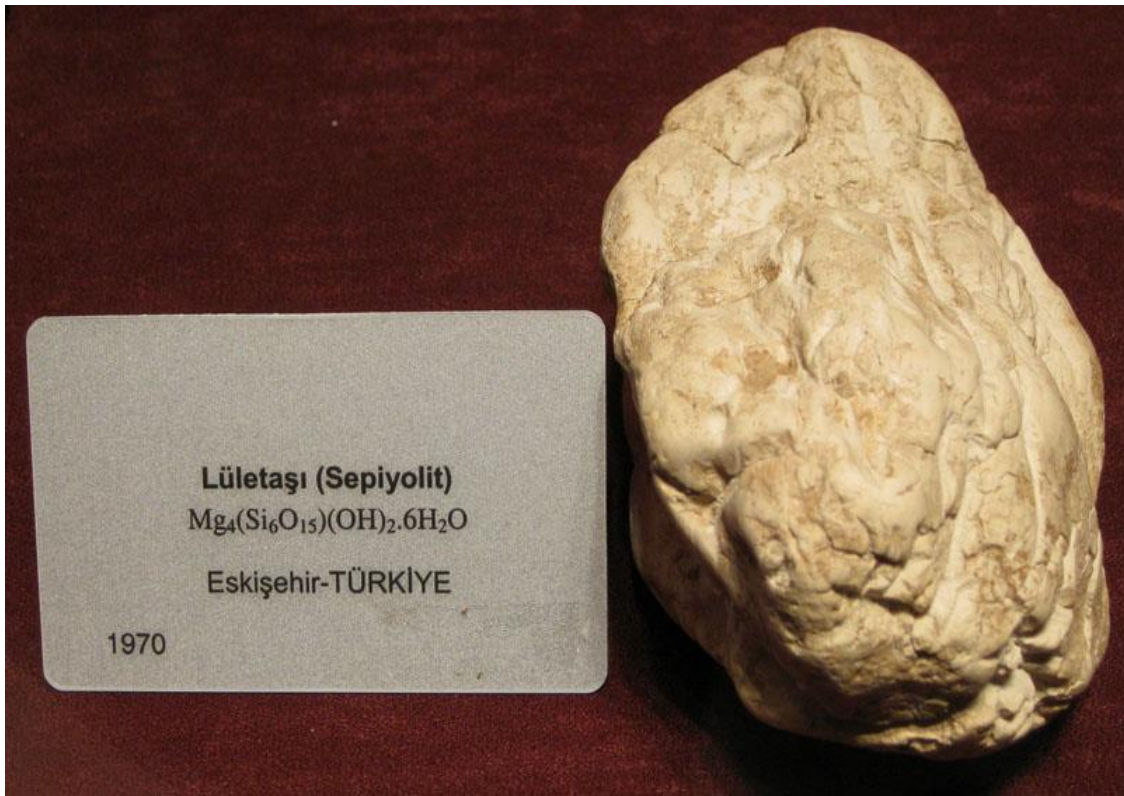
önemli bir gelişme 1988 yılında düzenlenen *Beyaz Altın Festivali*'dir. Lületaşı işlemeciliği için beklenen ilgiyi ve tanıtımı sağlayamadığından bu etkinlikte 1993 yılında sona ermiştir. Lületaşının tanıtımının yapılması, heykelticilik yarışması düzenlenmesi gelişimine önemli bir katkı sağlamıştır. Heykelticilik yarışmasına katılan eserler Eskişehir de açılan lületaşı müzesinde sergilenmektedir. Eskişehir'in dışında dünyada birçok ülkede lületaşı müzeleri bulunmaktadır (Eskişehir Valiliği Lületaşı Yurt Dışı Sergileri, 1993:2).

Görsel 12: Eskişehir Lületaşı

Kaynak: (<http://www.marbleport.com>)

Görsel 13: Eskişehir Lületaşı

Kaynak: (<http://www.deretepe.net>)

3.4.4.1. Fiziksel özellikleri

Değerli bir taş olan *lületaşı* ya da diğer adıyla *Eskişehir taşı*; genellikle beyaz, bazen sarımsı, bazen krem renkli, ender olarak da kurşuni, sarı veya kırmızımsı görünümlüdür. Donuk, cilalı, gözenekli ve az yapışkan, önceleri yumuşak nemli, hava ile temasta kuruyarak sertleşen, yumuşak, emici, açıkta kalınca renk değiştiren, sudan olumsuz yönde etkilenen, kolay işlenebilen özelliklere sahip bir tür magnezyum silikat 2 taşıdır (Barışta, 2005: 325). Taşın sertliği 2-2.5, özgül ağırlığı 2gr/cm³dir (Bozkurt, 1989: 193).

3.4.4.2. Kimyasal özellikleri

Lületaşının bilimsel ismi sepiyolittir. Sepiyolit (hidratlı magnezyum silikat) (2MgO,3SiO₂,2H₂O) kimyasal bileşiminde magnezyum silikat mineralidir (Tekin,1973: 5).

3.4.4.3. Kullanım alanı

Pipo, ağızlık, kolye, bilezik, küpe, iğne, saksafon, nargile, tespih, süs eşyaları, cami maketleri, leke çıkarmada, elektrik makineleri ve motorlu ulaşım araçları için de katalizör yapımında ve Otomobil sanayinde ise motorla ekzos borusu arasına emici olarak nohut ya da mercimek iriliğinde parçalanarak yakıt temizlemede kullanılır. Lületaşının bu özelliğinden dolayı füze ve diğer uzay araçlarının başlık iç kaplamalarının yalıtılmasında da kullanılır (www.tusul.com).

3.4.4.4. Bulunduğu yerler

Dünyada Türkiye dışında lületaşı üretimi yapan ülkeler Yugoslavya, Çekoslovakya, Yunanistan, Avusturya, İspanya, Rusya, Fransa, ABD, Madagaskar ve Kenya'dır. Türkiye'de; Çanakkale, Bursa, Kütahya ve Konya illerinde çıkarılmaktadır. Bu iller içerisinde Eskişehir dünya rezervlerinin %70'ne sahiptir ve beyazlık, hafiflik, nemlilik yönünden çok kalitelidir. Eskişehir ilinde lületaşı; Sarısu Yenişehir, Türkmentokat, Söğütçük, Kümbet, Sepetçi, Karahöyük, ve Başören bölgelerinden çıkarılmaktadır (Eskişehir Valiliği, 1993: 272).

3.4.4.5. Üretilen ürünler

Lüle taşı; pipo, sigara ağızlığı ve bunların nikotin ve zifir emici bölümlerinin yapımında, kolye, bilezik, iğne, küpe ve biblo gibi süs eşyaları yapımında, toz olarak leke çıkarma işlemlerinde, elektrik sanayinde katalizör yapımında, otomobil sanayinde yakıt temizlemede, füze ve diğer uzay araçlarının başlık iç kapaklarının yalıtımında kullanılmaktadır (Ürersoy, 1989:67).

Görsel 14: Eskişehir Lületaşı'ndan Üretilen Ürünler

Kaynak: (<https://www.bilgigo.com>)

4. SÜSTAŞLARIN TURİZME ETKİSİ

İnsanlar süstaşlara geçmişten günümüze ilgi duymuşlardır. İnsanlar süstaşları ile mücevher ve ziynet eşyasının yapılması, sağlık yönünden iyileştirme etkisinin bulunması, koleksiyonculuk, hobi ve doğada süstaşı bularak maddi kazanç elde etme gibi nedenlerden dolayı ilgi duymuşlardır. Süstaşlarla ilgili yapılan aktiviteler aslında turizm ile çok yakından bağlantılıdır. Çünkü dünyanın birçok ülkesinde Süstaşı ve mücevher fuarlarının yapılması, mineral ve ham işlenmemiş süstaşı gösterilerin gerçekleştirilmesi, süstaşların ve minerallerin bulunduğu müzelerin ziyaret edilmesi, insanların süstaşlarının bulunduğu alanlara toplu veya bireysel süstaşı toplama gezileri yapması ve bunlar için yurtiçi ve yurt dışı seyahatler gerçekleştirilmesi turizm ile bağdaştığını göstermektedir.

4.1. Süstaşları ve Alternatif Turizm

Dünyada kitle turizmi 1950 ve 1960'lı yıllardan itibaren önemli bir gelişme hızı yakalamış, ulaştırma ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin yanı sıra özellikle paket tur pazarlama yöntemiyle birlikte, hakim turizm tarzı olma özelliğini günümüze kadar sürdürmüştür. Kitle turizminin olumlu ekonomik etkilerinden faydalanmayı hedefleyen Türkiye'de bu turizm tarzını teşvik etmeye yönelik kamu politikaları 1960'lı yıllardaki beş yıllık kalkınma planlarıyla oluşturulmuştur. 1960'ların sonundan bu yana da yabancı kitle turizmine yönelik devlet teşvikleri özellikle Akdeniz ve Ege gibi kıyı bölgelerine yönelmiştir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde kitle turizmi büyük ölçüde zengin gelişmiş ülkelerin talep yapıları tarafından biçimlendirilmektedir. 1980'lerdeki turizm teşvikleriyle birlikte bu bölgelere gelen batılı yabancı turist sayısında önemli artışlar yaşanmıştır. Bununla birlikte uluslararası turizm endüstrisinde oligopolcü tur operatörleri ve otel zincirlerinin hakimiyetinin artmasıyla, 1990'lardan bu yana ilgili destinasyon bölgelerinde kitle turizminin olumsuz ekonomik ve çevresel etkileri de belirginleşmeye başlamıştır (Soyak, 2011). Diğer taraftan 1990'lardan bu yana değişen tüketici tercihleriyle birlikte, dünyada gelişen kitle turizm türlerine göre çevresel ve ekonomik olarak daha sürdürülebilir alternatif turizm türleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Ekoturizm, kültür turizmi, trekking, doğa turizmi, Agroturizm, kongre ve fuar turizmi, sağlık-spa turizmi, dini turizm, macera ve spor turizmi gibi yeni turizm türleri son yılların yükselen eğilimleri haline gelmiştir. Değerli ve yarı değerli taşlar ile

ilgili yapılan kendine özgü aktivitelerle turizm açısından yeni bir alternatif oluşturmaktadır(Soyak, 2011).

1990'lerden bu yana değişen tüketici tercihleriyle birlikte, talebe göre üretimin öne çıkmasıyla nasıl ki sanayide fordizmden post-fordizme doğru bir geçiş başlamışsa, dünyada kitle turizm türlerine göre daha bireysel talebi ve istekleri öne çıkaran turizm türleri belirginleşmeye başlamıştır. Kitle turizmine göre çevresel ve ekonomik olarak daha sürdürülebilir turizm türleri olarak; ekoturizm, kültür turizmi, trekking, doğa turizmi, Agroturizm, konferans turizmi, sağlık-spa turizmi ve spor turizmi gibi yeni turizm türleri son yılların yükselen eğilimleri olmuştur. Türkiye'de de özellikle Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) ile birlikte kitle turizminin yanında ilk defa ülkenin tarihi, arkeolojik ve kültürel varlıkları ile kış, av ve su sporları, festival, sağlık ve gençlik turizmi gibi turizm potansiyeli yüksek alanları, sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda ele alınmaya başlanmıştır. Kitle turizminden alternatif ve yeni turizm tarzlarına yönelik geçişi teşvik etmeye yönelik politikaların sürdürülmesi açısından Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı da (1990-1994) önem arz etmektedir. Bu planda da kış, av ve su sporları ile festival, sağlık, gençlik, kongre, termal, golf ve 3. yaş turizmini daha çekici hale getirecek teşvik politikalarının geliştirilmesine öncelik verilmiştir. Benzer şekilde yedi ve sekizinci kalkınma planlarında da alternatif turizm tarzlarına yönelik teşvik mekanizmalarının öne çıkarıldığı Türkiye'de, bu konuda en önemli düzenleme TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2007 yılında yayınlanan ve bugüne kadarki en önemli turizm politikası belgesi olan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023"dür. İlgili belgede yer alan "Turizm Çeşitlendirilmesi Stratejisi"yle birlikte "alternatif turizm türlerinden öncelikli olarak sağlık ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, ekoturizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizminin geliştirilmesine" özel önem verilmekte, bu amaca yönelik çeşitli eylem planlarının hayata geçirileceğinden söz edilmektedir. Sonuç olarak Türkiye'de uygulanan turizm politikaları, uluslararası turizmde yaşanan yeni eğilimler ve ortaya çıkan yeni turizm tarzlarına uyum sağlama adına, 1980'lerin ortasından itibaren kitle turizminden, daha alternatif ve özel ilgi alanlarına yönelik turizm tarzlarına doğru bir gelişme eğilimi sergilemektedir. Dolayısıyla turizm politikalarının dinamik bir yapı sergilediğini söylemek gerekir(Soyak, 2013).

Kitle turizmin doğaya ve çevreye verdiği zararlar her geçen gün artmakta ve turistler tatil amacıyla gittikleri yerlerden eskisi gibi memnun ayrılmamakta ve yeni

4.2. Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi

Kongre kelimesi Latince “Congress” kelimesinden gelmekte ve toplanma buluşma anlamlarını içermektedir. Bununla beraber özellikle Türkiye’de konferans, sempozyum, seminer ve meeting gibi kavramların zaman zaman kongre ile aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir. Kongre, ulusal veya uluslararası, aynı ya da farklı meslek gruplarından kimselerin fikir alış verişi yapmak veya bilgi edinmek amacı ile çağrılı olarak bir araya gelmeleri olarak tanımlanabilir. (Aymankuy, 2006: 4). Kongrelere katılımın bir takım ölçütleri bulunmaktadır. Bu ölçütlerin bir kısmı direk turizm ile ilgili kavramlardan oluşmaktadır. Bu ölçütler aşağıda verilmektedir (Lee and Back, 2007: 16);

- Motivasyona yönelik faktörler
- Engelleyici/Durumsal faktörler
- Destinasyon kaynaklı faktörler
- Referans faktörler

Bu faktörler içerisinde kongre turizmi açısından en önemli olan faktör destinasyon kaynaklı veya destinasyon odaklı faktörlerdir. Özellikle destinasyon kaynaklı faktörler kongre turizmi açısından katılımcıları motive edebilmektedir. Yüncü ve Kozak, (2010: 118) yaptıkları çalışmada bu konu üzerinde durmuşlardır. Literatürde az çalışmış olmakla birlikte, destinasyon kaynaklı faktörlerin kongre turizmi açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Özellikle destinasyon imajı, destinasyon iklimi ve destinasyon için var olan önceki deneyimler kongre turizmi açısından belirleyici olabilmektedir. Timor (2011: 126-127) yaptığı çalışmada uluslararası kongre pazarının gelişmesindeki en önemli faktör olarak sosyoekonomik yapıyı işaret etmektedir. Özellikle gelişen seyahat fırsatları, gelirdeki artış ve boş zamanın artışıyla turizmin geliştiği ve bunun da uluslararası kongre turizmini etkilediğini ifade etmektedir.

Fuar, belli zamanlarda ve belli yerlerde ürün tanıtımını içermektedir. Belli süreleri de kapsayan fuarlar daha çok büyük pazarları içermektedir. Önemli ölçüde pazarlama faaliyeti içeren ve katılımcıların turistik ürün kullanımlarına imkân sağlamasından dolayı da kongreler gibi turizme önemli katkılar sağlamaktadır (Çakıcı, 2013: 181). Fuarların turizme en önemli katkılarının başında fuarın gerçekleştiği yerlerin tanıtımına yaptıkları katkılardır (Polat ve Yılmaz, 2014: 155). Giritlioğlu ve Avcıkurt (2010: 82) çalışmalarında tanıtımın yanında kongre ve fuarların şehirlerin pazarlanmasına önemli katkılar sunulduğunu ifade etmektedir. Aynı şekilde fuarlar firma ve ürünler hakkında tüketicilere bilgi sağlamaktadır (Blythe, 2008: 629). Bu yönü

ile turizm fuarları turizm talebi olan tüketiciler ile turistik işletmeleri bir araya getiren bir pazar olarak da nitelendirilebilir.

Kongre ve Fuar turizmi zaman zaman birlikte kullanılmakla birlikte, son yıllarda “kongre turizmi” üzerinde daha fazla durulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer turizm tanımlamalarında olduğu gibi kongre turizminde de kişilerin sürekli yaşadıkları yerin dışına çıkmaları söz konusudur. Seyahat ve konaklama da gerektiren bu tür organizasyonların amacı aynı uzmanlık alanından mensupların bilgi ve deneyim alışverişi yapmasıdır. Yani kongrelerde nihai amaç aynı faaliyet dallarındaki insanların bilgi paylaşımı olsa da bu faaliyetlerin sonucunda turistik ürünlerin kullanılması söz konusudur. Dolayısı ile kongreler turizm açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır (Özdemir, 2014: 474). Kongre ve fuar turizmi son yıllarda giderek yaygınlık kazanmaktadır. Sarıçay ve Ünal’ın (2013: 75) hazırladığı İzmir Ticaret Odası AR-GE bülteninde turizm vurgusu yapılmakta ve bu bültenin içerisinde özellikle fuar turizminin önemi vurgulanmaktadır.

Süstaşları kongre ve fuar turizminin fuar organizasyonlarıyla dikkat çekmektedir. Bölgesel baz da küçük fuarlar düzenlenmekle beraber uluslararası fuarlarda düzenlenmektedir. Organizatörlüğünü UBM Rotaforte Uluslar arası Fuarçılık A.Ş.’nin yaptığı, Hong Kong Jewellery & Gem Fair’in işbirliği ve Mücevher İhracatçıları Birliği, İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı birliği, ve KOSGEB’in desteklemesiyle her yıl İstanbul’da mart ve ekim aylarında “İSTANBUL JEWELRY SHOW” adı altında değerli ve yarı değerli taşlardan (Süstaşları) yapılan mücevherler, altın ve pırlanta ürünleri tanıtılmaktadır. Mücevher sektörünün gelişmesinde büyük önem arz eden bu fuar bu sektör ile ilgili birçok farklı ülkeden temsilciyi bir araya getirmektedir. Bu fuar, Türkiye ve ortadoğu’da düzenlenen sektörel mücevher fuarları içerisinde birinci, dünya genelindeki 500’ü aşkın mücevher fuarı içerisinde ise ilk 5’te yer alır. Diyarbakır Kuyumcular ve Sarraflar Odası’na, TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi’nde ikincisi düzenlenen, kuyumculuk ve mücevher alanında üretici, toptancı ve ihracatçı firmaları buluşturan "2. Mezopotamya Mücevher Fuarı"da bölgesel olarak büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde yapılmayan fakat dünyanın bir çok ülkesinde yılda birkaç defa yapılan süstaşı fuarlarından söz edebiliriz. Amerika birleşik devletlerinde “TUCSON GEM SHOW” adı altında gerçekleşen fuar ve Fransa’daki dünyanın üçüncü büyük mineral (süstaşı) fuarı olan Sainte-Marie-aux-Mines Minerals Gem Show, yurt içi ve yurt dışından ziyaretçi çekmektedir. Türkiye sahip olduğu süstaşları zenginliğiyle

dünyada yapılan buna benzer fuarları gerçekleştirebilir kendi bölgesinde süstaşları ziyaretçilerin uğrak yeri haline gelebilir.

Görsel 17: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi

Kaynak: (<https://www.altindunyasidergisi.com/single-post/2019/01/18/İSTANBUL-JEWELRY-SHOW>)

Görsel 18: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi

Kaynak: (<https://www.altindunyasidergisi.com/single-post/2019/01/18/İSTANBUL-JEWELRY-SHOW>)

Görsel 19: Süstaşları ve Kongre ve Fuar Turizmi

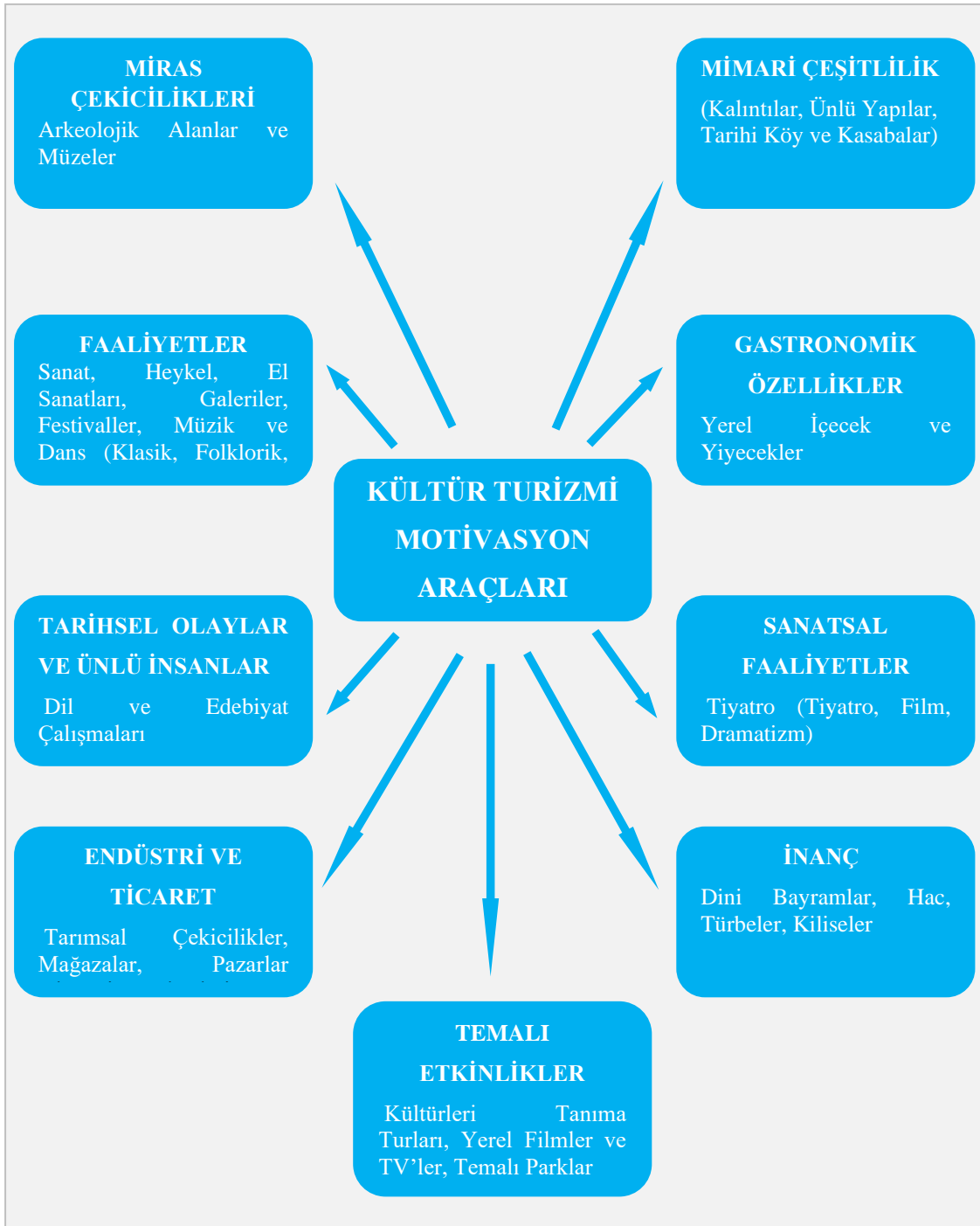

Kaynak: (<https://www.ensonhaber.com/almanyada-kristal-fuarina-ziyaretci-akini.html>)

4.3. Süstaşları ve Kültür Turizmi

Sosyo-kültürel değerlerin ve doğal çevresel özelliklerin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında en etken araç turizmdir. Uygur & Baykan (2007)'e göre kültür, doğal tarihi ve kültürel varlıklar, sanat eserleri, sosyo- ekonomik olgular turistik bir ürün biçiminde gezginlerin hizmetine sunulan bir turizm anlayışıdır. Turizmin başlangıcının tatil amaçlı yapılan gezi olmadığını belirten Genim (2002), ilk gezilerin bilinmeyi bilme, görülmeyi görme ve öğrenme içgüdüsüyle yapılan kültürel geziler olduğunu belirtmiştir. Kültür turizmi, “bir bölgede yaşayan bir insan grubuna özgü somut ve soyut özelliklerinin, ziyaretçinin ilgi ve amacına göre gerçek ortamında deneyimlenmesi için yapılan seyahat” olarak tanımlamak mümkündür (Bahçe, 2009). Arınç'a (2002) göre kültürel amaçlı seyahat eden insanlar, eski medeniyetlerin ya da kültürlerin izlerini görme isteğinin yanı sıra kendi kültürleri dışındaki kültürlerle de ilgi duymaktadırlar. Silberberg (1995), kültür turizmini bir toplumun, bölgenin, grubun veya kurumun tarihine, sanatına, bilimine, yaşam tarzına/mirasına tamamen veya kısmen motive olmuş ev sahibi topluluk dışındaki insanların ziyaretleriyle ilişkilendirmiştir. Ryan (2002), kültür turizmini, yerel kültür ve değerlere saygılı; entelektüel ve nitelikli bir etkinlik biçimi olarak ele almaktadır. Beeho

& Prentice (1996) göre, kültür turizmi, “bireylerin her zaman ikamet ettikleri yerlerden ayrılarak, kültürel ihtiyaçları tatmin etmek ve başka kültürler hakkında bilgi edinmek amacıyla kültürel çekiciliklere seyahat etmeleridir. Kültür turizmi, yerel halkın nasıl yaşadığını, göreneklerini turiste en iyi şekilde aktaran turizm ürünü çeşididir ve uygulandığı yere birçok fayda sağlamaktadır (Saarinen vd., 2014). Kültür turizmin; bireylerde tarih ve kültürel miras bilincini artıran bir hatırlatıcı unsur olduğunu savunan Cave, vd. (2001), yerel halkın yaşam kalitesini yükseltmeyi ve geleneksel yaşam tarzlarını korumayı amaçlayan turizm biçimi olduğunu belirtmiştir. Kültür turizmi çeşitlerinin destinasyona sağladığı faydaların üzerinde duran Timur, Çevik & Kıçır (2014) ve Çevik & Saçılık’a (2015) göre kültür, toplumda kaynaşma oluşturarak sosyal gelişmeye katkı sağlamaktadır. Benzer şekilde, Er & Bardakoğlu (2016), turistik destinasyonun sahip olduğu kültürel mirasın doğru kullanımıyla turizme kazandırılması yöre, bölge ve ülke ekonomisine ciddi katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Aynı zamanda, turistlerin farklı kültürleri tanımak için yapmış oldukları seyahat ve konaklamalar, gitmiş oldukları yörelere ekonomik katkı sağladığından dolayı kültür turizmi giderek artan bir öneme sahip olmaktadır. Kültür turizmi, kültürel değerlerin korunmasını sağladığı gibi önemli gelir sağlayıcı etkiye sahiptir (Arınç, 2002; Kızılırmak & Kurtuldu, 2005). Kültür turizmi, müzelerde, sanat galerilerinde, tarihsel alanlarda ve konaklama işletmelerinde istihdam olanağının doğmasına ve ekonomik canlılığın artmasına sebep olmaktadır ve birçok sektörü etkileyerek turizm hareketlerinin tüm yıla yayılmasını da sağlamaktadır. (Öztürk & Yazıcıoğlu, 2002). Ziyaret edilen bölgedeki yöre insanların karakterlerini ve kültürel mirasını öğrenmeye dayalı bir turizm türü olan kültür turizminde; etkileşim, katılım ve öğrenme seyahat motifleri olarak kabul edilmektedir (Lyncha, vd, 2011). Genel anlamda eski sanat eserlerinin, tarihi yapıların, müzelerin, eski uygarlıkların ve onlara ait kalıntıların görülmesi amacı, araştırma, kesif ve dini amaçlı seyahatler (Toskay, 1993), yerel mimari ve orijinal özellikler, kütüphaneler, yerel mutfak, festivaller ve fuarlar, tiyatro ve sinema (Tunç & Saç, 1998; Dinçer & Ertuğral, 2000), müzik ve dans, lisan ve edebi çalışmalar ve alt kültürleri tanıma amacıyla yapılan seyahatler, (Kızılırmak & Kurtuldu, 2005) kültür turizminin motivasyon araçları olarak görülmektedir. Kültür turizmine katılımında etkili olan motivasyon araçları bir bütün halinde Şekil 1’de gösterilmiştir. Kaynak: Richard G. (1996) Cultural Tourism in Europe, CABÍ, Wallingford, UK, ve Richard, Gerry, (2001). Cultural Attractions and European Tourism, CABÍ Publishing Newyork (Akt. Kızılırmak & Kurtuldu, 2005).

Şekil 1: Kültür Turizmi Motivasyon Araçları

Süstaşları kültür turizminin motivasyon araçlarından olan müzelerin jeoloji müzeleri ile ilişkili olup turizmin bir türü haline gelmiş müze turizmin kapsamındadır. Kütahya Jeoloji Müzesi ve Eskişehir Lületaşı Müzesi ülkemizden daha fazla tanınmış örnekleri olup birçok ziyaretçiyi süstaşı ziyaretçisini çekmişlerdir.

Görsel 20: Süstaşları ve Kültür Turizmi

Kaynak: (<https://www.gezirehberleri.com/atlihan-el-sanatları-carsisi/#.XTNe6PIzbIU>)

4.4. Süstaşları ve Müze Turizmi

Turizm strateji belgeleri turizmi geliştirmek amacıyla kültürel mirası önemli bir alan olarak görmektedirler. Kültürel miras turizminin kurumsal öğelerinden birisi de müzelerdir. Turizm ile müzelerin arasındaki ilişki gelişirken aynı zamanda turizm de gelişmekte, müzeler ise yeni ziyaretçiler elde etmektedir (Jolliffe ve Smith, 2001: 150). Bir topluma ait kültürel varlıkların daha fazla anlam ve değer kazanmasına olanak sağlayan kültür turizmi sayesinde, o toplumda kültürel varlıklarını korumak ve yaşatmak konusunda ortak bir duyarlılık ve bilinç gelişmektedir. Eski zamanlardan beri devam eden turizm ve kültür arasındaki çok yönlü ilişkiler, kişilerin kültürel amaçlarla yaptıkları seyahatlerin artması sonucu kültür turizmi kavramının doğmasına sebep olmuştur. Geçmiş zamanlarda yaşamış insan topluluklarına ait kültürel ve tarihsel değeri olan nesnelere sergileyerek ülkelerin dolaylı olarak da uygarlıkların tarihsel oluşumunu yansıtan müzeler; insanları geçmiş zamanlara bağlamakta, onlara yüzyılların biriktirdiği kültür varlıklarını anlatmakta ve turistlerin ziyaret ettikleri ülkelerde ilgi gösterdikleri yerlerin başında gelmektedir. Turizmin ülke ekonomisine katkısı ve müzelerin turizm sektörü içerisindeki özel konumu nedeniyle müzeler, zengin Türk tarihi ve kültürünü

tanıtırken ziyaretçi sayısının sürekli artmasına sebep olmaktadır (Özgören, 2007: 245-246).

Tarihsel olarak müzeler seyahatlerin doğrudan nedeni olmuşlar; farklı yerlerden gelen ziyaretçiler koleksiyonları görmek için müzeleri ziyaret etmişlerdir. 19. yüzyıl ile 20. yüzyılın başlarında seyahatlerin merkezinde müzeler yer almıştır (Jolliffe ve Smith, 2001: 151).

20. yüzyılda turizm ve müze kavramları birbirleriyle iç içe geçmiştir. Kentsel turizmin birer ögesi durumunda olan kimi yerler de aslında birer müze durumundadırlar. Turizmde çekim merkezi olan ülkeler ya da toplumlar doğal ve tarihi zenginliklerini, kültürel değerlerini müzelerde sergilemektedirler. Gerek kültürel turizm, gerek kentsel turizm, gerekse turizmin başka herhangi bir biçiminde, yerel toplumun tarihini ve kültürel özelliklerini yansıttığı için, ayrıca o topluma özgü kurumlar olmaları sebebiyle müzeler, turizm konusunda vazgeçilmez birer öğedirlir. Turizmde gidilecek yerlere ihtiyaç vardır ve müzeler de birinci sırada yer alan çekiciliklerdir (Boyar, 2006: 89, 93, 95). Bununla birlikte turizm ulusal geliri artırırken aynı zamanda müzelerin gelirlerini de artırmada anahtar etkindir. Ayrıca müzeler ile tarihi miraslar sıklıkla tur paketlerinin merkezinde yer almaktadır (ICOM, 2004: 106). Sonuç olarak müze-turizm ilişkisinde karşılıklı bağımlılık söz konusudur.

Ülkemizde arkeoloji, jeoloji, tarih gibi birçok farklı alanda müzeler vardır, bunlardan Jeoloji müzeleri süstaşı, mineral, maden, fosil, kayaçlar gibi jeoloji ile ilgili maddeler bulunmaktadır. Ülkemizde jeoloji müzelerinin sayısı oldukça fazladır. Bunlardan bir önemli olanı da Kütahya Jeoloji Müzesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde bulunan Mineraloji Müzesidir. Ayrıca sadece Eskişehir ilimizde bulunan Eskişehir Lüle taşı Müzesi hem lüle taşının doğal kayaç halinin hem de lüle taşından yapılmış takı sanat eserlerin ziyaretçilerine tanıtıldığı alanında tek olan bir müzedir. Süstaşları ilgili ülkemizde İstanbul, İzmir, Ankara illerimizde de müzeler bulunmaktadır. Bunların dışında süstaşlarının bulunduğu müzelerde yapılmaya başlanmıştır.

Görsel 21: Süstaşları ve Müze Turizmi

Kaynak: (<https://www.rotasenin.com/kutahya-jeoloji-muzesi>)

Görsel 22: Süstaşları ve Müze Turizmi

Kaynak: (<https://www.rotasenin.com/kutahya-jeoloji-muzesi>)

Görsel 23: Süstaşları ve Müze Turizmi

Kaynak: (<https://www.google.com/search?q=ESKİŞEHİR+LÜLETAŞI+MÜZESİ>)

4.5.Süstaşları ve Kırsal Turizm

Kırsal turizm, kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşim yerine gidip, orada konaklamaları ve yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür (Soykan,1999). Kırsal turizm, yeni arayışlar ve turistlerin beklentilerinin değişmesi doğrultusunda ortaya çıkmış bir turizm şeklidir. Kırsal turizm, yerel boyutta kırsal bölgelerdeki insanlara istihdam sağlamakta, yerel ekonomileri canlandırmakta ve göçü önleyerek sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Kırsal kültürün yok olmasını önleme ve doğal çevrenin korunması konularında da önemli rol oynamaktadır. Ayrıca kırsal kesimdeki kadınların etkinliğini ortaya çıkarması, yılın hemen hemen her döneminde faaliyet yapılabilmesi ve diğer turizm türleriyle kolaylıkla bütünleşebilmesi nedeniyle bugün tüm dünyadaki yükselişini sürdürmektedir. İnsanların dinlenme ihtiyaçlarını karşılayan denizgüneş-kum turizmi, turizmin birinci kuşağını, kültürel ve tarihi alanlara yönelik turları içeren kültür turizmi turizmin ikinci kuşağını oluşturmaktadır. Üçüncü kuşak turizm ise, turistlerin ilgisini çekecek yaratıcı unsurları tanıtmaya ve geliştirmeye dayalı olan yaratıcı turizmdir (Aşık, 2014). Yirmi birinci yüzyılın turizm anlayışına göre insanlar, yaşayan kültürle bağ kurmayı sağlayan,

kültürel miras ya da bir yerin özel karakterine yönelik katılımcı bir öğrenme fırsatı sunan yerlere seyahat etmek istemektedir. Özgün bir deneyim yaşamayı tercih eden turistler, aynı zamanda kültürü taklit eden ürünler değil, özgün örnekleri tercih etmekte ve çevreyi korumaya özen göstermektedir.

Kırsal turizmi tercih eden kişiler yörenin tarımsal üretim, doğal ve tarihsel özelliklerinin yanı sıra yerel kültürünü de tanımak istemektedir. Bir başka deyişle turistler, kültür mirasını ve kültürel olayları görmekle yetinmeyip, otantik deneyimler yaşamak, yerel kültürlere karışmak ve katılmak istemektedir. Bu anlayışa uygun programlarla bir öğrenme ve deneyim fırsatı sunan halı veya kilim dokuma, toprak kap boyama v.b. etkinlikler kültür varlıklarına yeniden değer kazandırdığı gibi, turist üzerinde tatmin duygusu yaratmaktadır (Aşık, 2014).

Bir bölgenin yerel kültürünü oluşturan kaynakların başında yöresel el sanatları gelmektedir. Küreselleşme ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle bilgiye erişimin kolaylaşması birçok insanın sanata, kültüre ve unutulmuş el sanatlarına ilgisini arttırmıştır (Aşık, 2014). Bu yeni eğilim köklü bir geçmişe dayanan zengin el sanatlarımızın turizm kanalıyla değerlendirilmesi adına bir fırsat olarak görülmektedir.

El sanatları, toplum yapısının şartları içerisinde oluşmuş, bölgesel özellikler ve sanatsal öğeler taşıyan, halk tarafından basit alet ve makinelerle bir fayda amacına yönelik olarak üretilen, dolayısıyla alınıp satılan, kültürel kimlik taşıyan ürünlerdir (Sarıoğlu, 2005).

Ülkemiz el sanatları açısından oldukça zengin bir ülkedir. Geleneksel kültürümüzün maddi ürünleri olan el sanatları; günlük kullanım eşyasından, mutfak araç gereçlerine, müzik aletlerinden, halı, kilim ve çeyizlik eşyaya kadar geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Bir zamanlar gündelik yaşamın bir parçası olan el sanatları, sanayi devrimi ile el emeğine dayalı üretimin, imalathane ve sanayi üretimi karşısında gerilemesine, bazılarının üretim biçiminin değişmesine, bazılarının da işlevinin değişmesine neden olmuştur. Buna paralel olarak ülke genelinde kırsal kesimlerden büyük kentlere doğru olan nüfus hareketliliği, el sanatları ile uğraşan bireylerin sayıca azalmasına, son ustaların yok olması ile birlikte bazılarının kaybolmasına sebep olmuştur. Geçmişte doğal hammaddelerden üretilen, yerel özellikler gösteren el sanatları bugün geleneksel işlevi dışında, turizmin talep ettiği yönde değişmiştir (Öztürk, 2005). El sanatı ürünler yüzyıllarca doğrudan gerçek gereksinimleri karşılamak üzere üretilirken, bugün turizmden etkilenen meslekler arasında yer almaktadır. Günümüzde el sanatı ürünleri üretenler ve pazarlayanlar turizm olgusunun etkisini yoğun olarak hissetmektedir.

Turistlerin özgünlük arayışı içinde el sanatlarına yönelmeleri Türkiye gibi turizm endüstrisi büyüyen ülkelerde istihdama katkı sağlamakta, kırsal bölgelerden göçü yavaşlatmakta ve buldukları bölgeyi çekici kılmaktadır (Öter, 2010). Bu nedenle kırsal turizm alanında ülkemize yöresel el sanatlarının bilinçli bir yaklaşımla değerlendirilmesi hem ekonomik ve turistik açıdan, hem de kültürel açıdan katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla 1 Temmuz 2006 tarihinde 26215 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında da (2007- 2013) kırsal kesimde kalkınmanın sağlanması için turizm ve rekreasyon, el sanatları ve diğer alternatif üretim faaliyetlerinin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Bugün dünyada kırsal ve eko turizm alanında el sanatlarını koruyan ülkeler başarılı olmaktadır. Örneğin Tunus, el sanatlarının ulusal ve uluslararası anlamda tanıtımını başarılı şekilde gerçekleştirmiş bir ülkedir. Özellikle Türkiye gibi zengin kültürel mirasını turizme kazandırılması sürecinde kurumsallaşma bakımından geç kalmış ülkelere model oluşturacak bir örnektir (Oğuz, 2001). Günümüz dünyasında yapılması zor ama bir o kadar önemli olan kendi kültüründe var olmaktır. Bu ancak Tunus örneğinde olduğu gibi devletlerin ve toplumların kendilerine ait öz değerlere sahip çıkarak, çağın gereklerine uygun biçimde ve nitelikli bir koruma kültürünün varlığı ile gerçekleştirilebilir.

Erzurum ilimizin Oltu ilçesinde gerçekleştirilen Oltu taşı işleciliği el sanatları açısından Oltu ilçesinin kırsal turizm potansiyelinin güçlü yönlerindedir. Oltu ilçesine gelen ziyaretçiler Oltu taşından yapılmış ziynet eşyaları alarak kırsal turizmin gelişmesine katkı sağlamaktadırlar. Lületaşı, Eskişehir’in simgesi haline gelmiş bir madendir. Lületaşı, dünyada sadece Eskişehir’de çıkartılmaktadır. Lületaşının bilinen diğer adı “Deniz Köpüğü”dür. 1998 yıllarından beri Eskişehir Valiliği tarafından Uluslararası Lületaşı Festivalleri ve Lületaşı El Sanatları yarışmaları düzenlenmekte olup kırsal turizmi desteklemektedir. Mardin Midyat ilçemizde yine taş işleciliği oldukça gelişmiş kırsal turizmin zenginlik kazanmasına sağlamıştır. Kütahya ilimiz potansiyel maden yatakları ve çıkarılan süstaşlarla yapılan el sanatları özellikle çinicilik yörenin kırsal turizmin gelişmesini sağlamıştır.

Görsel 24: Süstaşları ve Kırsal Turizm

Kaynak: (<http://www.milliyet.com.tr/gundem/savciyla-esnafin-oltu-tasi-davasi-1977104>)

Görsel 25: Süstaşları ve Kırsal Turizm

Kaynak: (<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/hayat/oltu-tasindan-tespihin-fiyati-sasirtiyor-2030869>)

4.6. Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi

Günümüzde insanlar boş vakitlerini değerlendirirken bilinen klasik tatil destinasyonlarından farklı, onların özel olarak ilgilerini çeken destinasyonlara gitme eğilimi içindedirler. Novelli (2008, s. 13), özel ilgi turizmini “turistlerin tatil seçeneklerini özel ilgi alanlarını dikkate alarak seçtikleri bir turizm formudur” şeklinde tanımlarken, Nwafor’a (2012, s. 600) göre ise özel ilgi turizmi, homojen ve farklılaştırılmamış kitle turizmine karşı alternatif bir ürün olarak ortaya çıkmıştır. Yeni çıkan bu ürün, turistlerin özel ilgi alanlarına göre uygun hale getirilen bir turizm ürünüdür. Özel ilgi turizmi pazarı, diğer turistlere göre daha çok para harcanarak, daha sık seyahat etmeyi gerektiren ve daha çok aktiviteye dâhil olunarak yapılan bir turizm formu olarak algılanabilir. Aslında özel ilgi turizminde otantikliğe ve gerçek deneyimlere duyulan arzu ve haz vardır. Ayrıca bu turizm formu, elde edilen deneyimler dışında, turistlere; sömürücü bir tutum içinde olmadan, yerel toplumlarla tanışma ve özdeşleşme fırsatı sağlar (Rogerson, Simango ve Rogerson, 2013, ss.124-125). Turizm eğilimleri, yüksek deneyim ve tatmin seviyesine odaklanmıştır. Turistler seçimlerini artık özel ihtiyaçları ve ilgileri doğrultusunda yapmaktadırlar. Bundan dolayı özel ilgi turizm pazarlaması, turistlerin deneyimlerini ve beklentilerini en üst düzeyde tatmin etmeyi amaçlar (Wilhelm ve Barbieri, 2013, ss. 495-496).

Özel ilgi turizmi; deneysel, kültürel miras, macera (sörf turizmi, köpekbalığı, balina, kuş veya yıldırım gözlemciliği, vb.), sağlık, gastronomi ve hüzün (dark) turizmi ve jeoturizm olarak örneklendirilebilir. Süstaşları da aslında özel ilgi alanıdır. Çünkü herkesin ilgi duyduğu bir alan olmamakla birlikte ilgilinenler bu ilgi için her yere gidebilir her türlü zorluğa göğüs gösterebilir ve bundan sadece haz ve mutluluk duyar. Değerli ve yarı değerli taşlarla (süstaşlarından) yapılmış ziynet eşyası için Srilanka’ya gidebilir, veya bir caratlık elmasa sahip olmak için kendisinden yüzlerce kilometrelik uzakta bulunan bir patlamış vakanı ziyaret edebilir veya herhangi değerli taş (süstaşı) madeni olan geziler (safari) düzenleyebilir, işte bu sebeplerden dolayı değerli ve yarı değerli taşlarla ilgili aktiviteler kendine özgü olup ve sadece ilgilen insanların bu aktiviteleri gerçekleştirmesinden dolayı özel ilgi turizminin yeni bir turizm çeşidi olabilir.

Görsel 26: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi

Kaynak: (<https://www.havadiskibris.com/kuzey-kibrista-ozel-ilgi-turizmi-orkideler-ve-mitoloji-2/>)

Görsel 27: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi

Kaynak: (<http://www.adabasini.com/haber/kibrisin-magaralari-icin-ozel-ilgi-turizmi-calismalari-basladi-60193.html>)

Görsel 28: Süstaşları ve Özel İlgi Turizmi

Kaynak: (http://localfixervietnam.blogspot.com/2013/02/filming-gem-hunt_13.html)

4.7. Süstaşları ve Jeoturizm

Jeoturizm, bazı durumlarda turizm uzmanı ile ortak bazı özelliklere sahip olsa da, bir gezi turizmi biçimidir. Dolayısıyla diğer turizm türleri ile ilişki kurma olgusu, bağımsız bir form olarak ayrılabilir. Jeolojik ilgi çekici yerleri ve ilginç formların, kayaların, minerallerin, arazinin ve arazinin "keşfine" aktif katılımı tanımayı içerir (Farsani et al., 2011, Hose, 2012; Garofano ve Govoni, 2012, Dowling ve Newsome, 2006). , Dowling, 2011).

Jeoturizm son yıllarda özel ilgi turizm çeşitleri arasında yerini almıştır. Turizm, doğal ve kültürel değerlerin tanıtılması, korunması ve geleceğe aktarılmasında önemli olduğu kadar, jeolojik unsurların da korunması ve kullanılmasında önemli bir rol alır (Dowling, 2010). Son yıllarda jeo-turizm ya da jeolojik alanlara yönelik seyahatler, turizm faaliyetleri kapsamında hızla ivme kazanmaktadır. Turizmin bu yolla, hem bölgenin ve çevrenin kültürel mirasını koruyacağına, hem de mevcut doğal ve kültürel değerleri sergileyeceğine inanılmaktadır (Heggie, 2009: 257). Doğal çevredeki coğrafi karakter üzerine odaklanan jeo-turizm (Koçman ve Koçman, 2004) ile öncelikle jeomorfolojik öğelerin ön plana çıkartılması sağlanmaktadır. Bu bağlamda, turizmin yerel halkın yaşam düzeyine olan olumlu etkilerinin de gözden uzak tutulmaması

gerekir (Gümüş, 2008: 29). Böyle bakıldığında, bu tür özel ilgi modelleri aslında eğitimsel, bilimsel turizmde yeni bir eko-turizm yaklaşımıdır (Ersoy, 2004). En kabul gören şekliyle jeo-turizm; “doğal ortamlara, jeolojik ve jeomorfolojik oluşumları görmek ve tanımak için yapılan seyahatler”dir (Gümüş, 2008). Jeo-turizm objeleri genellikle kırsal alanda yer aldıklarından, kırsal alanların gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Ayrıca, jeomorfolojik özellikleri, yerkürenin oluşumunu daha iyi anlamayı ve buna ilişkin bilgileri gelecek kuşaklara aktarmayı sağlayan önemli bir etkinlik olarak da bilinmektedir (Kızılaslan ve Ünal, 2014). Jeo-turizm kapsamında önem kazanan bir başka kavram ise jeo-parklardır (Gray, 2008: 288). Jeo-parklar, aynı veya farklı türden jeo-sitlerin topluca bulunduğu, içinde değişik eko-sistem, biyolojik varlıklar ve yerel halkın yer aldığı, yaya gezme mesafesinden küçük olmayan alanlardır (Gürsay ve Güneş, 2014: 205). Jeo-park, bünyesinde doğa turizmi ve jeo-turizm ile birlikte kültür varlıkları (arkeoloji ve etnografya), inanç turizmi ve sağlık turizmi gibi diğer turizm olgularını da barındırır ve tüm bu insan faaliyetlerinin belirli bir düzen içinde, planlı ve örgütlü bir şekilde hizmete sunulmasına olanak sağlar (MTA, 2008:223-238).

Jeo-park potansiyeli ile ilgili ilk kavramsal çerçeve 1990’ların başında hazırlanmış, Güney Alplerde yer alan pek çok fosil türünü ve ilginç kayaçları barındıran Fransa’nın “Haute Provence Jeolojik Rezervi” ilk jeo-park olarak ilan edilmiş, İspanya, Almanya ve Yunanistan da, Fransa’yı izlemiştir. Türkiye’de ise jeo-park çalışmaları sistematik olarak 2003 yılından bu yana MTA, Jemirko ve Kula Volkanik Jeo-parkı Projesi ile başlamıştır. Kula-Volkanik Jeo-parkı Projesi 2013 yılında UNESCO Jeo-park Ağına dâhil olmuştur (Akbulut, 2014; Çiftçi ve Güngör, 2016).

Jeoparklar bulundukları farklı kayaçlar ile değerli ve yarı değerli süs taşları ve mineraller barındırırlar. Hatipoğlu (2015) çalışmasında jeopark alanlarına süstaşı toplama gezilerinin düzenlenerek jeolojik mirasın korunabileceğini ve turizme kazandırılabilirliğini yaptığı çalışmayla ortaya koymuştur. Jeopark alanlarının fosil, süstaşları ve minareleri barındırması jeoturistlerin jeoturizme katılmasını destekler. Çünkü değerli ve yarı değerli süs taşlarıyla ilgilenen insanların en çok arayış içinde oldukları alanlar jeopark alanlarıdır.

Brezilyada jeoturizm faaliyetlerinden birisi olan ve yeni bir turizm türü olarak gösterilen Mineral ve değerli taşlar turizmi 18. yüzyılın sonundan beri, mineralojinin bir bilim olarak sistemleştirilmesiyle, avrupalılar doğalcılar, soylular ve valiler, nadir minerallerin koleksiyonları ve yığınları için büyük ilgi göstermişlerdir.. Brezilya, dünyanın ana eyaletleri arasında yer alan inanılmaz bir çeşitlilik ve kristal çeşitliliğine

sahiptir. Bu minerallere sahip olmak için daha Brezilya keşfedilmeye yeni başlanırken Portekizliler mücevher minerallere yani değerli taşlara için ulaşmak için seyahatler düzenlemişlerdir. Brezilya'da Çok sayıda turisti, özellikle de yabancıları çeken birçok maden ve mücevher fuarları düzenlenmektedir. Brezilya'da yine çok ilginç mineral fuarları ve mücevherleri sergilenir. Ana yerler güneyde Soledade ve güneydoğuda Teofilo Otoni'dir. Büyük şehir olarak São Paulo, başta değerli taşlar ve mücevherler olmak üzere birçok etkinlik düzenlemektedir(<http://www.geoturismobrasil.com>).

Görsel 29: Süstaşları ve Jeoturizm

Kaynak: (<http://www.soguksuhaber.com/kizilcahamam-haberleri/jeopark-haftasonunda-misafirlerini-agirladi-h1977.html>)

Görsel 30: Süstaşları ve Jeoturizm

Kaynak: (<https://twitter.com/hashtag/geotourism?lang=de>)

4.8. Süstaşları ve Maden Turizmi

Idar-Oberstein, Almanya'nın güneybatısındaki Rhineland-Palatine bölgesinin Hunsrück Dağları'nda yer alan küçük bir kasabadır. Küçültülmüş boyutuna rağmen, dünyanın önde gelen mücevher kesme merkezlerinden biridir, yüzlerce yıl öncesine dayanan maden ve taş cilalı geçmişi vardır.

Nahe nehrinin kıyılarında konumlanan iki komşu köy olan Idar ve Oberstein, akiklerin binlerce yıldır elle üretildiği bir bölgenin merkezindedir.. 1400'lü yılların başlarında, agate, jasper ve kuvarsları çıkarmak için mekanize madencilik işlemleri, bölgeye akın eden taş kesiciler ve taş oymacılar için istihdam yarattır.

1800'lü yıllarda Nahe Nehri boyunca akik yatakları tükenmeye başlar, ancak o zamana kadar taş kesme halkının dayanak noktası oluşturur.. İş dünyasında ayakta kalmak için, taş yataklarının tükenmesiyle ametist, sitrin, turmalin, topaz ve diğer değerli taş malzemelerinin keşfedildiği Brezilya'dan kaba taşlar ithal etmeye başladılar ve gelişmeye, büyümeye devam ettiler.

Bugün Idar-Oberstein'ın en ünlü ailelerinden biri Munsteiner ailesidir. Fantezi kesimin babası olarak bilinen Berndt Munsteiner, üçüncü nesil bir kesicidir. Gelenekselin dışında kalan olağanüstü tasarımlar üretmek için babasının yanında öğrendiği teknikleri kullanarak öncü bir sanatçı olmaya devam etmiştir. Gerçek Idar-

Oberstein tarzında, oğlu Tom ailenin ticaretini sürdürür ve kendi başına dünyanın önde gelen taş sanatçısı olarak bilinir.

Kıymetli taş metropolü Idar-Oberstein, değerli taş ve mücevherat sektörünün önde gelen merkezi olarak dünyada bilinir. Değerli taş işleme alanındaki 500 yılı aşkın bir gelenek, şehrin tarihi ile yakından bağlantılıdır - ziyaretçiler her yerde bunun örnekleriyle karşılaşır: Idar-Oberstein' de Ortaçağ cazibesi, endüstriyel tarihi tanıklarla buluşur, madencilik hassas işçilikle karşılaşır. Bıçakçılar, kuyumcu stüdyoları, atölyeler, perakendeciler ve ticarete uluslararası çapta saygın kuruluşlar burada bulunmaktadır. Aynı durum, Bundesverband der Edelstein- Und Diamantindustrie ticaret birliği için de geçerlidir. Diğer ekonomik merkezlerin aksine, Idar-Oberstein'deki ve çevresinde yapılan kesim işlemleri, çok sayıda savaş ve yıkım atağından sağ kurtulmuştur. Idar-Oberstein vatandaşları, bu ve son yüzyılda kaynakların hemen hepsi tüm yeni keşiflerinin keşfedilmesinde ortaya çıkmıştır. Günümüz şehirlerinin dünyadaki tüm bilinen değerli taşların kesildiği ve ticaretinin yapıldığı tek taş merkezi haline gelmesi için ön koşulların hepsini oluşturmuşlardır.

Buraya gittiğinizde pazarın aşağısında, kilisenin dibinde, değerli taşların ve yerel zanaatkârların, oymacıların, mücevher kesicilerinin, gümüşçülükçülerin ve kuyumcuların tarihine verdiği haraçlarla Şehir Müzesiyle karşılaşacaksınız.

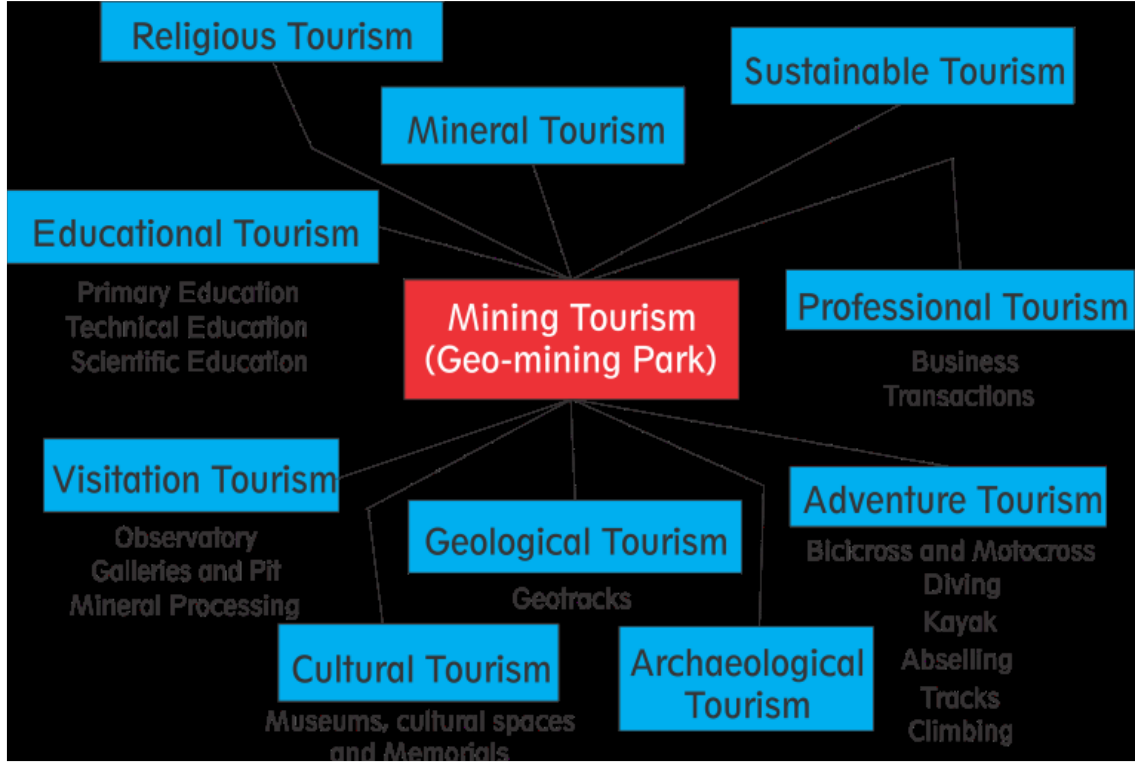
Şehrin yakınındaki Alman Değerli Taş Müzesi, aynı zamanda en kapsamlı koleksiyonu olan, ustaca şekillendirilmiş heykeller, gravür hazineler ve 10.000 adet çıplak ve parlatılmış değerli taşlarla dolu olup ziyaretçiler için görülmeye değerdir.

Idar-Oberstein'ı çevreleyen bölgede, bir zamanlar akik ve tortulu birikimleriyle ünlüydü. Avrupa'da türünün tek örneği olan bir saatlik rehberli tur ile volkanik bazaltlarda akik, ametist, jasper ve duman kuvarlarının özel bir değerlendirmesini yapabilirsiniz.

Idar-Oberstein, değerli taş madenciliği kültürü ile ünlüdür; Aslında, taşlar, kaya kristalleri, ametistler ve diğer muhteşem taşların Dünya yüzeyine getirilmesi ile kıymetli taşların madenciliği, Idar-Oberstein'ın kültürü ve ekonomisi için son derece etkili olmuştur. Taşları gün ışığına çıkarmak, kent üzerinde önemli bir oluşum etkisi yaratmıştır. 150 yıldır bu taşlar ve ticaret mücevheratı ve kıymetli taşları kesmek, değerli taş imalatında en önemli alan haline gelmiştir ve kentin dünya çapındaki ününe katkıda bulunmuştur. Sadece orijinal korunmuş bir fabrika değil, ziyaret eden herkes için benzersiz bir deneyim haline gelen Idar-Oberstein'ı (Idar-Oberstein kiralama

tatilleri | Idar-Oberstein seyahat rehberi) şekillendiren deneyimi yaşamak için insanlara güzel bir tur sunan mayınlar ve değirmenler vardır (Hallier,2011).

Günümüzde yerel taş pazarının hâkimiyeti süstaşı yataklarının tükenmesiyle Brezilya ve Afrika'dan gelen ithal taşlar karşılar. Bu şehirde süstaşlarından yapılmış ziynet ve hediyelik eşya satın alabilir, süstaşı madenlerine turlar düzenleyip süstaşları toplayabilir, süstaşı ve mineral müzelerini ziyaret edebilir taş işleme ocaklara giderek taşların nasıl takı ve mücevher haline geldiğini gözünüzle şahitlik edebilir ve süstaşlarının da kullanılmasıyla yapılan tarihi yapılara denk gelebilirsiniz. Bütün bunların yanında eğer takı ve mücevher yağımına ilgili iseniz bu şehirde bu meslekle ilgili insanlarla tanışabilir ve bir öğrenci gibi bu işin eğitimini alabilirsiniz.

Şekil 2: Maden Turizmi Faaliyetlerini Yürütmek İçin Madencilik Mirası ve Turistik Motivasyonlar

Maden turizmi ile ilgili faaliyetler geniştir. Bunlar, ziyaret galerileri, mayın turları, gözlemevi görüntüleme, bölgedeki tarihi ve kültürel sergiler, macera turizmi uygulamaları (tırmanma, iniş, kano, dalış ve diğer macera sporları gibi) ve sürdürülebilir turizm gibi sayısız motivasyonunu mümkün kılar. Yeniden ağaçlandırma için çevresel rezervlerin oluşturulması jeolojik turizmin kendisi (sadece takdir objeleri olarak jeolojik unsurlar) ve mineral turizmi (minerallerin ve değerli taşların satışı ve ortaya çıkarılması), profesyonel turizm, pedagojik ve bilgi (bu alanlarda profesyoneller

veya öğrenciler için doğrudan bilgiye odaklanmıştır) jeoloji) ve turist gelişimi için ziyaret ve madencilik turizmi önerisi ile ilgili diğer uygulamalar. Şekil 2, jeo-madencilik parklarında gerçekleştirmeye konu faaliyetleri göstermektedir (Costa, Santos,2017).

Görsel 31: Süstaşları ve Maden Turizmi

Kaynak: (<https://oryktos.blogspot.com/2017/09/mining-and-tourism-in-sweden-win-win.html?view=flipcard&m=1>)

Görsel 32: Süstaşları ve Maden Turizmi

Kaynak: (<https://turismo.gub.uy/index.php/en/summer-in-uruguay/item/2432-mining-tourism-in-artigas-and-minas-de-corrales-in-winter-2018>)

4.9. Süstaşları ve Süstaşı Turizmi

Kurucu ve Sahibi Donald Clark, CSM 1998 yılında Uluslararası değerli taş Topluluğu'nu(International Gem Society) kurmuştur.

2012'de Donald Clark emekli olur ve IGS'nin yönetimini Seth ve Lisa Rosen'e devreder. Seth ve Lisa uzun zamandır IGS üyesidir. Seth, özel mücevher işinde (Custom Made) çok fazla zaman harcayan bir mücevher toplayıcı ve aktif internet girişimcisidir. Seth ve Lisa, IGS'nin gemolojiyle ilgilenen herkes için uygun maliyetli, doğru ve kapsamlı bir kaynak olarak kalması gerektiğini düşünmüştür. Devralmaya başladıklarından beri, IGS, üyeliği yararına olan muazzam ders materyallerini ve makalelerini geliştirmeye, büyütme ve yeniden yazmaya devam etmişlerdir.. IGS'nin “Profesyonel Gemologlar” için sunduğu sertifikasyon programı sürekli olarak geliştirilmekte ve yeni bilgiler eklendiğinde ve araştırıldığında genişletilmektedir. (<https://www.gemsociety.org/>)

Bu toplulukta profesyoneller dışında taş meraklılarında üye olduğu bir topluluktur. Antarktika hariç diğer bütün kıtalardan üyeleri vardır. Genellikle profesyonellerin bu topluluğa katıldığı çünkü değerli taşların favorileri olduğunu belirtmektedirler. Topluluk bu profesyonellere değerli taş fiyatlandırma klavuzu, e-posta bülteni referans kütüphanesi ve reklam ayrıcalıkları sunmaktadır. Uluslararası değerli taş topluluğu gemoloji kursları da vermektedir. Bu kurslar profesyonel gemolog ve elmas uzmanları yetiştirmektedir. Topluluk uluslararası çapta ilgi görmektedir. Topluluk, Gemoloji bilimi yanında takı ve lapidary hakkında üyelerini bilgilendirmektedir. Değerli taşlarının bulunuşundan laboratuarda incelenmesine, değerli taşların kesiminden takı ve mücevher haline gelmesine, değerli taşlarının fiyatlandırılmasından gemolojik özelliklerine, değerli taşlarla yapılan faaliyetlerden yazılan tüm makalelere kadar değerli taşlar ilgili her türlü bilgi hizmeti sunmaktadır. (<https://www.gemsociety.org/>)

Uluslararası değerli taş topluluğu gemoloji ile ilgili bilgi verirken bu internet sitesinde gemoloji başlığı adı altında (Gem Tourism) değerli taş turizmi diye bir başlık atmış ve bu turizm türünde yapılan aktiviteleri kişilerin makaleleri ile birlikte sitesinde yer vermiştir. Site de yayınlanan 18 makalede değerli taşlarla yapılmış farklı aktivitelerden söz edilmektedir. Bunlar içinde bir makale de ülkemizde Muğla ilimizde bulunan diaspor ve Erzincan da bulunan kemererit taşından bahsedilmiştir. (<https://www.gemsociety.org/>)

Bu dernek sayesinde süstaşı turizmin aslında var olduğu ama belki de bu konunun bir turizmcinin bakış açısıyla bakılmadığından adının konmadığı ve bu çalışmayla adının konarak turizm türleri içerisinde yerini alarak yeni bir türü olarak ülkemize ve dünyaya kazandırılabilir.

Görsel 33: Süstaşları ve Süstaşı Turizmi (GEM TOURİSM)

Kaynak: (<https://www.gemsociety.org/page/2/?s=gem+tourism>)

Görsel 34: Süstaşları ve Süstaşı Turizmi

Kaynak: (<https://www.gemsociety.org/page/2/?s=gem+tourism>)

5. ÇALIŞMANIN AMACI

Süstaşları gemoloji bilimin çalışma alanıdır. Gemoloji ise taşların oluşumunu, çıktığı yerleri, fiziksel ve kimyasal özelliklerini inceler. Süstaşları gemoloji bilimine göre ülkemizde çeşitli türleri ile yoğun bir şekilde bulunmaktadır. Ülkemizde bulunan süstaşlarına akik, kalsedon, opal, turmalin, garnet, kristal kuvars, carnelian, florit, kemererit, beril, oltu taşı, lüle taşı diaspor kristali ve daha fazlası örnek gösterilebilir. Eskişehir ve Kütahya illerimizde süstaşları çeşitleri zenginliğiyle bu alanda büyük öneme sahiptir.

Dünyanın farklı ülkelerinde ve ülkemizde süstaşları için farklı organizasyonlar ve etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bu organizasyonlara örnek olarak fuarların yapılması etkinlik olarak sergilerin, gezilerin, safarilerin düzenlenmesi ve bu alanla ilgili maden yataklarının ve müzelerin ziyaret edilmesi gösterilebilir. Değerli ve yarı değerli süs taşlarına ilginin farklı nedenleri olmaktadır. İnsanlar maddi kazanç, yeni bir iş alanı, hobi, ruhani güç, taş koleksiyonculuğu, sağlık açısından tedavi amaçlı ve süs eşyası edinme amaçlı nedenlerle ilgi duymaktadırlar. Bu bağlamda insanların farklı nedenlerle ilgi duydukları ve farklı organizasyonların, etkinliklerin düzenlendiği bu alanın turizmin faaliyetleri ile örtüşmesi süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Tezin amacı, süstaşlarının Eskişehir ve Kütahya illeri üzerinden yapılacak alan araştırmaları üzerinden turizme etkisini ölçmek ve elde edilecek bulgular üzerinde bir turizm motivasyonu olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini tartışmaktır. Bu çerçevede hem bu bölgelerdeki üreticiler (değerli taş madencileri, üreticileri ve perakendeciler) hem de ziyaretçiler (yerli-yabancı) ile yüz yüze görüşmeler yapılacak; veri toplamak amacıyla üreticiler ve ziyaretçilere yönelik de tutum anketi teknikleri uygulanacaktır.

6. MATERYAL VE YÖNTEM

6.1. Evren ve Örneklem

Süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerin seyahat motivasyonlarını tespit etmeye yönelik gerçekleştirilen araştırmada anakütle (evren), Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret eden ziyaretçilerdir. Kütahya ve Eskişehir'e gelen ziyaretçilerin sayısı 2018 yılı itibari ile 1.324.258'dir. Araştırma evrenini gözönüne aldığımızda $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde $p=0.5$ $q=0.5$ hata payı ile araştırma örneklemini 384 olarak belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 3: $\alpha=0.05$ Anlamlılık Düzeyinde ± 0.03 , ± 0.05 ve ± 0.10 Örneklem Hataları İle Örneklem Büyüklükleri Çizelgesi

$\alpha=0.05$ için örneklem büyüklükleri									
Anakütle Büyüklüğü	± 0.03 örneklem hatası (d)			± 0.05 örneklem hatası (d)			± 0.10 örneklem hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	416	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10.000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25.000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50.000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100.000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1.000.000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100.000.000	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011) Yazıcıoğlu, Y.,&Erdoğan, S. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (D.Yayıncılık, Ed.). Ankara

6.2. Veri Toplama Aracı

Süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerin seyahat motivasyonlarını tespit etmeye yönelik olarak gerçekleştirilen araştırma, 16.06.2019-23.06.2019 tarihleri arasında Eskişehir Odun Pazarı semtinde Lületaşı Müzesi, Atlıhan El Sanatları Çarşısı, Eskişehir Sarıcakaya Kalsedon Maden Sahası, Eskişehir Sepetçi Köyü lületaşı ocaklarında gerçekleştirilirken; diğer bir il olan Kütahya’da ise Kütahya Jeoloji Müzesi ve Kütahya Simav Şaphane arası Ateş Opali Maden sahasında gerçekleştirilmiştir. Anket çalışması, Eskişehir ve Kütahya’da süstaşlarının çıkarıldığı, işlendiği, satıldığı ve sergilendiği alanlarda uygulanmıştır.

Veriler, nicel araştırma tekniklerinden birisi olan anket tekniği ile toplanmıştır. Araştırma, olasılıklı örnekleme yöntemlerinden birisi olan basit tesadüfi örnekleme ile yürütülmüş, anketler yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Anket formu uygulanırken sağlıklı verilerin tespit edilmesi için etik kurallar çerçevesinde hareket edilmiş, katılımcılara araştırmanın konu, amaç ve önemi hakkında bilgi verilmiş, anket çalışmasına katılımın tamamen gönüllük esasına dayandığına yönelik gerekli açıklamalar yapılmış, katılımcılardan kişisel hiçbir bilgi alınmamıştır.

Sahadan veri toplamak için hazırlanan anketler, araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Saha uygulamasına geçmeden önce anket formunun geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek için 43 ziyaretçi ile pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonucu, sahadan tespit edilen veriler doğrultusunda anket formu tekrardan düzenlenmiş ve anketin geçerliliği ve güvenliği sağlanmıştır. Anket formu, literatür taraması yapıldıktan sonra oluşturulmuş, pilot çalışma sonucunda son şekli verilerek uygulanmıştır.

Anket formu, üç bölüm toplam da 22 sorudan oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümü süstaşı ziyaretçilerinin demografik özellikleri ve bilgi kaynaklarını tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, eğitim düzeyi, seyahate kiminle birlikte çıktığı, daha önce Eskişehir ve Kütahya’yı ziyaret etme durumu, Eskişehir ve Kütahya’yı ziyaret etme sıklığı ve ziyaret sebebi ile ilgili veriler tespit edilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölüm, süstaşı ziyaretçilerinin seyahat nedenlerini tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde araştırmaya katılan ziyaretçilerin seyahat nedenleri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Bu kapsamda ziyaretçilerin; süstaşı çıkarılan maden alanları ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama, Eskişehir Lüle Taşı

Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama, süstaşı atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama, süstaşlarından yapılan hediyelik eşya alma veya almayı planlama, süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılma veya katılmayı planlama, Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya etmeyi planlama ile ilgili veri tespit etmeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Anket formunun üçüncü bölümünde ise süstaşı ziyaretçilerinin seyahat motivasyonları ile ilgili verileri tespit etmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Konu kapsamında ziyaretçilerin; süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme, süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme, süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme, süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgi çekme, süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgi çekme, süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmek isteme ve süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın alma durumu ile ilgili durumları ile ilgili sorular sorulmuştur.

6.3. Veri Analizi

Saha uygulaması sonucunda tespit edilen verilerin analizi için SPSS 24 programı kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analiz için betimleyici ve tanımlayıcı (frekanslar, yüzde analizi) istatistikler kullanılarak ortaya çıkan sonuçlar istatistiksel tablolar halinde açıklanmıştır. Gerçekleştirilen analizler beş başlık halinde istatistiksel tablolar halinde açıklanmış ve tablolar yorumlanmıştır. Betimleyici ve tanımlayıcı analizlerin birinci bölümünde süstaşı ziyaretçilerin demografik özellikleri ve bilgi kaynakları ile ilgili analizler, frekanslar ve yüzdeler halinde tablolar ile açıklanmış, analizlerin ikinci bölümünde süstaşı ziyaretçilerinin seyahat nedenleri ile ilgili frekans ve yüzdeler yer verilmiş, analizlerin üçüncü bölümünde ise süstaşı ziyaretçilerinin seyahat motivasyonları ile ilgili frekans ve yüzde analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizlerin dördüncü ve beşinci bölümlerinde çapraz tablolara yer verilerek süstaşı ziyaretçilerinin demografik özellikleri temelinde süstaşı ziyaretçilerinin seyahat nedenleri ve seyahat motivasyonları frekans ve yüzdeler halinde çapraz olarak analiz etmiştir. Gerçekleştirilen çapraz analizlerde bağımsız değişkenler (ziyaretçilerin demografik özellikleri) temelinde, bağımlı değişkenler (süstaşı ziyaretçilerinin seyahat nedenleri/seyahat motivasyonları) frekans ve yüzdeler halinde betimsel olarak açıklanmıştır.

6.4.Sınırlılıklar

Gerçekleştirilen araştırmada tespit edilen veriler; anketteki sorular, Eskişehir ve Kütahya’da süstaşlarını ziyaret eden ziyaretçilerin verdikleri yanıtlar, anket yapılan ziyaretçiler ile sınırlıdır. Bu kapsamda tespit edilen verilerden yola çıkılarak varılacak genellemeler, araştırmanın evreni içinde geçerlidir.

Araştırmanın sınırlılıkları, saha uygulamasının gerçekleştirilmesi sürecinde yaşanan sıkıntılar ve araştırma evreni hakkında yeterli istatistiksel verilerin olmaması olarak sıralanabilir. Sahada anketlerin uygulanması sürecinde süstaşı alanlarının fazla ve birbirinden uzak olması, saha uygulamasının sağlıklı gerçekleştirilmesi sürecini zorlaştırmıştır. Bu durum, örneklemin farklı yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve diğer değişkenlere bağlı katılımcılara ulaşmayı zorlaştırmıştır. Yine süstaşlarını ziyaret etmek için Eskişehir ve Kütahya’ya yıl içerisinde gelen ziyaretçiler ile ilgili gerekli istatistiksel verilere ulaşılmaması araştırmanın sınırlılıkları olarak belirtilebilir.

7. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

7.1. Demografik Bulgular

Tablo 4: Katılımcıların Sosyo-Demografik Durumlarının İstatistiksel Dağılımı

	Frekans	Yüzde (%)
Yaş		
18 ve altı	13	3,3
18-24	74	19,0
25-30	74	19,0
31-35	90	23,1
36-40	68	17,4
40 ve üzeri	71	18,2
Toplam	390	100
Cinsiyet		
Kadın	176	45,1
Erkek	214	54,9
Toplam	390	100,0
Medeni Durum		
Evli	154	39,5
Bekâr	236	60,5
Toplam	390	100,0
Çalışma Durumu		
Öğrenci	99	25,4
İşsiz	56	14,4
Emekli	33	8,5
Çalışan	202	51,8
Toplam	390	100,0
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	35	9,0
Lise	92	23,6
Ön lisans	109	27,9
Lisans	113	29,0
Lisansüstü	30	7,7
Doktora	11	2,8
Toplam	390	100,0
Seyahate Kiminle Birlikte Çıkıldığı		
Yalnız	118	30,3
Arkadaş grubu	130	33,3
Ailem ile	60	15,4
Tur ile	82	21,0
Toplam	390	100,0
Daha Önce Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Durumu		
Evet	258	66,2
Hayır	132	33,8
Toplam	390	100,0
Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sıklığı		
İlk kez	177	45,4
1-3 arası	118	30,3
3'ten fazla	95	24,4
Toplam	390	100,0
Ziyaret Sebebi		
Tatil-Dinlenme	55	14,1
Gezme-Görme Kültürel	143	36,7
İş	93	23,8
Akraba-Arkadaş ziyareti	34	8,7
Eğitim vb.	61	15,6
Diğer	4	1,0

Toplam	390	100,0
---------------	------------	--------------

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçiler ile ilgili tespit edilen sosyo-demografik verilerin istatistiksel dağılımı betimsel olarak tabloda gösterilmiştir.

Katılımcıların yaş grubu dağılımına bakıldığında katılımcıların %23,1'i 31-35 yaş grubunu, %19'u 25-30 yaş grubunu, %19'u 18-24 yaş grubunu, %18,2'si 40 ve üzeri yaş grubunu, %17,4'ü 36-40 yaş grubunu, %3,3'ü 18 ve altı yaş grubunu oluşturmaktadır. Katılımcıların en fazla 31-35 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Katılımcıların %54,9'u erkek, %45,1'i kadındır. Araştırmaya katılanların medeni durumuna bakıldığında katılımcıların %60,5'i bekâr, %39,5'i ise evlidir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna bakıldığında %51,8'i çalışan, %25,4'ü öğrenci, %14,4'ü işsiz, %8,5'inin de emekli olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında %29'unun lisans eğitim düzeyini oluştururken, %27,9'unun ise ön lisan eğitim düzeyi ile ikinci sırada yer almaktadır. Araştırmaya katılan ziyaretçilerin en çok lisans eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin seyahate kiminle birlikte çıktığına bakıldığında katılımcıların %33,3'ünün arkadaş grubu, %30,3'ü tek başına, %21'i tur ve %15,4'ü ise ailesi ile birlikte çıktığı görülmektedir. Katılımcılar en çok arkadaş grubu ile seyahate çıkmaktadır. Katılımcıların Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sıklığına bakıldığında %45,4'ünün ilk kez Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiği, %30,3'ünün 1-3 kez arası ve %24,4'ünün ise 3'ten fazla kez ziyaret ettiği görülmektedir. Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret eden katılımcıların ziyaret sebebine bakıldığında ise araştırmaya katılanların %36,7'si gezme görme kültürel amaçlı ziyaret gerçekleştirdiği, %23,8'inin iş amaçlı, %15,6'sının eğitim vb amaçlı, %14,1'inin tatil dinlenme amaçlı, %8,7'sinin akraba-arkadaş ziyareti amaçlı ve %1'inin ise diğer nedenlerden dolayı ziyaret gerçekleştirmektedir. Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret eden katılımcıların en çok gezme görme kültürel amaçlar ile ziyaret gerçekleştirdiği görülmektedir.

7.2.Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Bulgular

Tablo 5: Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Tespit Edilen Temel Betimsel Verilerin İstatistiksel Dağılımı

		Frekans	Yüzde (%)
Ziyaretçilerin süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu	Evet	257	65,9
	Hayır	133	34,1
	Toplam	390	100,0
Ziyaretçilerin Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu	Evet	208	53,3
	Hayır	182	46,7
	Toplam	390	100,0
Ziyaretçilerin süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu	Evet	257	65,9
	Hayır	133	34,1
	Toplam	390	100,0
Ziyaretçilerin süstaşlarından yapılan hediyelik eşya alma veya almayı planlama durumu	Evet	234	60,0
	Hayır	156	40,0
	Toplam	390	100,0
Ziyaretçilerin süstaşları ile ilgili festival, sergi vb etkinliklere katılma veya katılmayı planlama durumu	Evet	186	47,7
	Hayır	204	52,3
	Toplam	390	100,0
Ziyaretçilerin Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu	Evet	181	46,4
	Hayır	209	53,6
	Toplam	390	100,0

Araştırmaya katılan süstaşı ziyaretçilerinin seyahat nedenlerine yönelik düşünceleri temel betimsel veriler şeklinde tabloda gösterilmiştir. Süstaşı ziyaretçilerinin süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlamaya yönelik düşünceleri incelendiğinde araştırmaya katılan ziyaretçilerin %65,9'u süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülmektedir. Araştırmaya katılan süstaşı ziyaretçilerinin büyük bir çoğunluğunun süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etmiş veya ziyaret etmeyi planlamaktadır. Katılımcıların Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumuna bakıldığında araştırmaya katılan ziyaretçilerin %53,3'ünün Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülmektedir. Araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu incelendiğinde katılımcıların %65,9'unun süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planlama düşüncesi olduğu gözükmemektedir. Araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşlarından yapılan hediyelik eşya alma veya almayı planlama durumuna bakıldığında katılımcıların %60'ı süstaşlarından yapılan hediyelik eşya aldığı veya hediyelik eşya almayı planladığı görülmektedir. Katılımcıların süstaşları ile ilgili festival, sergi vb etkinliklere katılma veya katılmayı planlama durumu incelendiğinde %52,3'ünün süstaşları ile ilgili festival, sergi vb

etkinliklere katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan ziyaretçilerin Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu incelendiğinde ise %53,6'sı Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

7.3.Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Bulgular

Tablo 6: Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Tespit Edilen Verilerin İstatistiksel Dağılımı

		Frekans	Yüzde (%)
Süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlerim.	Hiçbir zaman	80	20,5
	Nadiren	61	15,6
	Bazen	67	17,2
	Sık sık	89	22,8
	Her zaman	93	23,8
	Toplam	390	100,0
Süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isterim.	Hiçbir zaman	63	16,2
	Nadiren	48	12,3
	Bazen	113	29,0
	Sık sık	72	18,5
	Her zaman	94	24,1
	Toplam	390	100,0
Süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isterim.	Hiçbir zaman	52	13,3
	Nadiren	76	19,5
	Bazen	113	29,0
	Sık sık	60	15,4
	Her zaman	89	22,8
	Toplam	390	100,0
Süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığı ilgimi çeker.	Hiçbir zaman	29	7,4
	Nadiren	64	16,4
	Bazen	101	25,9
	Sık sık	111	28,5
	Her zaman	85	21,8
	Toplam	390	100,0
Süstaşı odaklı müze, sergi ve galeriler ilgimi çeker.	Hiçbir zaman	58	14,9
	Nadiren	105	26,9
	Bazen	83	21,3
	Sık sık	78	20,0
	Her zaman	66	16,9
	Toplam	390	100,0
Süstaşı işleyen ustalarla sohbet etmek ilgimi çeker.	Hiçbir zaman	55	14,1
	Nadiren	52	13,3
	Bazen	93	23,8
	Sık sık	83	21,3
	Her zaman	107	27,4
	Toplam	390	100,0
Süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak isterim.	Hiçbir zaman	44	11,3
	Nadiren	119	30,5
	Bazen	130	33,3
	Sık sık	43	11,0
	Her zaman	54	13,8
	Toplam	390	100,0

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin seyahat motivasyonları ile ilgili tespit edilen veriler betimsel olarak tabloda gösterilmiştir. Katılımcıların süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumu incelendiğinde %23,8'i süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini her zaman, %22,8'i, sık sık, %17,2'si bazen, %15,6'si nadiren deneyimlediği, %20,5 ise hiçbir zaman deneyimmediği görülmektedir.

Katılımcıların süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumu incelendiğinde araştırmaya katılan ziyaretçilerin %29'u bazen, %24,1'i her zaman, %18,5'i sık sık, %12,3'ü nadiren süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etmek istediği, %16,2'si ise hiçbir zaman ziyaret etmek istemediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumu incelendiğinde katılımcıların %29'u bazen, %22,8'i her zaman, %19,5'i nadiren, %15,4'ü sık sık süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği, %13,3'ü ise hiçbir zaman katılmak istemediği görülmektedir.

Katılımcıların süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgilerini çekme durumu incelendiğinde araştırmaya katılan ziyaretçilerin %28,5'i sık sık, %25,9'u bazen, %21,8'i her zaman, %16,4'ü nadiren süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığı katılımcıların ilgisini çekerken, %7,4'ünün ise hiçbir zaman ilgisini çekmemektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgilerini çekme durumuna bakıldığında katılımcıların %26,9'u nadiren, %21,3'ü bazen, %20'si sık sık, %16,9'u her zaman süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgilerini çektiği, %14,9'unun ise hiçbir zaman ilgilerini çekmediği görülmektedir.

Katılımcıların süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çekme durumuna bakıldığında araştırmaya katılan ziyaretçilerin %27,4'ü her zaman, %23,8'i bazen, %21,3'ü sık sık, %13,3'ü nadiren süstaşı işleyen ustalarla sohbet etmenin ilgilerini çektiği, %14,1'i ise hiçbir zaman ilgilerini çekmediği görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın alma durumu incelendiğinde katılımcıların %33,3'ü bazen, %30,5'i nadiren, %13,8'i her zaman, %11'i sık sık süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak istediği, %11,3'ü ise hiçbir zaman satın almak istemediği görülmektedir.

7.4. Sosyo-Demografik Değişkenler Temelinde Katılımcıların Seyahat Nedenleri İle İlgili Bulgular

Tablo 7: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Tatil-Dinlenme	Sayı	5	8	13	11	7	11	55
	Yüzde	38,5%	10,8%	17,6%	12,2%	10,3%	15,5%	14,1%
Gezme-Görme Kültürel	Sayı	3	23	24	28	29	36	143
	Yüzde	23,1%	31,1%	32,4%	31,1%	42,6%	50,7%	36,7%
İş	Sayı	2	13	18	25	23	12	93
	Yüzde	15,4%	17,6%	24,3%	27,8%	33,8%	16,9%	23,8%
Akraba-Arkadaş ziyareti	Sayı	0	6	5	12	6	5	34
	Yüzde	0,0%	8,1%	6,8%	13,3%	8,8%	7,0%	8,7%
Eğitim vb.	Sayı	3	22	14	14	1	7	61
	Yüzde	23,1%	29,7%	18,9%	15,6%	1,5%	9,9%	15,6%
Diğer	Sayı	0	2	0	0	2	0	4
	Yüzde	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%	2,9%	0,0%	1,0%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubu temelinde Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebepleri incelendiğinde 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %38,5'inin Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebebinin tatil-dinleme, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %31,1'ine gezme görme kültürel, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %32,4'ünün gezme-görme kültürel, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %31,1'i gezme-görme kültürel, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %42,6'sı gezme-görme kültürel, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların ise %50,7'si en çok gezme-görme kültürel amaçlı ziyaret gerçekleştirdiği görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Tatil-Dinlenme	Sayı	22	33	55
	Yüzde	12,5%	15,4%	14,1%
Gezme-Görme Kültürel	Sayı	65	78	143
	Yüzde	36,9%	36,4%	36,7%
İş	Sayı	45	48	93
	Yüzde	25,6%	22,4%	23,8%
Akraba-Arkadaş ziyareti	Sayı	8	26	34
	Yüzde	4,5%	12,1%	8,7%
Eğitim vb.	Sayı	32	29	61
	Yüzde	18,2%	13,6%	15,6%
Diğer	Sayı	4	0	4
	Yüzde	2,3%	0,0%	1,0%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetlerine göre Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebepleri incelendiğinde kadınların %36,9'unun gezme-görme kültürel amaçlı, erkeklerin ise %36,4'ünün en çok gezme-görme kültürel sebeplerden dolayı Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Tatil-Dinlenme	Sayı	24	31	55
	Yüzde	15,6%	13,1%	14,1%
Gezme-Görme Kültürel	Sayı	58	85	143
	Yüzde	37,7%	36,0%	36,7%
İş	Sayı	44	49	93
	Yüzde	28,6%	20,8%	23,8%
Akraba-Arkadaş ziyareti	Sayı	17	17	34
	Yüzde	11,0%	7,2%	8,7%
Eğitim vb.	Sayı	10	51	61
	Yüzde	6,5%	21,6%	15,6%
Diğer	Sayı	1	3	4
	Yüzde	0,6%	1,3%	1,0%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebebinin istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %37,7'sinin Eskişehir ve Kütahya'ya ziyaret sebebinin gezme-görme kültürel sebepler olduğu, bekâr olan katılımcıların %36'sı ise yine en çok gezme-görme kültürel sebeplere bağlı olarak Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sebebinin İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Tatil-Dinlenme	Sayı	15	7	7	26	55
	Yüzde	15,2%	12,5%	21,2%	12,9%	14,1%
Gezme-Görme Kültürel	Sayı	30	20	19	74	143
	Yüzde	30,3%	35,7%	57,6%	36,6%	36,7%
İş	Sayı	13	22	2	56	93
	Yüzde	13,1%	39,3%	6,1%	27,7%	23,8%
Akraba-Arkadaş ziyareti	Sayı	3	4	2	25	34
	Yüzde	3,0%	7,1%	6,1%	12,4%	8,7%
Eğitim vb.	Sayı	36	3	3	19	61
	Yüzde	36,4%	5,4%	9,1%	9,4%	15,6%
Diğer	Sayı	2	0	0	2	4
	Yüzde	2,0%	0,0%	0,0%	1,0%	1,0%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebebinin istatistiksel dağılımı incelendiğinde öğrenci olan katılımcıların %36,4'ü eğitim, işsiz olan katılımcıların %39,3'ü iş, emekli olan katılımcıların %57,6'sı gezme-görme kültürel, çalışan katılımcıların %36,6'sı ise en çok gezme-görme kültürel sebeplere bağlı olarak Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiğigörülmektedir.

Tablo 11: KatılımcılarınEğitim Düzeyine Göre Eskişehir ve Kütahya'yı Ziyaret Etme Sebebinin istatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Tatil-Dinlenme	Sayı	4	17	17	15	2	0	55
	Yüzde	11,4%	18,5%	15,6%	13,3%	6,7%	0,0%	14,1%
Gezme-Görme Kültürel	Sayı	10	21	40	55	13	4	143
	Yüzde	28,6%	22,8%	36,7%	48,7%	43,3%	36,4%	36,7%
İş	Sayı	12	35	22	22	2	0	93
	Yüzde	34,3%	38,0%	20,2%	19,5%	6,7%	0,0%	23,8%
Akraba-Arkadaş ziyareti	Sayı	8	12	5	7	2	0	34
	Yüzde	22,9%	13,0%	4,6%	6,2%	6,7%	0,0%	8,7%
Eğitim vb.	Sayı	1	7	23	13	10	7	61
	Yüzde	2,9%	7,6%	21,1%	11,5%	33,3%	63,6%	15,6%
Diğer	Sayı	0	0	2	1	1	0	4
	Yüzde	0,0%	0,0%	1,8%	0,9%	3,3%	0,0%	1,0%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sebebinin istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %34,3'ü iş, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %38'i iş, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %36,7'si gezme-görme kültürel, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %48,7'si gezme-görme kültürel, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %43,3'ü gezme-görme kültürel ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %63,6'sı ise en çok eğitim sebebi ile Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiği görülmektedir.

Tablo 12: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Evet	Sayı	9	46	52	62	41	47	257
	Yüzde	69,2%	62,2%	70,3%	68,9%	60,3%	66,2%	65,9%
Hayır	Sayı	4	28	22	28	27	24	133
	Yüzde	30,8%	37,8%	29,7%	31,1%	39,7%	33,8%	34,1%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumu incelendiğinde 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %69,2'si, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %62,2'si 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %70,3'ü, 31-35 yaş aralığındaki katılımcıların %68,9'u, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %60,3'ü, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %66,2'si süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülmektedir.

Tablo 13: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	87	170	257
	Yüzde	49,4%	79,4%	65,9%
Hayır	Sayı	89	44	133
	Yüzde	50,6%	20,6%	34,1%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımı incelendiğinde kadın katılımcıların %50,6'sı süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etmedikleri veya ziyaret etmeyi düşünmedikleri görülürken, erkek katılımcıların ise %79,4'ü ise ziyaret ettikleri veya ziyaret etmeyi planladıkları görülmektedir.

Tablo 14: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Evet	Sayı	98	159	257
	Yüzde	63,6%	67,4%	65,9%
Hayır	Sayı	56	77	133
	Yüzde	36,4%	32,6%	34,1%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Katılımcıların medeni durumuna göre süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumuna bakıldığında evli olan katılımcıların %63,6'sı süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı, bekâr katılımcıların %67,4'üne ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülmektedir.

Tablo 15: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Evet	Sayı	73	33	22	129	257
	Yüzde	73,7%	58,9%	66,7%	63,9%	65,9%
Hayır	Sayı	26	23	11	73	133
	Yüzde	26,3%	41,1%	33,3%	36,1%	34,1%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %73,7'si, işsiz olan katılımcıların %58,9'u, emekli olan katılımcıların %66,7'si ve çalışan katılımcıların %63,9'u süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladıkları görülmektedir.

Tablo 16: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı Çıkarılan Maden Alanlarını Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Evet	Sayı	26	54	67	77	24	9	257
	Yüzde	74,3%	58,7%	61,5%	68,1%	80,0%	81,8%	65,9%
Hayır	Sayı	9	38	42	36	6	2	133
	Yüzde	25,7%	41,3%	38,5%	31,9%	20,0%	18,2%	34,1%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların eğitim düzeyine göre süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %74,3'ü, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %58,7'si, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %61,5'i, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %68,1'i, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %80'i ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %81,8'i süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülmektedir.

Tablo 17: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Evet	Sayı	11	42	27	44	35	49	208
	Yüzde	84,6%	56,8%	36,5%	48,9%	51,5%	69,0%	53,3%
Hayır	Sayı	2	32	47	46	33	22	182
	Yüzde	15,4%	43,2%	63,5%	51,1%	48,5%	31,0%	46,7%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımı incelendiğinde 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %84,6'sı, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %56,8'i, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %51,5'i, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %69'u Eskişehir Lüle Taşı Müzesini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %63,5'i, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %51,1'i ise Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 18: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	123	85	208
	Yüzde	69,9%	39,7%	53,3%
Hayır	Sayı	53	129	182
	Yüzde	30,1%	60,3%	46,7%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %69,9'u Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladıkları görülürken, erkek katılımcıların ise %60,3'ü ise Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumuna bakıldığında eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %52,2'si, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %55'i, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %57,5'i, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %73,3'ü, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %54,5'i Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladıkları görülürken, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların ise %80'i Eskişehir Lüle Taşı Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadıkları görülmektedir.

Tablo 22: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Evet	Sayı	6	53	44	59	45	50	257
	Yüzde	46,2%	71,6%	59,5%	65,6%	66,2%	70,4%	65,9%
Hayır	Sayı	7	21	30	31	23	21	133
	Yüzde	53,8%	28,4%	40,5%	34,4%	33,8%	29,6%	34,1%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18-24 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %71,6'sı, 25-30 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %59,5'i, 31-35 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %65,6'sı, 36-40 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %66,2'si, 40 ve üzeri yaş grubunu oluşturan katılımcıların %70,4'ü süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiğini veya ziyaret etmeyi planladıkları görülürken, 18 ve altı yaş grubunu oluşturan katılımcıların ise %53,8'i süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadıkları görülmektedir.

Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	120	137	257
	Yüzde	68,2%	64,0%	65,9%
Hayır	Sayı	56	77	133
	Yüzde	31,8%	36,0%	34,1%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %68,2'si, erkek katılımcıların ise %64'ü süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görölmektedir.

Tablo 24: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Evet	Sayı	97	160	257
	Yüzde	63,0%	67,8%	65,9%
Hayır	Sayı	57	76	133
	Yüzde	37,0%	32,2%	34,1%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılıma bakıldığında evli olan katılımcıların %63'ü, bekâr olan katılımcıların ise %65,9'u süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görölmektedir.

Tablo 25: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Evet	Sayı	73	24	24	136	257
	Yüzde	73,7%	42,9%	72,7%	67,3%	65,9%
Hayır	Sayı	26	32	9	66	133
	Yüzde	26,3%	57,1%	27,3%	32,7%	34,1%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %73,7'si, emekli olan katılımcıların %72,7'si, çalışan katılımcıların %67,3'ü süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülürken, işsiz olan katılımcıların %57,1'i ise süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görölmektedir.

Tablo 26: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı İşleme Atölyelerini Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Evet	Sayı	14	54	83	77	20	9	257
	Yüzde	40,0%	58,7%	76,1%	68,1%	66,7%	81,8%	65,9%
Hayır	Sayı	21	38	26	36	10	2	133
	Yüzde	60,0%	41,3%	23,9%	31,9%	33,3%	18,2%	34,1%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların eğitim düzeyine göre süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumuna bakıldığında eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %58,7'si, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %76,1'i, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %68,1'i, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %66,7'si, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %81,8'i süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülürken, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %60'ı süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 27: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyeleş Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Evet	Sayı	9	34	41	56	45	49	234
	Yüzde	69,2%	45,9%	55,4%	62,2%	66,2%	69,0%	60,0%
Hayır	Sayı	4	40	33	34	23	22	156
	Yüzde	30,8%	54,1%	44,6%	37,8%	33,8%	31,0%	40,0%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşlarından yapılan hediyeleş eşya alma veya almayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubunu oluşturan katılımcıların %69,2'si, 25-30 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %55,4'ü, 31-35 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %66,2'si, 36-40 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %66,2'si, 40 ve üzeri yaş grubunu oluşturan katılımcıların %69'u süstaşlarından yapılan hediyeleş eşya aldığı veya almayı planladığı görülürken, 18-24 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %54,1'i ise süstaşlarından yapılan hediyeleş eşya almadığı veya almayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 28: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyeelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	118	116	234
	Yüzde	67,0%	54,2%	60,0%
Hayır	Sayı	58	98	156
	Yüzde	33,0%	45,8%	40,0%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya alma veya almayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %67'si, erkek katılımcıların ise %54,2'si süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya aldığı veya almayı planladığı görülmektedir.

Tablo 29: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyeelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Evet	Sayı	100	134	234
	Yüzde	64,9%	56,8%	60,0%
Hayır	Sayı	54	102	156
	Yüzde	35,1%	43,2%	40,0%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya alma veya almayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %64,9'u, bekâr olan katılımcıların ise %56,8'i süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya aldığı veya almayı planladığı görülmektedir.

Tablo 30: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyeelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Evet	Sayı	44	34	23	133	234
	Yüzde	44,4%	60,7%	69,7%	65,8%	60,0%
Hayır	Sayı	55	22	10	69	156
	Yüzde	55,6%	39,3%	30,3%	34,2%	40,0%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların çalışma durumuna göre süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya alma veya almayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında işsiz olan katılımcıların %60,7'si, emekli olan katılımcıların %69,7'si, çalışan katılımcıların %65,8'i süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya aldığı veya almayı planladığı görülürken, ğrenci olan katılımcıların ise %55,6'sı süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya almadığı veya almayı planlamadığı grlmektedir.

Tablo 31: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarından Yapılan Hediyeelik Eşya Alma veya Almayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	n lisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Evet	Sayı	11	56	63	76	20	8	234
	Yüzde	31,4%	60,9%	57,8%	67,3%	66,7%	72,7%	60,0%
Hayır	Sayı	24	36	46	37	10	3	156
	Yüzde	68,6%	39,1%	42,2%	32,7%	33,3%	27,3%	40,0%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşlarından yapılan hediyeelik eşya alma veya almayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %60,9'u, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %57,8'i, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %67,3', eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %66,7'si, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %72,7'si süstaşlarından yapılmış eşya aldığı veya almayı planladığı görülürken, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %68,6'sı ise süstaşlarından yapılmış hediyeelik eşya almadığı veya almayı planlamadığı grlmektedir.

Tablo 32: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve zeri	Toplam
Evet	Sayı	8	32	21	43	39	43	186
	Yüzde	61,5%	43,2%	28,4%	47,8%	57,4%	60,6%	47,7%
Hayır	Sayı	5	42	53	47	29	28	204
	Yüzde	38,5%	56,8%	71,6%	52,2%	42,6%	39,4%	52,3%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklerine katılma veya katılmayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların

%61,5'i, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %57,4'ü, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %60,6'sı süstaşları ile ilgili festival, sergi vb etkinliklere katıldığı veya katılmayı planladığı görülürken, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %56,8'i, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %71,6'sı, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %52,1'si süstaşları ile ilgili festival, sergi vb etkinliklerine katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 33: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	104	82	186
	Yüzde	59,1%	38,3%	47,7%
Hayır	Sayı	72	132	204
	Yüzde	40,9%	61,7%	52,3%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılma veya katılmayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %59,1'i süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katıldığı veya katılmayı planladığı görülürken, erkek katılımcıların ise %61,7'si süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 34: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Evet	Sayı	81	105	186
	Yüzde	52,6%	44,5%	47,7%
Hayır	Sayı	73	131	204
	Yüzde	47,4%	55,5%	52,3%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılma veya katılmayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %52,6'sı süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katıldığı veya katılmayı planladığı görülürken, bekâr olan katılımcıların ise %55,5'i süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 35: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Evet	Sayı	39	18	22	107	186
	Yüzde	39,4%	32,1%	66,7%	53,0%	47,7%
Hayır	Sayı	60	38	11	95	204
	Yüzde	60,6%	67,9%	33,3%	47,0%	52,3%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklerine katılma veya katılmayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında emekli olan katılımcıların %66,7'si, çalışan katılımcıların %53'ü festival, sergi vb. etkinliklere katıldığı veya katılmayı planladığı görülürken, öğrenci olan katılımcıların %60,6'sı, işsiz olan katılımcıların ise %67,9'u ise süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 36: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşları İle İlgili Festival, Sergi vb. Etkinliklerine Katılma veya Katılmayı Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Evet	Sayı	9	38	56	56	17	10	186
	Yüzde	25,7%	41,3%	51,4%	49,6%	56,7%	90,9%	47,7%
Hayır	Sayı	26	54	53	57	13	1	204
	Yüzde	74,3%	58,7%	48,6%	50,4%	43,3%	9,1%	52,3%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılma veya katılmayı planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %51,4'ü, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %56,7'si, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %90,9'u süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katıldığı veya katılmayı planladığı görülürken, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %74,3'ü, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %58,7'si ise süstaşları ile ilgili festival, sergi vb. etkinliklere katılmadığı veya katılmayı planlamadığı görülmektedir.

Tablo 37: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Evet	Sayı	6	38	28	40	35	34	181
	Yüzde	46,2%	51,4%	37,8%	44,4%	51,5%	47,9%	46,4%
Hayır	Sayı	7	36	46	50	33	37	209
	Yüzde	53,8%	48,6%	62,2%	55,6%	48,5%	52,1%	53,6%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %51,4'ü, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %51,5'i Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülürken, 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %53,8'i, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %62,2'si, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %55,6'sı, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %52,1'i Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 38: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Evet	Sayı	68	113	181
	Yüzde	38,6%	52,8%	46,4%
Hayır	Sayı	108	101	209
	Yüzde	61,4%	47,2%	53,6%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında erkek olan katılımcıların %52,8'i Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülürken, kadın katılımcıların %61,4'ü ise Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 39: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Evet	Sayı	65	116	181
	Yüzde	42,2%	49,2%	46,4%
Hayır	Sayı	89	120	209
	Yüzde	57,8%	50,8%	53,6%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %57,8'i Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülürken, bekâr olan katılımcıların %50,8'i ise Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 40: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Evet	Sayı	47	21	15	98	181
	Yüzde	47,5%	37,5%	45,5%	48,5%	46,4%
Hayır	Sayı	52	35	18	104	209
	Yüzde	52,5%	62,5%	54,5%	51,5%	53,6%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrencilerin %52,5'i, işsiz olan katılımcıların %62,5'i, emekli olan katılımcıların %54,5'i, çalışan katılımcıların ise %51,5'i ise Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

Tablo 41: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni Ziyaret Etme veya Ziyaret Etmeyi Planlama Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Evet	Sayı	13	34	45	61	18	10	181
	Yüzde	37,1%	37,0%	41,3%	54,0%	60,0%	90,9%	46,4%
Hayır	Sayı	22	58	64	52	12	1	209
	Yüzde	62,9%	63,0%	58,7%	46,0%	40,0%	9,1%	53,6%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %54'ü, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %60'ı, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %90,9'u Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret ettiği veya ziyaret etmeyi planladığı görülürken, eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %62,9'u, eğitim

düzeyi lise olan katılımcıların %63'ü ise Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret etmediği veya ziyaret etmeyi planlamadığı görülmektedir.

7.5. Sosyo-Demografik Değişkenler Temelinde Katılımcıların Seyahat Motivasyonları İle İlgili Bulgular

Tablo 42: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	3	9	19	22	13	14	80
	Yüzde	23,1%	12,2%	25,7%	24,4%	19,1%	19,7%	20,5%
Nadiren	Sayı	6	9	12	12	10	12	61
	Yüzde	46,2%	12,2%	16,2%	13,3%	14,7%	16,9%	15,6%
Bazen	Sayı	1	14	12	17	11	12	67
	Yüzde	7,7%	18,9%	16,2%	18,9%	16,2%	16,9%	17,2%
Sık sık	Sayı	3	21	20	16	13	16	89
	Yüzde	23,1%	28,4%	27,0%	17,8%	19,1%	22,5%	22,8%
Her zaman	Sayı	0	21	11	23	21	17	93
	Yüzde	0,0%	28,4%	14,9%	25,6%	30,9%	23,9%	23,8%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan katılımcıların yaş grubuna göre süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %46,2'si nadiren, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %28,4'ü her zaman, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %27'si sık sık, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %25,6'sı her zaman, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %30,9'u her zaman, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların ise %23,9'u en çok her zaman süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlediği görülmektedir.

Tablo 43: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	34	46	80
	Yüzde	19,3%	21,5%	20,5%
Nadiren	Sayı	20	41	61
	Yüzde	11,4%	19,2%	15,6%
Bazen	Sayı	30	37	67
	Yüzde	17,0%	17,3%	17,2%
Sık sık	Sayı	41	48	89
	Yüzde	23,3%	22,4%	22,8%
Her zaman	Sayı	51	42	93
	Yüzde	29,0%	19,6%	23,8%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %29'u her zaman, erkek katılımcıların %22,4'ü ise en çok sık sık süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlediği görölmektedir.

Tablo 44: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	32	48	80
	Yüzde	20,8%	20,3%	20,5%
Nadiren	Sayı	34	27	61
	Yüzde	22,1%	11,4%	15,6%
Bazen	Sayı	19	48	67
	Yüzde	12,3%	20,3%	17,2%
Sık sık	Sayı	31	58	89
	Yüzde	20,1%	24,6%	22,8%
Her zaman	Sayı	38	55	93
	Yüzde	24,7%	23,3%	23,8%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %24,7'si her zaman, bekâr olan katılımcıların ise %24,6'sı en çok sık sık süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlediği görölmektedir.

Tablo 45: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl Üretildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	17	18	5	40	80
	Yüzde	17,2%	32,1%	15,2%	19,8%	20,5%
Nadiren	Sayı	7	17	7	30	61
	Yüzde	7,1%	30,4%	21,2%	14,9%	15,6%
Bazen	Sayı	23	7	5	32	67
	Yüzde	23,2%	12,5%	15,2%	15,8%	17,2%
Sık sık	Sayı	29	8	10	42	89
	Yüzde	29,3%	14,3%	30,3%	20,8%	22,8%
Her zaman	Sayı	23	6	6	58	93
	Yüzde	23,2%	10,7%	18,2%	28,7%	23,8%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların çalışma durumuna göre süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında ğrenci olan katılımcıların %29,3' sık sık, emekli olan katılımcıların %30,3' sık sık, çalışan katılımcıların %28,7'si her zaman süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlediği, işsiz olan katılımcıların %32,1'i ise en çok hiçbir zamansstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlemediği grlmektedir.

Tablo 46: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarının Atölyelerde Nasıl retildiğini Deneyimleme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	n lisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	8	27	14	23	6	2	80
	Yüzde	22,9%	29,3%	12,8%	20,4%	20,0%	18,2%	20,5%
Nadiren	Sayı	11	20	8	17	4	1	61
	Yüzde	31,4%	21,7%	7,3%	15,0%	13,3%	9,1%	15,6%
Bazen	Sayı	4	6	21	25	10	1	67
	Yüzde	11,4%	6,5%	19,3%	22,1%	33,3%	9,1%	17,2%
Sık sık	Sayı	4	22	27	27	5	4	89
	Yüzde	11,4%	23,9%	24,8%	23,9%	16,7%	36,4%	22,8%
Her zaman	Sayı	8	17	39	21	5	3	93
	Yüzde	22,9%	18,5%	35,8%	18,6%	16,7%	27,3%	23,8%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimleme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %22,9'u her zaman, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %35,8'i her zaman, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %23,9'u sık sık, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %33,3' bazen, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %36,4' en çok her zaman süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlediği, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %29,3' ise en çok hiçbir zaman süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlemediği grlmektedir.

Tablo 47: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşlarının ıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve zeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	2	11	8	12	17	13	63
	Yüzde	15,4%	14,9%	10,8%	13,3%	25,0%	18,3%	16,2%
Nadiren	Sayı	4	11	8	9	8	8	48
	Yüzde	30,8%	14,9%	10,8%	10,0%	11,8%	11,3%	12,3%
Bazen	Sayı	4	30	19	29	11	20	113
	Yüzde	30,8%	40,5%	25,7%	32,2%	16,2%	28,2%	29,0%

Sık sık	Sayı	2	9	21	17	11	12	72
	Yüzde	15,4%	12,2%	28,4%	18,9%	16,2%	16,9%	18,5%
Her zaman	Sayı	1	13	18	23	21	18	94
	Yüzde	7,7%	17,6%	24,3%	25,6%	30,9%	25,4%	24,1%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan katılımcıların yaş grubuna göre süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %30,8'i bazen, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %40,5'i bazen, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %28,4'ü sık sık, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %32,2'si bazen, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %30,9'u her zaman, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %28,2'si en çok bazen süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek istediği görülmektedir.

Tablo 48: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	49	14	63
	Yüzde	27,8%	6,5%	16,2%
Nadiren	Sayı	30	18	48
	Yüzde	17,0%	8,4%	12,3%
Bazen	Sayı	52	61	113
	Yüzde	29,5%	28,5%	29,0%
Sık sık	Sayı	27	45	72
	Yüzde	15,3%	21,0%	18,5%
Her zaman	Sayı	18	76	94
	Yüzde	10,2%	35,5%	24,1%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumunun istatistiksel dağılımı incelendiğinde kadın katılımcıların %29,5'i bazen, erkek katılımcıların %35,5'i ise en çok her zaman süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek istediği görülmektedir.

Tablo 49: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	29	34	63
	Yüzde	18,8%	14,4%	16,2%
Nadiren	Sayı	16	32	48
	Yüzde	10,4%	13,6%	12,3%
Bazen	Sayı	40	73	113
	Yüzde	26,0%	30,9%	29,0%
Sık sık	Sayı	26	46	72
	Yüzde	16,9%	19,5%	18,5%
Her zaman	Sayı	43	51	94
	Yüzde	27,9%	21,6%	24,1%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların medeni durumuna göre süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumunun istatistiksel dağılımı incelendiği evli olan katılımcıların %27,9'u her zaman, bekâr olan katılımcıların %30,9'u en çok bazen süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek istediği görülmektedir.

Tablo 50: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	12	7	6	38	63
	Yüzde	12,1%	12,5%	18,2%	18,8%	16,2%
Nadiren	Sayı	13	11	2	22	48
	Yüzde	13,1%	19,6%	6,1%	10,9%	12,3%
Bazen	Sayı	35	16	10	52	113
	Yüzde	35,4%	28,6%	30,3%	25,7%	29,0%
Sık sık	Sayı	22	8	7	35	72
	Yüzde	22,2%	14,3%	21,2%	17,3%	18,5%
Her zaman	Sayı	17	14	8	55	94
	Yüzde	17,2%	25,0%	24,2%	27,2%	24,1%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %35,4'ü bazen, işsiz olan katılımcıların %28,6'sı bazen, emekli olan katılımcıların %30,3'ü bazen ve çalışan katılımcıların %27,2'si ise en çok her zaman süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek istediği görülmektedir.

Tablo 51: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşlarının Çıkarıldığı Maden Alanlarını Ziyaret Etmek İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	3	22	20	15	2	1	63
	Yüzde	8,6%	23,9%	18,3%	13,3%	6,7%	9,1%	16,2%
Nadiren	Sayı	1	13	15	15	4	0	48
	Yüzde	2,9%	14,1%	13,8%	13,3%	13,3%	0,0%	12,3%
Bazen	Sayı	8	27	36	31	5	6	113
	Yüzde	22,9%	29,3%	33,0%	27,4%	16,7%	54,5%	29,0%
Sık sık	Sayı	4	10	15	27	13	3	72
	Yüzde	11,4%	10,9%	13,8%	23,9%	43,3%	27,3%	18,5%
Her zaman	Sayı	19	20	23	25	6	1	94
	Yüzde	54,3%	21,7%	21,1%	22,1%	20,0%	9,1%	24,1%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isteme durumunun istatistiksel dağılımı incelendiğinde eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %54,3'ü her zaman, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %29,3'ü bazen, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %33'ü bazen, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %27,4'ü bazen, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %43,3'ü sık sık, eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %54,5'i en çok bazen süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek istediği görülmektedir.

Tablo 52: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	1	8	8	8	16	11	52
	Yüzde	7,7%	10,8%	10,8%	8,9%	23,5%	15,5%	13,3%
Nadiren	Sayı	3	21	11	17	12	12	76
	Yüzde	23,1%	28,4%	14,9%	18,9%	17,6%	16,9%	19,5%
Bazen	Sayı	3	22	27	30	10	21	113
	Yüzde	23,1%	29,7%	36,5%	33,3%	14,7%	29,6%	29,0%
Sık sık	Sayı	3	13	12	14	9	9	60
	Yüzde	23,1%	17,6%	16,2%	15,6%	13,2%	12,7%	15,4%
Her zaman	Sayı	3	10	16	21	21	18	89
	Yüzde	23,1%	13,5%	21,6%	23,3%	30,9%	25,4%	22,8%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %23,1'i her zaman, 18-24 yaş

grubundaki katılımcıların %29,7'si bazen, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %36,5'i bazen, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %33,3'ü bazen, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %30,9'u her zaman, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %29,6'sı en çok bazen süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği görülmektedir.

Tablo 53: Katılımcıların Cinsiyetine Göre “Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	39	13	52
	Yüzde	22,2%	6,1%	13,3%
Nadiren	Sayı	50	26	76
	Yüzde	28,4%	12,1%	19,5%
Bazen	Sayı	50	63	113
	Yüzde	28,4%	29,4%	29,0%
Sık sık	Sayı	21	39	60
	Yüzde	11,9%	18,2%	15,4%
Her zaman	Sayı	16	73	89
	Yüzde	9,1%	34,1%	22,8%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların cinsiyetine göre süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %28,4'ü bazen, erkek katılımcıların %34,1'i ise en çok her zaman süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği görülmektedir.

Tablo 54: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	24	28	52
	Yüzde	15,6%	11,9%	13,3%
Nadiren	Sayı	26	50	76
	Yüzde	16,9%	21,2%	19,5%
Bazen	Sayı	42	71	113
	Yüzde	27,3%	30,1%	29,0%
Sık sık	Sayı	20	40	60
	Yüzde	13,0%	16,9%	15,4%
Her zaman	Sayı	42	47	89
	Yüzde	27,3%	19,9%	22,8%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların medeni durumuna göre süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumuna bakıldığında evli olan katılımcıların

%27,3'ü her zaman, bekâr olan katılımcıların ise %30,1'i en çok bazen süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği görülmektedir.

Tablo 55: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	7	7	4	34	52
	Yüzde	7,1%	12,5%	12,1%	16,8%	13,3%
Nadiren	Sayı	24	13	5	34	76
	Yüzde	24,2%	23,2%	15,2%	16,8%	19,5%
Bazen	Sayı	37	12	8	56	113
	Yüzde	37,4%	21,4%	24,2%	27,7%	29,0%
Sık sık	Sayı	17	7	6	30	60
	Yüzde	17,2%	12,5%	18,2%	14,9%	15,4%
Her zaman	Sayı	14	17	10	48	89
	Yüzde	14,1%	30,4%	30,3%	23,8%	22,8%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin çalışma durumuna göre süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumuna bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %37,4'ü bazen, işsiz olan katılımcıların %30,4'ü her zaman, emekli olan katılımcıların %30,3'ü her zaman, çalışan katılımcıların ise %27,7'si en çok bazen süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği görülmektedir.

Tablo 56: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşları İle İlgili Keşif Gezilerine Katılmak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	2	19	14	16	1	0	52
	Yüzde	5,7%	20,7%	12,8%	14,2%	3,3%	0,0%	13,3%
Nadiren	Sayı	2	19	28	16	8	3	76
	Yüzde	5,7%	20,7%	25,7%	14,2%	26,7%	27,3%	19,5%
Bazen	Sayı	7	22	33	39	7	5	113
	Yüzde	20,0%	23,9%	30,3%	34,5%	23,3%	45,5%	29,0%
Sık sık	Sayı	6	11	15	21	7	0	60
	Yüzde	17,1%	12,0%	13,8%	18,6%	23,3%	0,0%	15,4%
Her zaman	Sayı	18	21	19	21	7	3	89
	Yüzde	51,4%	22,8%	17,4%	18,6%	23,3%	27,3%	22,8%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların eğitim düzeyine göre süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %51,4'ü her zaman, eğitim düzeyi lise olan

katılımcıların %23,9'u bazen, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %30,3'ü bazen, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %34,5'i bazen, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %26,7'si nadiren ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %45,5'i ise en çok bazen süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak istediği görülmektedir.

Tablo 57: Katılımcıların Yaş GrubunaGöre Süstaşlarından Üretilen Hediyeelik Eşyanın Nasıl Yapıldığıının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	0	2	9	11	4	3	29
	Yüzde	0,0%	2,7%	12,2%	12,2%	5,9%	4,2%	7,4%
Nadiren	Sayı	4	9	12	22	7	10	64
	Yüzde	30,8%	12,2%	16,2%	24,4%	10,3%	14,1%	16,4%
Bazen	Sayı	4	16	24	16	20	21	101
	Yüzde	30,8%	21,6%	32,4%	17,8%	29,4%	29,6%	25,9%
Sık sık	Sayı	2	29	18	24	20	18	111
	Yüzde	15,4%	39,2%	24,3%	26,7%	29,4%	25,4%	28,5%
Her zaman	Sayı	3	18	11	17	17	19	85
	Yüzde	23,1%	24,3%	14,9%	18,9%	25,0%	26,8%	21,8%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların yaş grubuna göre süstaşlarından üretilen hediyeelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubunu oluşturan katılımcıların %30,8'i bazen, 18-24 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %39,2's, sık sık, 25-30 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %32,4'ü bazen, 31-35 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %26,7'si sık sık, 36-40 yaş grubunu oluşturan katılımcıların %29,4'ü sık sık, 40 ve üzeri yaş grubunu oluşturan katılımcıların ise %29,6'sı en çok bazen süstaşlarından üretilen hediyeelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 58: Katılımcıların Cinsiyetine Göre “Süstaşlarından Üretilen Hediyeelik Eşyanın Nasıl Yapıldığıının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	13	16	29
	Yüzde	7,4%	7,5%	7,4%
Nadiren	Sayı	24	40	64
	Yüzde	13,6%	18,7%	16,4%
Bazen	Sayı	35	66	101
	Yüzde	19,9%	30,8%	25,9%
Sık sık	Sayı	60	51	111
	Yüzde	34,1%	23,8%	28,5%
Her zaman	Sayı	44	41	85
	Yüzde	25,0%	19,2%	21,8%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların cinsiyetine göre süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %34,1'i sık sık, erkek katılımcıların ise %30,8'i en çok bazen süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 59: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	11	18	29
	Yüzde	7,1%	7,6%	7,4%
Nadiren	Sayı	30	34	64
	Yüzde	19,5%	14,4%	16,4%
Bazen	Sayı	40	61	101
	Yüzde	26,0%	25,8%	25,9%
Sık sık	Sayı	42	69	111
	Yüzde	27,3%	29,2%	28,5%
Her zaman	Sayı	31	54	85
	Yüzde	20,1%	22,9%	21,8%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %27,3'ü sık sık, bekâr olan katılımcıların ise %29,2'si en çok sık sık süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığının ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 60: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre “Süstaşlarından Üretilen Hediyelik Eşyanın Nasıl Yapıldığının İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	9	4	3	13	29
	Yüzde	9,1%	7,1%	9,1%	6,4%	7,4%
Nadiren	Sayı	10	12	5	37	64
	Yüzde	10,1%	21,4%	15,2%	18,3%	16,4%
Bazen	Sayı	24	23	9	45	101
	Yüzde	24,2%	41,1%	27,3%	22,3%	25,9%
Sık sık	Sayı	30	10	12	59	111
	Yüzde	30,3%	17,9%	36,4%	29,2%	28,5%
Her zaman	Sayı	26	7	4	48	85
	Yüzde	26,3%	12,5%	12,1%	23,8%	21,8%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılıma bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %38,5'i bazen, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %28,4'ü nadiren, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %33,8'i nadiren, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %25,6'sı nadiren, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %26,5'i nadiren, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %23,9'u ise en çok her zaman süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgilerini çektiği görölmektedir.

Tablo 63:Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	12	46	58
	Yüzde	6,8%	21,5%	14,9%
Nadiren	Sayı	45	60	105
	Yüzde	25,6%	28,0%	26,9%
Bazen	Sayı	33	50	83
	Yüzde	18,8%	23,4%	21,3%
Sık sık	Sayı	44	34	78
	Yüzde	25,0%	15,9%	20,0%
Her zaman	Sayı	42	24	66
	Yüzde	23,9%	11,2%	16,9%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımı incelendiğinde kadın katılımcıların %25,6'sı nadiren, erkek olan katılımcıların %28'i ise en çok nadiren süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgilerini çektiği görölmektedir.

Tablo 64: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı Odaklı Müze, Sergi ve Galerilerin İlgi Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	24	34	58
	Yüzde	15,6%	14,4%	14,9%
Nadiren	Sayı	41	64	105
	Yüzde	26,6%	27,1%	26,9%
Bazen	Sayı	29	54	83
	Yüzde	18,8%	22,9%	21,3%
Sık sık	Sayı	35	43	78
	Yüzde	22,7%	18,2%	20,0%
Her zaman	Sayı	25	41	66
	Yüzde	16,2%	17,4%	16,9%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %37,1'i nadiren, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %31,5'i nadiren, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %25,7'si nadiren, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %23,9'u sık sık, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %26,7'si sık sık ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %36,4'ü en çok sık sık süstaşı odaklı müze, sergi ve galerilerin ilgilerini çektiği görölmektedir.

Tablo 67: Katılımcıların Yaş Grubuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgili Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	0	5	16	15	11	8	55
	Yüzde	0,0%	6,8%	21,6%	16,7%	16,2%	11,3%	14,1%
Nadiren	Sayı	5	7	10	15	5	10	52
	Yüzde	38,5%	9,5%	13,5%	16,7%	7,4%	14,1%	13,3%
Bazen	Sayı	4	16	20	20	20	13	93
	Yüzde	30,8%	21,6%	27,0%	22,2%	29,4%	18,3%	23,8%
Sık sık	Sayı	2	22	16	19	11	13	83
	Yüzde	15,4%	29,7%	21,6%	21,1%	16,2%	18,3%	21,3%
Her zaman	Sayı	2	24	12	21	21	27	107
	Yüzde	15,4%	32,4%	16,2%	23,3%	30,9%	38,0%	27,4%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %38,5'i nadiren, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %32,4'ü her zaman, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %27'si bazen, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %23,3'ü her zaman, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %30,9'u her zaman, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %38'i en çok her zaman süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çektiği görölmektedir.

Tablo 68: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgî Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	26	29	55
	Yüzde	14,8%	13,6%	14,1%
Nadiren	Sayı	20	32	52
	Yüzde	11,4%	15,0%	13,3%
Bazen	Sayı	35	58	93
	Yüzde	19,9%	27,1%	23,8%
Sık sık	Sayı	39	44	83
	Yüzde	22,2%	20,6%	21,3%
Her zaman	Sayı	56	51	107
	Yüzde	31,8%	23,8%	27,4%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin cinsiyetine göre süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın katılımcıların %31,8'i her zaman, erkek katılımcıların ise %27,1'i en çok bazen süstaşını işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 69: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgî Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	26	29	55
	Yüzde	16,9%	12,3%	14,1%
Nadiren	Sayı	27	25	52
	Yüzde	17,5%	10,6%	13,3%
Bazen	Sayı	33	60	93
	Yüzde	21,4%	25,4%	23,8%
Sık sık	Sayı	28	55	83
	Yüzde	18,2%	23,3%	21,3%
Her zaman	Sayı	40	67	107
	Yüzde	26,0%	28,4%	27,4%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin medeni durumuna göre süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %26'sı her zaman, bekâr olan katılımcıların ise %28,4'ü en çok her zaman süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 70: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgili Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	12	10	6	27	55
	Yüzde	12,1%	17,9%	18,2%	13,4%	14,1%
Nadiren	Sayı	10	11	6	25	52
	Yüzde	10,1%	19,6%	18,2%	12,4%	13,3%
Bazen	Sayı	22	17	5	49	93
	Yüzde	22,2%	30,4%	15,2%	24,3%	23,8%
Sık sık	Sayı	29	12	7	35	83
	Yüzde	29,3%	21,4%	21,2%	17,3%	21,3%
Her zaman	Sayı	26	6	9	66	107
	Yüzde	26,3%	10,7%	27,3%	32,7%	27,4%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların çalışma durumuna göre süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %29,3'ü sık sık, işsiz olan katılımcıların %30,4'ü bazen, emekli olan katılımcıların %27,3'ü her zaman, çalışan katılımcıların %32,7'si ise en çok her zaman süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 71: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşı İşleyen Ustalar İle Sohbet Etmenin İlgili Çekme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	6	11	10	20	5	3	55
	Yüzde	17,1%	12,0%	9,2%	17,7%	16,7%	27,3%	14,1%
Nadiren	Sayı	8	13	12	14	5	0	52
	Yüzde	22,9%	14,1%	11,0%	12,4%	16,7%	0,0%	13,3%
Bazen	Sayı	10	23	24	27	8	1	93
	Yüzde	28,6%	25,0%	22,0%	23,9%	26,7%	9,1%	23,8%
Sık sık	Sayı	7	16	29	20	9	2	83
	Yüzde	20,0%	17,4%	26,6%	17,7%	30,0%	18,2%	21,3%
Her zaman	Sayı	4	29	34	32	3	5	107
	Yüzde	11,4%	31,5%	31,2%	28,3%	10,0%	45,5%	27,4%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların eğitim düzeyine göre süstaşı işleyen ustalar ile sohbet etmenin ilgi çekme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %28,6'sı bazen, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %31,5'i her zaman, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %31,2'si her zaman, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %28,3'ü her zaman, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %30'u sık sık ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların

%45,5'i ise en çok her zaman süstaşı işleyen usatalar ile sohbet etmenin ilgilerini çektiği görülmektedir.

Tablo 72: Katılımcıların Yaş GrubunaGöre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		18 ve altı	18-24	25-30	31-35	36-40	40 ve üzeri	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	2	13	6	13	5	5	44
	Yüzde	15,4%	17,6%	8,1%	14,4%	7,4%	7,0%	11,3%
Nadiren	Sayı	4	29	31	23	15	17	119
	Yüzde	30,8%	39,2%	41,9%	25,6%	22,1%	23,9%	30,5%
Bazen	Sayı	3	22	26	33	23	23	130
	Yüzde	23,1%	29,7%	35,1%	36,7%	33,8%	32,4%	33,3%
Sık sık	Sayı	2	4	7	11	8	11	43
	Yüzde	15,4%	5,4%	9,5%	12,2%	11,8%	15,5%	11,0%
Her zaman	Sayı	2	6	4	10	17	15	54
	Yüzde	15,4%	8,1%	5,4%	11,1%	25,0%	21,1%	13,8%
Toplam	Sayı	13	74	74	90	68	71	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin yaş grubuna göre süstaşından yapılmış hediyeelik eşya satın almak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında 18 ve altı yaş grubundaki katılımcıların %30,8'i nadiren, 18-24 yaş grubundaki katılımcıların %39,2'si nadiren, 25-30 yaş grubundaki katılımcıların %41,9'u nadiren, 31-35 yaş grubundaki katılımcıların %36,7'si bazen, 36-40 yaş grubundaki katılımcıların %25'i her zaman, 40 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %32,4'ü en çok bazen süstaşından yapılmış hediyeelik eşya satın almak istediği görülmektedir.

Tablo 73: Katılımcıların Cinsiyetine Göre Süstaşından Yapılmış Hediyeelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Kadın	Erkek	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	22	22	44
	Yüzde	12,5%	10,3%	11,3%
Nadiren	Sayı	46	73	119
	Yüzde	26,1%	34,1%	30,5%
Bazen	Sayı	59	71	130
	Yüzde	33,5%	33,2%	33,3%
Sık sık	Sayı	16	27	43
	Yüzde	9,1%	12,6%	11,0%
Her zaman	Sayı	33	21	54
	Yüzde	18,8%	9,8%	13,8%
Toplam	Sayı	176	214	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların cinsiyetine göre süstaşından yapılmış hediyeelik eşya satın alma durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında kadın

katılımcıların%33,5'i bazen, erkek olan katılımcıların ise %34,1'i en çok nadiren süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın aldığı görülmektedir.

Tablo 74: Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Süstaşından Yapılmış Hediyelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Evli	Bekâr	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	17	27	44
	Yüzde	11,0%	11,4%	11,3%
Nadiren	Sayı	33	86	119
	Yüzde	21,4%	36,4%	30,5%
Bazen	Sayı	56	74	130
	Yüzde	36,4%	31,4%	33,3%
Sık sık	Sayı	24	19	43
	Yüzde	15,6%	8,1%	11,0%
Her zaman	Sayı	24	30	54
	Yüzde	15,6%	12,7%	13,8%
Toplam	Sayı	154	236	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların medeni durumuna göre süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında evli olan katılımcıların %36,4'ü bazen, bekâr olan katılımcıların ise %36,4'ü en çok nadiren süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak istediği görülmektedir.

Tablo 75: Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre Süstaşından Yapılmış Hediyelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		Öğrenci	İşsiz	Emekli	Çalışan	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	15	5	1	23	44
	Yüzde	15,2%	8,9%	3,0%	11,4%	11,3%
Nadiren	Sayı	43	17	7	52	119
	Yüzde	43,4%	30,4%	21,2%	25,7%	30,5%
Bazen	Sayı	33	20	12	65	130
	Yüzde	33,3%	35,7%	36,4%	32,2%	33,3%
Sık sık	Sayı	4	7	5	27	43
	Yüzde	4,0%	12,5%	15,2%	13,4%	11,0%
Her zaman	Sayı	4	7	8	35	54
	Yüzde	4,0%	12,5%	24,2%	17,3%	13,8%
Toplam	Sayı	99	56	33	202	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan katılımcıların çalışma durumuna göre süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın alma durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında öğrenci olan katılımcıların %43,4'ü nadiren, işsiz olan katılımcıların

%35,7'si bazen, emekli olan katılımcıların %36,4'ü bazen, çalışan katılımcıların %32,2'si en çok bazen süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın aldığı görülmektedir.

Tablo 76: Katılımcıların Eğitim Düzeyine Göre Süstaşından Yapılmış Hediyelik Eşya Satın Almak İsteme Durumunun İstatistiksel Dağılımı

		İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Toplam
Hiçbir zaman	Sayı	6	15	12	9	1	1	44
	Yüzde	17,1%	16,3%	11,0%	8,0%	3,3%	9,1%	11,3%
Nadiren	Sayı	13	19	40	33	10	4	119
	Yüzde	37,1%	20,7%	36,7%	29,2%	33,3%	36,4%	30,5%
Bazen	Sayı	10	28	36	44	8	4	130
	Yüzde	28,6%	30,4%	33,0%	38,9%	26,7%	36,4%	33,3%
Sık sık	Sayı	0	11	10	12	8	2	43
	Yüzde	0,0%	12,0%	9,2%	10,6%	26,7%	18,2%	11,0%
Her zaman	Sayı	6	19	11	15	3	0	54
	Yüzde	17,1%	20,7%	10,1%	13,3%	10,0%	0,0%	13,8%
Toplam	Sayı	35	92	109	113	30	11	390
	Yüzde	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Gerçekleştirilen araştırmada araştırmaya katılan ziyaretçilerin eğitim düzeyine göre süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak isteme durumunun istatistiksel dağılımına bakıldığında eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcıların %37,1'i nadiren, eğitim düzeyi lise olan katılımcıların %30,4'ü bazen, eğitim düzeyi ön lisans olan katılımcıların %36,7'si nadiren, eğitim düzeyi lisans olan katılımcıların %38,9'u bazen, eğitim düzeyi lisansüstü olan katılımcıların %33,3'ü nadiren ve eğitim düzeyi doktora olan katılımcıların %36,4'ü en çok bazen süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın aldığı görülmektedir.

8. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

8.1. Sonuçlar

Bu çalışma ile süstaşları ve turizm bağlamında ziyaretçilerin seyahat motivasyonları araştırılmış ve süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu olduğu elde edilen verilerle kanıtlanmıştır.

Ziyaretçilerin sosyo-demografik durumlarının istatistiksel dağılımı incelendiğinde süstaşları için anket katılımcılarının çoğunluğunun Eskişehir ve Kütahya illerine birden fazla kez ziyaret ettikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanında elde edilen diğer bir sonuçta ziyaretçilerin çoğunluğunun Eskişehir ve Kütahya'ya daha çok gezme-görme kültürel amaçlı ziyaret ettikleri ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların seyahat nedenleri ile ilgili tespit edilen temel betimsel verilerin dağılımı incelendiğinde süstaşı maden alanlarını ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama, süstaşı işleme atölyelerini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama, süstaşlarından yapılmış hediyelik eşya alma veya almayı planlama ve Eskişehir lüle taşı müzesini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama sorularına olumlu cevap verdikleri ortaya çıkmıştır. Diğer iki soru olan Kütahya jeoloji müzesini ziyaret etme veya ziyaret etmeyi planlama ve süstaşları ile ilgili festival, sergi vb etkinliklere katılma veya katılmayı planlama sorularına çoğunluk olmasa da yarıya yakın anket katılımcısının olumlu cevap verdiği ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların seyahat motivasyonları ile ilgili tespit edilen verilerin istatistiksel dağılımı incelendiğinde ziyaretçilerin süstaşlarının atölyelerde nasıl yapıldığını deneyimleme, süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etme, süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılma, süstaşlarından yapılan hediyelik eşyanın nasıl yapıldığı ilgisi ve süstaşı odaklı müze, sergi ve galeri ilgisi motivasyonlarında bakıldığında büyük çoğunluğun nadiren dahi olsa bu motivasyonları gerçekleştirdikleri ortaya çıkmış tezin güvenilirliği kanıtlanmıştır.

Anket sonuçlarına göre elde edilen diğer bulgulara bakıldığında onsekiz yaş altı olmak üzere her yaşta ziyaretçin süstaşlarına ilgi duyduğu ve aktivitelerini gerçekleştirdiği ve erkekler kadar kadınlarında süstaşlarına ilgi duyduğu ve aktiviteleri gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır. Eğitim seviyesi ne olursa olsun süstaşlarının herkesin ilgi alanı olduğu anket sonuçları doğrulamıştır.

Sahada yapılan çalışmalar neticesinde Eskişehir ilimizin süstaşlarının turizm bağlamında yapılan aktivitelerinin Kütahya'dan daha fazla ve yoğun bir şekilde yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu bağlamında elde etimiz bulgular, Eskişehir ve Kütahya illerimizde yapılması gereken organizasyonlar, sergiler, fuarlar, geziler ve tanıtımlar yoğun bir şekilde gerçekleşmesi halinde bu alanda marka şehir olacaklardır.

Süstaşları ile ilgili aktivitelerin turizm ile bağdaştığı, turizm faaliyetleri ile çok yakından ilgili olduğu ve yapılan bu çalışmanın ilk olmasının önem arz ettiği ve bundan sonra yapılabilecek çalışmalara öncü olacak nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

8.2. Öneriler

1- Süstaşları turizm bağlamında değerlendirilerek ve tanıtılarak farkındalık oluşturulmalıdır.

2- Eskişehir ve Kütahya illerimizde süstaşları ile ilgili keşif gezileri, fuarlar, Organizasyonlar, sergiler, seminerler düzenlenmeli ve bu aktiviteler yoğun bir şekilde yapılmalıdır.

3- Eskişehir ve Kütahya Almanya idar obsertain kasabasında olduğu gibi süstaşı ile her türlü aktiviteyi barındırmalı bu alanda marka şehir olması için üniversitelerin ve karu kurumlarının teşvik edilmesi gerekir.

4- Süstaşlarının yeni bir turizm motivasyonu ile turizm şirketlerine hareket etme yönünde yeni bir alan yaratılmalıdır.

5- Ülkemizin süstaşları zenginliği turizm sayesinde gereken önem kazandırılmalı ve süstaşlarının çıkarılması ve işletilmesi için kamu ve özel kurumlar turizm desteği ile özendirilmelidir.

6- Dünyada yapılan süstaşları ve mineral showları gibi organizasyonlar turkiyede Eskişehir ve Kütahya başta olmak üzere ülkemizde yapılması için kamu kuruluşları harekete geçirilmelidir.

7- Eskişehir ve Kütahya başta olmak üzere süstaşı ve mineral, turist park alanları oluşturulmalı bu alanlar da süstaşı kazı ve toplama, süstaşı işleme atöyelerini barındırmalıdır.

8- Süstaşı maden sahaları turizm sayesinde ziyaretçilerin imkan ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dizayn edilmeli ve ziyaretçilerden belirli bir ücret karşılığında süstaşı toplamalarına izin verilmelidir.

9- Eskişehir ve Kütahya başta olmak üzere süstalarından yapılmış mücevher, ziynet eşyası, hediyelik eşya vb. üreten işletme ve kuruluşların ürünlerinin tanıtımı ve satışını sağlamak amacıyla yapılacak organizasyonlar kamu kurum ve kuruluşlar tarafından destek verilmeli ve her türlü imkan sağlanmalıdır.

10- Deniz turizmi hareketi nasıl ilk başta deniz suyunun şifalı olması ile insanları hareket ettirmiş ise süstaşlarında geçmişten bugüne şifalı yönünü öne sürerek ziyaretçilerin harekete geçirilmesi sağlanmalıdır.

11- Turizm sayesinde ülkemizin sahip olduğu süstaşlarının izinsiz ve kaçak çıkarılmasının ve satılmasının önüne geçilmelidir.

12- Dünyada srilanka kendi süstaşları ile yapılmış mücevherleri bir turim faaliyeti olarak sunarak turistlerin süstaşlarından yapılmış mücevher almak için ülkelerine gitmeleri sağlıyorsa ülkemizde süstaşlarından yapılmış mücevher ve takılar turist çekme konusunda gerekli alt yapı oluşturulmalıdır.

13- Uluslararası gemoloji topluluğunun (İGS) gibi süstaşları ilgili her türlü bilgi ve aktivitenin gerçekleştiği dernekler kurulmalı ya da kurulmuş olan derneklerin daha çok tanıtılması ve faal olması için kamu kurum ve kuruluşlar her türlü teşvik ve desteği sağlamalıdır.

14- Doğada hobi amaçlı taş toplayan yurt içi seyahatlerde bulunup süstaşı turizm faaliyeti gerçekleştiren insanlarımız için süstaşları test laboratuvarları Eskişehir ve Kütahya başta olmak üzere Türkiye'nin süstaşı potansiyeli yüksek illere kurulmalı ve devlet tarafından ve uzman personel istihdam edilmelidir.

15. Eskişehir de lületaşı, Erzurum ilimizde oltu taşı, taş işleme atölyelerinde işlenip takı, ziynet eşyası ve hediyelik eşya vb. ürünlere dönüşüp şehrinin bu alanda tanıtılmış ve istihdam yaratmış ise bu ülkemiz genelinde yaygınlaştırılmalı, süstaşı potansiyeli yüksek diğer bütün illerde taş işleme atölyelerinin kurulması için devlet tarafından teşvik ve destek sağlanmalıdır.

16- Eskişehir belediyesinin gerçekleştirdiği projeler ülkemizde özgün fikirler oluşturmuş (Eskişehir Masal Şatosu) gibi, süstaşları konusunda da Eskişehir belediyesi özgün projeler hazırlayabilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, E. (2006). Eskişehir-Sivrihisar Civarındaki Opal Oluşumlarının Jeolojik, Jeokimyasal ve Gemolojik İncelenmesi. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Anderson, B. W. (1990). Gem Testing. London: Rev.,by E. A. Jobbins.
- Anderson, B. W. ve James, P. (1978). TheSpectrocopeandGemology. Woodstock: GemstonePress.
- Arınç, P. C. (2002). Selçuk'ta Kültür Turizmi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Arzoğulları, U.(2007). Dereyalak Köyü (ESKİŞEHİR) Çevresindeki Agat ve Opal Oluşumlarının Jeolojisi ve Ekonomik Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Bölümü, Mineraloji Petrografi Anabilim Dalı.
- Aşık, N. A. (2014). Yaratıcı (Kreatif) Turizm, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C: 7, S: 31, s: 786-795. <http://www.sosyalarastirmalar.com/anasayfa.htm> (05.09.2014)
- Atakul, A. , Küçükuysal, C. , Sayı, K. ,Süer, S. (2012). Süs Taşları. Ankara: ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık.
- Aymankuy, Y. (2006). *Kongre Turizmi ve Fuar Organizasyonları*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Babalık, H.(2009). Türkiye’de Değerli Taş Potansiyeli ve Pazarlama Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Bahçe, A.s.,(2009). Kırsal Gelişimde Kültür (Mirası) Turizmi Modeli. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (25), 1-13.
- Bahram, S. N. (2009). Fundamentals of geotourism: With emphasis on Iran. Tehran-Iran: Samt Organization Publishing.
- Bailey, G. (2015). Kayaçlar Hakkında Hemem Hemen Her şey. Ankara: (Çev. Emre Demir).
- BAİLEY Gerry, Kayaçlar Hakkında Hemen Hemen Her Şey, (Çev. Emre Demir), Ankara, 2015.
- Barıştan, H.O. (2005). Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Halk Plastik Sanatları. (1. Baskı) Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

- Benli Alkaşı, A. (2012). Taşların Gücü ve Burçlar. İstanbul: Vesta Yayınları.
- Beeho, A. J. & Prentice, R. C. (1997). Conceptualizing the Experiences of Heritage.
- Blythe, J. (2002). Using Trade Fairs in Key Account Management, *Industrial Marketing Management*, 31, 627– 635.
- Boley, B. B. (2009). Geotourism in the crown of the continent: Developing and testing the geotourism survey instrument. Unpublished Master Thesis, University of Montana Missoula, Georgia.
- Boyar, H. (2006). *Bilgi Toplumu Oluşumu ve Küreselleşmenin Kentsel Mekana Etkilerinde Müzeler Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara.
- Bozkurt, R. (1989), Lületaşı Sorunları ve Çözüm Önerileri, Eskişehir: Eskişehir Anadolu Üniversitesi, iktisadi ve idari bilimler Fakültesi yayınları, Cilt:7,sayı:2.
- Bozkurt, R. (1993). Yarıkıymetli Taş ve Minerallerin Korunması. Ankara Üniversitesi Dil Tarih-Coğrafya Dergisi. Ankara. C.36, Sa. 1-2, s.301-306.
- Bruton, E. (1978). *Diamonds*, 2 end ed. ChiltonBook, Co.,Radnor,PA.
- Campbell Pedersen, M. (2010). *Gem and OrnamentalMaterials of OrganicOrigin*. London: NAG Press.
- Canbazoğlu, N.(1986). Sorgun Pegmatit Ocağındaki Değerli Taşların Mineralojik ve Jeokimyasal İncelenmesi (Yayınlanmamış). Bornova, İzmir.
- Carlsbad:CA. *Gems&Gemology in Review: Colored Diamonds*. (2006). Gemological Institute of America.
- Carlsbad: CA.*Gems&Gemology in Review: Synthetic Diamonds*. (2005).Gemological Institute of America.
- Carlsbad: CA.*Gems&Gemology in Review: Treated Diamonds*. (2008).Gemological Institute of America.
- Costa, S. S. dos S. ve Santos, E. N. Dos (2016) Mining Tourism and Geotourism: Alternatives solutions to mine closure and completion.
- Cave, J., Ryan, C. ve Penakara, C. (2003). Residents' Perceptions, Migrant Groups and Culture as an Attraction-The Case of a Proposed Pacific Island Cultural Centre in New Zealand, *Tourism Management*, 24: 371-385.
- Çakıcı, A. C. (2013). *Toplantı Yönetimi: Kongre, Konferans, Seminer ve Fuar Organizasyonları*, Ankara: Detay Yayıncılık.

- Çalışkan, Ö. (1992). Eskişehir Yöresi Yarı Kıymetli Süstaşlarının Boyama İle Değer Kazandırılması ve Parlatma Özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Çalik, A.,Arzoğulları, U.(2008). Dereyalak Köyü (Eskişehir) Çevresindeki Agat ve Opal oluşumlarının Jeolojisi ve Ekonomik Önemi. Geosound, Cilt 53, ss. 219-232.
- Çavuşoğlu İ.,Vieil, M.Celep, O.,Alp, İ.,Yılmaz, A.O.(2004). Opal ve Genel Özellikleri. 5. Endüstriyel Hammaddeler Sempozyumu (13-14 Mayıs 2004).İzmir. s. 328 335.
- Çevik, S. & Saçılık, M., Y., (2015). Kültür Birleştirir: “Sosyal Gelişme” Açısından Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Projeleri, Cilt 7 (34), 636-649.
- Dinçer, İ. F. & Ertuğral, S. (2000). Kültürel Mirasın Korunması ve İstanbul İlindeki Tarihi Yapıların Turizm Amaçlı Kullanımı Üzerine Bir Deneme. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi. 11 (Eylül, Aralık), 69- 78, Ankara.
- Dokuzer, Ş.(2015). Kıymetli Taşlar ve İnceleme Yöntemleri. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Fen Bilimleri enstitüsü, Niğde.
- DPT, *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*, Ankara, 1989.
- DPT, *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)*, Ankara, 2006.
- DPT, *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)*, Ankara, 1985.
- El-biruni, E. R. M. B. A. (2017). Kıymetli Taşlar ve Metaller. Anakra: (Çev. Emine Sonnur Özcan).
- Er, Ö. & Bardakoğlu, Ö. (2016). Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Ürünü Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği. İşletme Fakültesi Örneği, Cilt 17 (2), 95-111.
- ERSOY Sevgi, Mucize Taş Aragonit, Doğan Kitap, İstanbul, 2008.
- Eskişehir: Eskişehir İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Dergisi, Cilt:2, Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Eskişehir Valiliği, (1993). Lületaşı Yurtdışı Sergileri. Eskişehir: Eskişehir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Eşme, Y. (1994). Anadolu’da Bilinen Önemli Süstaşları Jeolojik ve Ekonomik Potansiyeli (Yayınlanmamış). Bornova, İzmir.
- Ethem Mehmet, Y. (2007). A’dan Z’ye Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar. Ankara: Mars Matbaası.

- Gemoloji Değerli ve Yarı Değerli Taşlar Bilimi.(2015). Ankara: Türkiye Enformasyon Birimi Yayınları.
- Gem Reference Guide* (1993). Gemological Institute of America. Santa Monica:
- Gems: Their Sources, Description and Identification*. (2006). 6th ed. Ed. by Michael O'Donoghue. Butter worth-Heinemann: Boston.
- Genim, S. (2002). Kültür Turizmi. T.C. Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri, 12-14 Nisan, Ankara.
- Giritlioğlu, İ. ve Avcıkurt, C. (2010). Şehirlerin Turistik Bir Ürün Olarak Pazarlanması, Örnek Şehirler ve Türkiye'deki Şehirler Üzerine Öneriler (Derlemeden Oluşmuş Bir Uygulama), *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 74-89.
- Gözen, A. (2012). Osmanlı'nın 100 Mücevheri ve Sanatçısı. İstanbul: Kültür A. Ş. Yayınları.
- Gözüpek, B. (1996). Süstaşları ve Kartal Ametist Oluşumları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul. Gordon, D. (1984). *Diamond*. Bristol:A.
- Greetsch H.,Flörke O.W., Mische G., *Physics and Chemistry of Minerals* 12 (1985),p.300
- Gübelin, E. J. and John I. K. (2004). *Photoatlas of Inclusions in Gemstones, [Volume1]*. 4 thed.Basel: Opinio Publishers.
- Gübelin, E. J. and John I. K. (2005). *Photoatlas of Inclusions in Gemstones. Basel:Volume3*.OpinioPublishers. Basel.
- Gübelin, E. J. and John I. K. (2005). *Photoatlas of Inclusions in Gemstones, Volume2*.basel: Opinio Publishers.
- Güney, H. (2012). İzmir Arkeoloji Müzesi'ndeki Süstaşı Ürünlerinin (Mühür Taşları ve Törensel Taşların) ve Süs taşı Antik Mücevherlerin Arkeo- Gemolojiksel İncelenmesi. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gürsay, S. (2013). Kızılcahamam – Çamlıdere Jeoparkı'nda Jeoturizm ve Sürdürülebilirlik. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hall, C. (2000). *Gemstones*. DorlingKindersley, London; New York.
- Hallier, B. (2011). Defining of Mining Tourism. Case study Idar-Obsertein. *Cactus Tourism Journal* Vol. 2, Issue 1/2011, Pages 12-15, ISSN 2247-3297.
- Hall, J.,(2013). Değerli Taşlar Kitabı. İstanbul: Alfa Basım Yayım ve Dağıtım.

- Hall, J. (2009). Şifalı Taşlarla Hastalığa Göre Tedavi. İstanbul: (Çev. Adnan Onur Acar).
- Harlow, George.E., ed. (1998). *The Nature of Diamonds*. PressSyndicate of the Cambridge UniversityPress, Cambridge, New York.
- Hartling, W. J. ve Meier, I. (2010). Economic effects of geotourism in Geopark Terra vita: Northern Germany. *The George Wright Forum*, 27(1), 29-39.
- Hatipoğlu, M.,Dora, O. Ö. (1999). Anadolu’da kullanılmış en eski hammaddeleri olan Ankara Ağatları ve Eskişehir Kalsedonlarının Gemolojik İncelenmesi. EKSİSK.
- Hatipoğlu, M. (2015). Elmas. İzmir: Zeus Kitabevi.
- Hatipoğlu, M., Atlı E., Babalık, H. (2008). Fay Kontrollü Yataklanmaya Sahip Süstaşı KalitesindeKalsedon Oluşumuna Bir Örnek; Sarıcakaya Mavi Kalsedonu (Eskişehir-Türkiye).Uluslararası Katılımlı Türkiye Jeoloji Kurultayı.
- Hatipoğlu, M.,Gökçen N.(1999). Batı Anadolu’nun Yarı Kıymetli Süstaşlarının Başlıca Mineralojik, jeolojik ve Ekonomik Nitelikleri. Batı Anadolu 1. Endüstriyel Malzemeler Sempozyumu (8-14 Mart 1999). İzmir. s. 438-447.
- Hatipoğlu, M.,Kibici, Y. (2010). Mayıslar-Sarıcakaya (Eskişehir) Bölgesinde Sündiken Dağı Yatağındaki Mineralizasyonlar; Süstaşı Mavi Kalsedon ve Metalik Cevher oluşumu. 63.Türkiye Jeoloji Kurultayı. Ankara. s. 256-257.
- Hatipoğlu, M. (1996). MineralogicalandGemologicalİnvestigation of BarredAgates Çubuk (Ankara) Area.(Basılmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Hatipoğlu, M. (2013). Renkli Kıymetli Taşlar. İzmir: Zeus Kitabevi.
- Hatipoğlu, M. (2011). Renkli Kıymetli Taşlar. Zeus Kitabevi yayınları, İzmir.
- Hatipoğlu, M. , (1984). Sarıcakaya Güneydoğusu Jeolojisi ve Ekonomik Potansiyeli (Bitirme tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü.
- Hatipoğlu, M. (2012). Süstaşları Mineralojisi. İzmir: Zeus Kitabevi.
- Hilger.Field, J.E., ed. (1992) *Properties ofnaturalandsyntheticdiamond*. AcademicPress, London, New York.
- Hurlbut, C. S. and Robert C. K. (1991). *Gemology*. 2nd ed. John Wiley, New York.
- Hurlbut, Jr. , C. S. ve Switzer, G. S. (1979). *Gemology*. United States Of America: John Willey&Sons, Inc.
- ICOM (2004). *Running a Museum: A Practical Handbook*. Paris: International Council of Museums.

- İçözü, T., (2001). SomeExampleDisplaying İn The Productivity Of the Anatolian Gemological potential (Doktora Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı.
- İrepoğlu, G. (2012). Osmanlı Saray Mücevheri. Ankara: BKG Yayıncılık.
- Jolliffe, L. and Smith, R. (2001). Heritage, Tourism and Museums: The Case of the North Atlantic Islands of Skye, Scotland and Prince Edward Island, Canada. *International Journal of Heritage Studies*, (7)2, 149-172.
- Kızılırmak, İ. & Kurtuldu, H. (2005). Kültürel Turizmin Önemi Ve Tüketici Tercihlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2005(1), 100-120.
- Kibici Y., Demirbilek M. (2008). Eskişehir Yöresi Maden ve Doğaltaş Yatakları, TMMOB Eskişehir Kent Sempozyumu.
- Kibici, Y. (2015). Mineral Atlası. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi ofset.
- Kocabaş, H. (2012). Taşlarla Şifa. İstanbul: Hayykitap.
- Koçan, N. (2012). Ekoturizm ve sürdürülebilir kalkınma: Kızılcahamam – Çamlıdere jeopark ve jeoturizm projesi. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 6(2), 69-82.
- Koivula, J. I. (2000). *TheMicroworld of Diamonds*. Gemworld International, Northbrook, IL.
- Lee, M. J. ve Back, K. J. (2007). Effects of Destination Image on Meeting Participation Intentions: Empirical Findings from a Professional Association and its Annual Convention, *The Service Industries Journal*, 27(1), 59–73.
- Liddicoat, R. T. (1989). *Handbook of Gem Identification*. 12th ed.,rev., GemologicalInstitute of America, Santa Monica, CA.
- Lynch, M., Duinker, P. N., Sheehan, L.R. & Chute, J. E. (2011). The Demand For Mi'kmaw Cultural Tourism: Tourist Perspectives. *Tourism Management*, 32(5), 977-986.
- Maranki, A.-Maranki, E. (2011). Kozmik Bilim Işığında Şifalı Taşlar. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Miehe G.,Graetsch H., *EuropeanJournal of Mineralogy* 4 (1992), p. 693.
- Nassau, K. (1980). *GemsMadeby Man*. Chilton, Radnor, PA.

- Nassau, K. (1994). *Gemstone Enhancement: History, Science and State of the Art*. 2nd ed. Butterworth-Heinemann, London.
- Novelli, M. (2008). *Niche tourism contemporary issues trends and cases*. USA: Elsevier Publication.
- Nwafor, O. (2012). Niche tourism and the challenges of developing medical tourism in the Western Cape Province of South Africa. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies*, 4(3), 600-604.
- O'Donoghue, M. And Louise J. (2003). *Identification of gemstones*. Butter worth Heinemann, Oxford.
- Oğuz, Ö. (2001). "Ulusal Kalıtın Küreselleştirilmesi Sorunu ve Tunus El Sanatları", *Milli Folklor*, C: 7, S: 51, s: 114-118.
- Okano, H., Samson, D. (2010). Cultural Urban Branding and Creative Cities: A Theoretical Framework For Promoting Creativity in The Public spaces, *Cities The International Journal of Urban Policy and Planning*, V. 27, Supplement 1, s. 10-15.
- Oldershaw, C. (2008) *Gems of the world*. FireflyBooks, Buffalo, New York.
- Öter, Z. 2010. Türk El Sanatlarının Kültür Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi, *Milli Folklor*, Yıl: 22, S. 86, s. 174-185.
- Özdemir, S. S. (2014). Kongre ve Toplantı Otellerinin Rekabet Stratejileri, *VII Lisansüstü Araştırmaları Kongresi*, 473-486, Kuşadası/Aydın.
- Özgören, F. (2007). *Boş Zaman Pazarlaması ve Müzecilikte Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, İstanbul.
- Öztürk, İ. (2005). "Türk El Sanatlarının Günümüzdeki Durumu (Tarihçe, Sorunlar, Öneriler)", *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, S: 7, s: 67-75.
- Öztürk, Y., Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, Ankara.
- Pagel-Theisen, V. (2003) *Diamond Grading ABC: the Manual*. 9th ed. Rubin & Son, Antwerp, Belgium.
- Pamuk, A. (2012). *Taşların Şifaları ve Sırları*. İstanbul: Pamuk Yayıncılık.

- Paralı, L. (2011). Türkiye’de Çıkartılan Dumanlı Kuvars, Mavi Kalsedon ve Agat’ın Optik ve Elektrik Özelliklerinin İncelenmesi. (basılmamış Doktora tezi).Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Pekin, A. (2016). Madencilik’in Yerel Ekonomilere Katkısı ve Bazı Sektörlerle Karşılaştırmalı Analizi: Balıkesir Örneği., Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Sa. 2, Ankara. s. 48-53.
- Polat, E. ve Yılmaz G. Ö. (2014). Kalkınma Ajanslarının Turizmin Gelişmesindeki Önemi: Güney Marmara Kalkınma Ajansı Örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9(1), 137-160.
- Read, P. G. (1999). *Gemmology* (second edition). Great Britain: Butter worth heninemann.
- Read, P. G. (2005). *Gemmology*. 3rd ed. Elsevier, Amsterdam; New York.
- Reid, S. (2012). Doğa: Kayaçlar ve Fosiller. Anakra:(Çev. Pınar Dünder).
- Richards, G. (2001). *Cultural Attractions and European Tourism*. CABI Publishing, Newyork.
- Richards, G. (2005). *Cultural Tourism in Europe*. [Online] http://www.tramresearch.com/cultural_tourism_in_europe. PDF.
- Rogerson, M. C., Simango S. ve Rogerson, M. J. (2013). From recreation to niche tourism: The transformation of birdwatching in South Africa. *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 19(2), 122-137.
- Roskin, G. A. (1994). *Photo Masters for Diamond Grading*. Gemworld International, Northbrook, IL.
- Ryan, C. (2002). Tourism and Cultural Proximity Examples from New Zealand, *Annals of Tourism Research*, 29-4: 952-971.
- Saarinen, J., Moswete, N. ve Monare, M. (2014). Cultural Tourism: New Opportunities Heritage Sites. *Tourism Management*, 16(5), 361-365.
- Sarıçay, N. ve Ünal, M. (2013). İzmir’e Her Mevsim Turizm Lazım, *İzmir Ticaret Odası AR-Ge Bülteni*, 64-75.
- Sarıoğlu, H. (2005). El Sanatlarını Milli Değer Olarak Algılamak, *Milli Folklor Dergisi*, 66, (9), s. 73.
- Serdar, S. (2005). Mücevher ve Takı Dünyasının Rehberi CEO. İstanbul: Kuğu Gold Pr ve Danışmanlık.
- Schumann, W. (2009). *Gemstones of the World*. Newlyrev. andexpanded 4th ed. Sterling, New York.

- Silberberg, T. (1995). Cultural Tourism and Business Opportunities For Museums and Heritage Sites, *Tourism Management*, 16: 361–365.
- Sinkankas, J. (1986). *Mineralogy*. Van NostrandReinhold, New York.
- Soyak, A., “Turizm Sektöründe Bağımlılığın Sonuçları ve Politika Önerileri 2”, içinde, *Ekonomi ve Politikada Ulusal Tavr*, Derin Yayınları, İstanbul, 2011, ss.103-106.
- Soyak, M., “Uluslararası Turizmde Son Eğilimler ve Türkiye’de Turizm Politikalarının Evrimi”, *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı:4, 2013.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürlerle Bütünlen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, (10), 1: 67-75.
- Strack, E. (2006). *Pearls*. Stuttgart, Rühle Diebener, Germany.
- Sunagawa, I. (2005). *Crystals: Growth, MorphologyandPerfection*. Cambridge UniverstiyPress, Cambridge.
- Symes, R.F. (2011). *Taşların Dünyası*,. Ankara: (Çev. Güral Seyitoğlu).
- Şenocaklı, E. (2008). *Nasıl Mücevher Alırım*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Tekbaş Candar, M. (2007). *Batı ve Orta Anadolu’dan Bazı Potansiyel Gemolojik Örnekler ve Jeolojik Konumlar.(Basılmamış Doktora Tezi)*. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Tekin, C. (1973). *Lületaşının Ekonomik Analizi*. Eskişehir: Eskişehir Sanayi Yayınları.
- Temur, Y. (2015). *Karamanca- Hisarcık (Kütahya) ve Taşokçular (Demirci-Manisa) Civarındaki Opal Oluşumlarının Jeolojik, Mineralojik ve Jeokimyasal Özelliklerinin İncelenmesi. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri enstitüsü, Kütahya.
- TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı, *Türkiye Turizm Stratejisi 2023*, Ankara, 2007.
- The GIA Diamond Dictionary* (1993). 3rd ed. Gemological Institute of America. Santa Monica: CA.
- Timor, A. N. (2011). International Congress Tourism: Overview in the World and Turkey, *e-Journal of New World Sciences Academy Nature Sciences*, 6(3), 124-144.
- Timur, M. N., Çevik, S. & Kıcır, G., K., (2014). Etkinlik Turizmi: Kültür Başkenti Etkinliklerinin Başarı Unsurları Üzerine Bir Değerlendirme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 2, Sayı 2/1, 56-83.
- Timur, N., (1989). *Lületaşı Mamüllerinin İhracatının Geliştirilmesinde Pazarlama Karmasının Oluşturulması ve Eskişehir’deki İhracatçı Kuruluşlara İlişkin Araştırma*.

- Topal, H. (2012). Kentler ve Taşlar 1. İstanbul: Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi.
- Toskay, T., (1993). "Turizm" Der Yayınları, İstanbul.
- Tunç, A. ve Saç, F., (1998). "Genel Turizm" Detay Yayıncılık, Ankara.
- Türel, K., (2001). Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara.
- USLU Gökçe Şeyda, "Simav (Kütahya) Bölgesindeki Ateş Opali Oluşumlarının Mineralojik-Petrografik Özellikleri ve Gemolojik Kullanım Alanları" Basılmamış Yüksek Lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2011.
- Uygur, S. M. & Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi Ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, (2), 1-20.
- Ürersoy, T. (1989). "Beyaz Altın" festivali, Beyaz Altın Kongresi Notları. Eskişehir: Eskişehir Valili Yayınları, Eskişehir, 1989.
- Voillot, P. (2013). Elmaslar ve Değerli Taşlar. İstanbul: (Çev. Marşo Franco).
- Watermeyer, B. (2006) *Diamond Cutting: a Complete Guide to Diamond Processing*. 6th ed. Basil Watermeyer, Johannesburg. Pages.
- Wilhelm, A. S. ve Barbieri, C. (2013). Niche tourism attributes scale: A case of storm chasing. *Current Issues In Tourism*, 16(5), 495-500.
- Winter, C. H. (2003) *A Students Guide to Spectroscopy*. OPL Press, Leatherhead, Surrey.
- Yediçocuklu, A. (2009). Sarıcakaya (Eskişehir) Kalsedon ve Göğü Köyü Ametist Madenciliğinde En Uygun Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi. (Basılmamış yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, M. (2017). Tarihsel Süreçte Mücevher. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Yüncü, D. K. ve Kozak, N. (2010). Türk Akademisyenlerin Kongre Tercihleri Üzerine Bir Araştırma, *Anatolia: Turizm araştırmaları Dergisi*, 21 (1), 109-120.
- Zaitsev, A.M. (2001) *Optical Properties of Diamond: a Data Handbook*. Springer, Berlin, New York.

İNTERNET ADRESLERİ:

Ateş Opal. <https://turkish.alibaba.com> 15.12.2018' ulaşıldı.

Ateş Opal Yüzük. <http://www.mineralagat.com/dogal-taslar/yuzukler/ates-opal-yuzuk-21.11.2018>' ulaşıldı.

“Çorumlu Kadınların İşlediği Süs Taşları Amerikaya Gönderiliyor”, www.hurriyet.com 18.10.2018' ulaşıldı.

Çubuk'ta Üniversite Öğrencileri Arazide Agat Taş Aradı. <https://www.haberler.com/cubuk-ta-universite-ogrencileri-arazide-agat-tas-3641236haberi/> 19.09.2018.

Değerli Taşlar. <http://kiymetlitaslar.blogspot.com/p/opal-grubu.html> 18.12.2018' de ulaşıldı.

Dentritli Agat.. <http://www.trgemoloji.com/> 29.12.2018' de ulaşıldı.

Dünyanın En Değerli Taşları- İzleyin. <https://www.ensonhaber.com/dunyanin-en-degerli-taslari-izleyin-2012-06-26.html> 20.11.2018' de ulaşıldı.

Dünyanın En Değerli Taşları Türkiye' de İşlenecek. <https://www.ensonhaber.com/dunyanin-en-degerli-taslari-turkiyede-islenecek-2015-01-31.html> 29.09.2018' ulaşıldı.

Eskişehir Çıkıyor Ama Çinliler. www.cumhuriyet.com.tr 17.09.2018' ulaşıldı.

Eskişehir Taşları ve Gizemleri. www.cumhuriyet.com.tr 15.09.2018' ulaşıldı.

Hatipoğlu, M. (2015). Türkiye'de Organik Kökenli Bir Süstaşı Yatağı ve Jeo-Park Olarak Önemi. (Online) <https://www.researchgate.net/publication/236221870> 12.10.2018' ulaşıldı.

İnternational Gem Society. <https://www.gemsociety.org/> 13.09.2018' de ulaşıldı. İstanbul Dünyanın Bütün Mücevherleri ile Parladı. <https://www.posta.com.tr/istanbul-dunyanin-butun-mucevherleriyle-parladi-1400477> 10.10.2018.

Jemirko. (2013). Jeolojik miras terimleri. 20.04.2019 tarihinde <http://www.jemirko.org.tr> adresinden erişilmiştir.

Kalsedon Bileklik. <https://tr.aliexpress.com4> 13.11.2018' ulaşıldı.

Kalsedon Taşı Tesbih. <https://www.erergumus.com/Mavi-kalsedon-tasli-gumus-ismemeli-tesbih,PR-1254.html> 24.12.2018' ulaşıldı.

Kalsedon. www.nayinotaki.com 14.11.2018' ulaşıldı.

Lületaşı nedir? <https://www.bilgigo.com/luleyasi-nedir-faydalari-nelerdir/> 21.12.2018' ulaşıldı.

Lületaşı. <http://www.esgundem26.com> 25.12.2018’de ulaşıldı.

Lületaşı. <https://www.bilgigo.com> 24.12.2018’ ulaşıldı.

Lületaşı. <http://www.deretepe.net/kategoriler/> 27.12.2018’ ulaşıldı.

Maden ve Değerli Taşlar Müzesi Hazır. <https://www.haberler.com/maden-ve-degerli-taslar-muzesi-hazir-6697603-haberi/> 04.10.2018’ ulaşıldı.

Mezopotamya Mücevher Fuarı. <https://www.haberler.com/mezopotamya-mucevher-fuari-kapilarini-acti-11968071-haberi/> 24.12.2018’ ulaşıldı.

Milyon Mücevherler Diyarbakır’da Sergilenecek. <https://t24.com.tr/haber/diyarbakirda-milyon-dolarlik-mucevherler-sergilenecek,613584> 25.12.2018’ de ulaşıldı.

Mineral Fuarı Büyüledi. <https://www.haberler.com/mineral-fuari-buyuledi-2548431-haberi/> 15.12.2018’ ulaşıldı.

Mineral tourism. <http://www.geoturismobrasil.com/turismo%20mineral%20N.html> 08.01 2019’ ulaşıldı.

Opal Taşı. <http://hasankocabas.com.tr/icerik-67-opal.html> 17.10.2018’de ulaşıldı.

Opal . www.researchgate.net 11.11.2018’ de ulaşıldı.

Takılarımız Mücevherlerimiz Sergisi. <https://www.haberler.com/takilarimiz-mucevherlerimiz-sergisi-9344921-haberi/> 02.10.2018’ ulaşıldı.

Taşçılar Yeni Damarları Keşfetti. <https://www.haberler.com/tascilar-yeni-damarlari-kesfetti-3353485-haberi/> 11.09.2018’ ulaşıldı.

Türkiye’de Yarı Değerli Minerallerin Kıymeti Bilinmiyor. <https://www.mynet.com/turkiyede-yari-degerli-mineralli-taslarin-kiymeti-bilinmiyor-180103429286> 18.25.2018’de ulaşıldı.

50 Milyar Dolarlık Taş Yatırım Bekliyor. <https://www.haberler.com/50-milyar-dolarlik-tas-yatirim-bekliyor-4833248-haberi/> 23.09.2018’ ulaşıldı.

<https://www.researchgate.net/publication/318907968> 08.11.2018’ ulaşıldı.

<http://top25.sciencedirect.com/subject/socialsciences/23/journal/cities/02642751/archiv/e/31/>, (05.09.2014).

EKLER**EK-1:ANKET FORMU**

<p>SÜSTAŞLARI VE TURİZM BAĞLAMINDA ZİYARETÇİLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARI: ESKİŞEHİR-KÜTAHYA ÖRNEĞİ ARAŞTIRMA ANKETİ</p>
--

<p>Sayın Katılımcı, Son yıllarda süstaşlarına insanların farklı nedenlerle ilgi duydukları ve her geçen gün bu ilginin arttığı, artan ilgi ile beraber fuarların gezilerin ve sergilerin düzenlendiği bu alanın turizm bağlamında yeni bir motivasyon olarak değerlendirilmesi anketini yanıtlamanızı rica ederim. Araştırma sonuçları bilimsel amaçlı kullanılacaktır ve kişisel bilgiler içermemektedir. Katılımınız için teşekkür ederim.</p> <p>Cuma YASİT, Doç. Dr. Umut BALCI, Doç. Dr. Mustafa DOĞAN Batman Üniversitesi, SBE, Turizm İşletmeciliği, Yüksek LisansProgramı E-posta: balci_uyahoo.de, mustafa.dogan@batman.edu.tr</p>
--

1. SÜSTAŞI ZİYARETÇİLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE BİLGİ KAYNAKLARI

Yaş	18 ve altı ()	18-24 ()	25-30 ()	31-35 ()	36-40 ()	40+... ()
Cinsiyet	Kadın ()	Erkek ()				
Medeni Durum	Evli ()	Bekar ()				
Çalışma Durumu	Öğrenci ()	İşsiz ()	Emekli ()	Çalışan ()	Diğer ()	
Eğitim Düzeyi	İlköğretim ()	Lise ()	Önlisans ()	Lisans ()	Lisansüstü ()	Doktor a ()
Seyahate Kiminle Birlikte çıktınız?	Yalnız ()	Arkadaş grubu ()	Ailemle ()	Tur ile ()		
Daha Önce Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret ettiniz mi?	Evet ()	Hayır ()				
Eskişehir ve Kütahya'yı ziyaret etme sıklığınız?	İlk kez ()	1-3 arası ()	3'ten fazla ()			
Ziyaret sebebiniz	Tatil-Dinlenme ()	Gezme-Görme Kültürel ()	İş ()	Akraba-Arkadaş Ziyareti ()	Eğitim vb. ()	Diğer ... ()

**2. SÜSTAŞI ZİYARETÇİLERİNİN SEYAHAT NEDENLERİ/ SEYAHAT
MOTİVASYONLARI**

1. Süstaşı çıkarılan maden alanlarını ziyaret ettiniz mi veya ziyaret etmeyi planlıyor musunuz?

Evet Hayır

2. Eskişehir lüle taşı müzesini ziyaret ettiniz mi veya ziyaret etmeyi planlıyor musunuz?

Evet Hayır

3. Süstaşı işleme atölyelerini ziyaret ettiniz mi veya ziyaret etmeyi planlıyor musunuz?

Evet Hayır

4. Süstaşlarından yapılan hediyelik eşya aldınız mı veya almayı planlıyor musunuz?

Evet Hayır

5. Süstaşları ile ilgili festival sergi vb. etkinliklere katıldınız mı veya katılmayı planlıyor musunuz?

Evet Hayır

6. Kütahya Jeoloji Müzesi'ni ziyaret ettiniz mi veya ziyaret etmeyi planlıyor musunuz?

Evet Hayır

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Her Zaman
Süstaşlarının atölyelerde nasıl üretildiğini deneyimlerim.	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşlarının çıkarıldığı maden alanlarını ziyaret etmek isterim.	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşları ile ilgili keşif gezilerine katılmak isterim	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşlarından üretilen hediyelik eşyanın nasıl yapıldığı ilgimi çeker.	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşı odaklı müze sergi ve galeriler ilgimi çeker	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşı işleyen ustalarla sohbet etmek ilgimi çeker.	☐	☐	☐	☐	☐
Süstaşından yapılmış hediyelik eşya satın almak isterim	☐	☐	☐	☐	☐

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı Soyadı	: Cuma YASİT
Uyruğu	: T.C
Doğum Yeri ve Tarihi	: MUŞ-23.08.1983
Telefon	: 0537 573 03 53
Faks	:
e-mail	: Gem_tours49@outlook.com

EĞİTİM:

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Bursa Cumhuriyet Lisesi	2001
Üniversite	: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2011
Yüksek Lisans	:	
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ:

Yıl	Kurum	Görevi
2013-2019	SYDV	Muhasebeci

UZMANLIK ALANI:

SÜSTAŞLARI

YABANCI DİLLER:

İNGİLİZCE

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER:

--